

Öcalan'ın İmralı Günleri

Cengiz Kapmaz

CENGİZ KAPMAZ, 1973 yılında Dersim'in Ovacık ilçesi Kızık köyünde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ovacık'ta tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nden mezun oldu. 2000 tarihinden itibaren, sırasıyla Özgür Bakış, 2000'de Yeni Gündem, Ülkede Özgür Gündem, Dicle Haber Ajansı ve Günlük'te muhabirlik ve editörlük yaptı. Görev aldığı bu basın yayın organlarında 10 yıl boyunca Abdullah Öcalan'ı konu edinen 2 bin civarında haber, araştırma-inceleme ve diziye imza attı. Hala Günlük gazetesinde köşe yazarlığı yapmaktadır.

ARKA KAPAK

Çok "en"li bir kitap bu.

Türkiye'nin en önemli sorununun, en önemli ve en etkili kişisine ilişkin en bilinmeyen konuları ve gelişmeleri, en çarpıcı biçimde yansıtıyor. Hakkı vererek okunduğu takdirde, bugüne dek Abdullah Öcalan ve Kürt sorunu konusunda en büyük yankıyı uyandırmaya, en geniş çapta, en hararetle tartışmaları tetiklemeye aday.

Cengiz Kapmaz Abdullah Öcalan'ın İmralı serüvenini, kendisini İmralı'ya götüren anın başlangıç noktasından 2009 sonuna dek, bugüne kadar hiçbir yerde rastlanmayan bilgiler ve belgelerle, kaynağından aktararak gün ışığına çıkarıyor.

Bu kitap, İmralı'ya ilişkin 20 bin sayfalık görüşme bilgileri, 5000 sayfalık Abdullah Öcalan savunması ve tarafların karşılıklı olarak AİHM'e aktardıkları 1500 sayfalık belgelerin tümüne dayandırılarak yazıldı.

Abdullah Öcalan'ın 1999'da İmralı'ya götürülmesinden sonra Kürt sorununun "perde arkası tarihi" bugüne dek hiçbir yazılı metinde, Cengiz Kapmaz'ın kitabında olduğu kadar ortaya konulmadı, açığa çıkartılmadı.

Abdullah Öcalan'ın İmralı serüveni dikkatle, satır satır, sözcük sözcük bu kitapta okunduğu vakit, birçok yerleşik kanaat sarsılacak, muhtemelen yerle bir olacak.

1. BÖLÜM: DİNLEME VE ANLAMA SÜRECİ (15-25 Şubat 1999)

KIVRIKOĞLU'NUN TEMSİLCİSİ KARŞILADI

Öcalan'ı muayene etmeye iki ABD'li doktor da gelmişti. ...

İtirafçı odadan ayrıldıktan sonra yarbay söz aldı ve Suriye'deki bombalı suikast eyleminin, dönemin başbakanı Tansu Çiller'in kendi özel çabası olduğunu ima etti.

SORGUDA SORUN MÜZAKERE EDİLİYOR

Öcalan bu sözlerden sonra konuyu, 33 askerin yaşamını yitirdiği 1993 Bingöl eylemine getirdi. Bir kez daha eylemi tasvip etmediğini vurgulama gereği duydu. Tam o sırada bir görevli; "Bu eylem olmasaydı, 25 Mayıs'ta afılan etmeye hazırlanıyorduk," dedi.

DEMOKRATİK CUMHURİYET TEZİ

Öcalan sorunun çözümüne esas teşkil edecek modeli ilk kez devletle paylaştı. Modeli de Demokratik Cumhuriyet olarak kavramsallaştırdı: "1) 1993 tarihine kadar düşünsel düzeyde bağımsızlık düşüncemiz vardı, ama o tarihten sonra artık yok. Ulus-devlet modelini doğru bulmuyoruz. 2) Türkiye'nin Misak-ı Milli yapısına saygılıyız. Federasyon ve otonomi seçeneklerinin de karşısındayız. 3) Demokratik hakların tanınması, kültürel açılımların yapılması, toplumsal katılım yasasının düzenlenmesi halinde PKK'yi en kısa sürede dağdan indiririm."

PİŞMAN OLURSANIZ DOST OLURUZ

Öcalan, avukatlarından herhangi bir hukuki destek almadan savcılara karşısında görmüş, savcılara ifade verirken de Genelkurmay, MİT ve Emniyet'ten uzmanlar hazır bulunmuştu. Buna rağmen, savcılara verdiği ifadede PKK'nin politikasını değiştirdiğini açıkladı ve "Benim başlangıçtaki hedefim, bağımsız bir Kürt devleti kurmaktı. Ancak daha sonra bunun hata olduğunu gördüm ve ayrı Kürdistan kurmaktan vazgeçtim. Kürt halkına özgürlükleri verilmeli ve birlikte yaşamın yolu bulunmalı," dedi. Öcalan, eşit haklara sahip iki halkın yer aldığı bir devlet istediğini belirtiyor, şu cümlelere özel vurgu yapıyordu: "Kürt halkına özgürlükler ve eşitlik verilmesini savunuyorum. Kürtler ve Türkler birlikte yaşayabilirler."

DAĞDAKİLER DE ÇOCUKLARIMIZ

Öcalan'ın savcılığa verdiği ifade, ertesi gün soruşturmanın gizliliği ilkesi bir tarafa bırakılarak gazetelere servis edildi. ... Demirel, "Dağdakiler de çocuklarımız," diyor ve şu sözleri sarf ediyordu: "Türkiye, dağlardaki çocukları çekmelidir. Bu çocuklar da bizim çocuklarımızdır. Bu çocukları dağdan çekmek lazımdır. Bunu başarıyla yapmak lazım. Yeni acılar meydana getirmeden yapmak lazım. Bir dönüm noktasına gelmiştir. Bunu çok iyi değerlendirmek lazımdır. Şimdi hedef budur." Bu sözler, hem devletin sağduyusunu yansıtıyor hem de soruna medya zihniyeti ile yaklaşamayacağını ipuçlarını veriyordu.

2. BÖLÜM: İKNA SÜRECİ (25 Şubat -31 Mayıs 1999)

CPT İMRALI'DA

Öcalan, on günlük sorgu da takındığı tutumla, üç şeyin gerçekleşebileceği beklentisi içindeydi. Güven veren adımlarla, kilitlenmeyi aşacaktı. Talep çitasını düşük tutmakla devletin tavrını netleştirecekti. Türkiye'yi ürkütüp rahatsız etmeden "hassasiyetleri anlıyoruz" vurgusuyla, barış ve diyalog sürecinin kapısını zorlayacaktı. Devletin sorguda takındığı tavır olumluydu. Ancak bu tavır kurumsallaşmış bir düşüncenin ürünü değildi.

ÖCALAN'IN SINIRLERİ GERİLİYOR

Öcalan için ikinci engel, Türkiye'ye getirildikten sonra durmak bilmeyen metropol eylemleriydi. Eylemlerin devam etmesi, hayata geçirmek istediği yeni dönem stratejisini sabote edebilirdi. Bu yüzden eylemlerin tez elden durması gerekiyordu. Eylemleri durdurmak için avukatları aracılığıyla sık sık dışarıya mesaj gönderdi. Buna rağmen eylemler sürdü.

Peş peşe gelen eylemler ve yaşanan trajik durumlar, Öcalan'ın sınırlarını alabildiğine germiştir. 17 Mart 1999 tarihinde avukatlarıyla yaptığı görüşmede dışarıya şu mesajı gönderdi: "Metropol eylemlerini kabul etmiyorum. Israr edilirse bunu komplo olarak nitelendiririm. Başta Med TV ve diğer basın-yayın organlarında çıkan haberleri, PKK ve Kürt İntikam Tugayları adına yapılan eylemleri doğru bulmuyorum. Özellikle bu eylemleri esefle karşılıyorum." Öcalan'ın eylemlerin durmasına yönelik çağrılarını, ancak mart ayının ortalarına doğru beklenen sonucu verecek, bu tarihten sonra eylemler bıçak gibi kesilecekti.

PKK İÇİN İKİ AŞAMALI PLAN

Öcalan, Kürt sorununda ezber bozan yeni yaklaşımının PKK'de bocalama ve sıkıntıya yol açacağını önceden sezmişti. Onun için örgütteki bocalama süreci daha fazla sürmeden duruma müdahale etmesi gerekiyordu. Hem PKK'yi yeni paradigmaya ikna etmek hem de içine düştüğü boşluktan bir an önce kurtarabilmek için eşzamanlı bir uygulama stratejisi geliştirdi.

İlk aşamada doğrudan kamuoyuna seslendi. Böylece halka neyi öngördüğünü, neyi amaçladığını anlatma imkânı buldu. Avukatları aracılığıyla panel, toplantı ve sempozyumlar düzenlettirerek yeni düşüncelerini halka anlattı. İkinci aşamada ise PKK ile yazışma faaliyeti içine girdi. Böylece durumunu, düşüncelerini, öngörülerini ve beklentilerini aracısız örgüte iletme imkânına kavuşacaktı. Öcalan, 31 Mayıs-29 Haziran 1999 tarihleri arasında PKK Başkanlık Konseyi'ne dört mektup gönderdi. Bu süre içerisinde sorgu komisyonu ile de temas halinde oldu. Komisyon üyeleri, sorgu sonrası belli aralıklarla Öcalan'la görüşüyor, Öcalan'ın kaleme aldığı mektupların dışarıya çıkarılmasına olanak tanıyorlardı (19 Mart 1999). Devlet, Öcalan-PKK iletişimde engel değil, tersine kolaylaştırıcı pozisyonundaydı. Ancak sorgu komisyonunun rolü ve varlığı kamuoyundan ve medyadan sır gibi saklandı.

PKK'YE İLK MEKTUP

Aynı mektupta bir ayı aşkın süredir İmralı'da devletle gerçekleştirdiği temasları örgütle paylaştı. Örgüte bazı askeri yetkililerle ara sıra görüşmeler yaptığı bilgisini aktardı, bu görüşmeleri daha çok kendisinin istediğini belirtti. Devletle ülke bütünlüğü ve bağımsızlığı temelinde daha çok politik çözüm arayışı içinde olduğunu anlattı: "Ben geniş devlet güvenceli kültürel özerklikle, Kürtlerin devletin asli unsuru olduğu hususunun birleştirilmesini öne sürdüm. Bir model geliştirilmesini ilkede yanlış bulmadım. Demokratik bir yerel yönetim, seçim ve siyasi partiler yasasıyla politik çözüme önemli oranda katkıda bulunulacağını tartıştım. Eğer yasal güvence, iş ve benzeri hususlar diğer maddelerle birlikte gündeme gelirse, silahlı savaşı sürdürmenin anlamının kalmayacağını ve sürecin politik barışçıl eksende gelişeceğini belirttim. En azından devlet tavrını netleştirinceye kadar, bilinen aktif savunmaya, üslenmeye ve eğitime dayalı ateşkes tavrımızın doğru bir tutum olduğunu belirtiyorum."

Öcalan, PKK'ye yazdığı mektubun üzerinden 18 gün, olaylı Newroz kutlamalarının üzerinden 15 gün geçtikten sonra bir kez daha kamuoyuna hitap eden 8 maddelik bir bildiri kaleme aldı, Newroz'daki gerginliğin psikolojik kırılma yaratmasından endişe ediyordu. Bildiride geliştirilecek yeni dönem stratejisine değiniliyor, şu talepler seslendiriliyordu: "1 Eylül 1998 ateşkes süreci her alanda sürdürülsün. Silahlı çatışmalara kalıcı olarak son verilsin. Devlet af ilan etsin. Buna bağlı olarak da PKK kendisini demokratik sistem içinde yasallaşmaya hazırlasın. Türkiye'de ilgili tüm çevreler, uluslararası barış ve insan hakları kuruluşları sürece katkı sunsun." Öcalan, 37 gün sonra avukatları aracılığıyla bir kez daha kamuoyuna seslenme gereği duydu. İkinci halka seslenişinde ilk duyurusundaki tezleri yineledi. Ancak ikinci mesajında dikkati çeken şu cümlenin altını özellikle çizmişti: "Bu vatanın kardeşçe, özgürlük içinde, birlikte yaşamının tek çaremiz olduğu açıktır." (26 Nisan 1999).

KONSEY, ÖCALAN'I YANITLIYOR

Öcalan, mektubunda, devam eden operasyonlara da değiniyor, her operasyonun imha amaçlı olmadığını, geçen yıllara göre de oldukça hafif kaldığını vurguluyordu. Devamında, örgütten şu taleplerde bulunmuştu: "Barış seçeneği üzerinde yoğunlaşmak, silahlı birimleri kesin provokasyona yer vermeyecek şekilde her yerde, özellikle metropol ve kent eylemlerinde ateşkes konumunda tutmak, kırsalda da tam bir meşru savunma konumunda kalmak, tek bir asker ve gerillanın

vrulmamasına çalışmak, bu dönemde önemli bir taktik olarak görülmelidir. Bunun yanında yoğun siyasi çalışma yürütmek, barışa yönelik diplomasi ve bu temelde yapıyı eğitmek, uyararak da önemlidir. Kısaca diliniz ve pratiğiniz, aktif meşru savunma temelinde barış ekseninde olmalıdır.”

Öcalan'ın örgüte gönderdiği iki mektuptan sonra PKK Başkanlık Konseyi'nden beklenen açıklama, 6 Mayıs 1999 tarihinde geldi. Konsey, kamuoyunda hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde örgütün Öcalan'a bağlı olduğunu, Öcalan'ın geliştireceği yeni dönem stratejisine sadık kalacağını deklare etti. Bu açıklama kafalardaki soru işaretlerini dağıtmıştı. Öcalan, PKK Başkanlık Konseyi'nin bağlılık açıklaması kendisine ulaşır ulaşmaz, örgüte göndermek için 3. mektubu kaleme aldı. Mektubunda kendisini Suriye'den Türkiye'ye getiren sürece değinen Öcalan, yakalanmasının NATO kapsamında gerçekleştirildiğini, ABD ve İsrail'in istihbarat, Avrupa'nın engelleme desteği sunduğunu bildirdi. Yakalanma durumunu barışçıl bir çözümden yana bir şans olarak kullandığını, devletin yaklaşımlarında kendisine güç veren işaretler gördüğünü, barış ihtimalinin arttığını kaydetti. Öcalan örgütten, ateşkesi daha ciddi ve sorumlu yürütmek, demokratik çözüm yolunda kendi yaklaşımlarını yürütmek, yapı ve kitleyi yavaş yavaş hazırlamak, gevşek davranmamak ve provokasyonlara gelmek konusunda sorumlu davranılmasını istiyor, iyi bilimesi için bir hususun özellikle altını çiziyordu: *“Demokratik sürecin güvenceli sürmesi ve inandırıcı uygulamaların artması durumunda artık bizim vereceğimiz yanıt silahlı devrim sürecinin öyle tirmandırılması değil, tersine demokratik sistem ve onun barışçıl çözüm yolunda kendimizi siyasal, yasal sürece hazırlamak olacaktır. Genelde diliniz Türkiye'ye karşı düşmanca değil, barışa ve kardeşliğe çağrı temelinde olmalıdır. Diyelim ki bu bir hayal ve umuttur. Ama herhalde kötü bir şey değil. Olmazsa, her şey çok daha kötü çıkarsa, o zaman özgürsünüz. İstedığınız her yolu ve yöntemi denemekten kimse sizi alıkoyamayacaktır.”*

SAĞLIĞIM ELDEN GİDİYOR

Öcalan, İmralı'da ikinci ayına girerken bir hücrede yalnız kalmanın yarattığı sonuçlar, yavaş yavaş kendisini hissettirmeye başlamıştı. Tek kişilik hücre yaşamı hem psikolojisi hem de sağlığı üzerinde etkili sonuçlar doğuruyordu. ... *“Fiziksel olarak iyi değilim. ... Tecrit durumu beni zorluyor. ... Zayıflıyorum, ellerimde titreme oluyor. Bir boşluğa düşmüş gibiyim. Tecridi bir an önce halletmemiz gerekiyor, sağlığım elden gidiyor.”* Dört gün sonra da avukatlarından *“ev hapsi”* üzerinde durmalarını istedi, (26 Nisan 1999).

3. BÖLÜM: YARGI SÜRECİ (31 Mayıs-29 Haziran 1999)

ÖCALAN SÜRPRİZ YAPIYOR

Öcalan konuşmasını, *“Saygılarımla, efendim,”* sözlerini sarf ederek bitirdi ve mahkeme heyetine iki sayfalık el yazısından oluşan bir dilekçe verdi. Öcalan, avukatlarının dahi bilmediği bu sürpriz çıkışı, davanın sona ermesinden sonra görüştüğü avukatlarına şöyle açıklayacaktı: *“O konuşmayla inisiyatif ele almak istedim. Duruşma başlamadan kaygı verici boyuta ulaşan gergin ve şoven atmosferi tersine çevirmek istedim.”* Öcalan mahkeme heyetine el yazısıyla yazdığı iki sayfalık dilekçede şu anekdotlara yer vermişti: *“Benim şahsımda yargılanan, acılı bir tarih ve yaralı bir toplumdur. Bundan sonra fırsat bulursam mücadelem silahlı çatışmanın ortadan kaldırılması, PKK varlığının yasal siyasal zemine çekilmesi temelinde olacaktır. 21. Yüzyıl artık barış içinde birlik ve gelişme yüzyılı olmalıdır.”*

HER ŞEYİ BANA YIKMAYIN

Turgut Özal ile başbakanlığı döneminde görüşüğünü kaydeden Öcalan, Refahiyol Koalisyonu döneminde de Başbakan Necmettin Erbakan'dan, Suriye'deki temsilcilerine iki mektup geldiğini açıkladı. Öcalan, tüm temasların arşivlerinde bulunduğunu belirtirken, *“Aracı olarak gazeteci İlnur Çevik gönderilecekti, ancak mektuplar geldi,”* dedi. Bazı devlet yetkililerinden ateşkes önerisi aldıklarını belirten Öcalan, 1996 yılında Mesut Yılmaz iktidarı döneminde, Yılmaz'ın bilgisi dahilinde, yazar Alev Alatlı'nın Avrupa'daki temsilcileri aracılığıyla kendileriyle temas kurduğunu söyledi. Öcalan, *“En azından 200 yıllık geçmişi bulunan ve herkesin çok iyi bildiği, gibi toplumsal tarihi bulunan bir sorunda her şeyin benim üzerime yıkılması kimseye yarar getirmez,”* deyince salondan uğultu yükseldi.

DURUŞMADA AVUKATLAR YOKTU

Öcalan, tüm Kürtlere ve Kürt örgütlerine, Türkiye düşmanlığına son vermeleri çağrısını bir kez daha yineliyor, sonra da *“Atatürk milliyetçiliğine, kültür milliyetçiliğine inanıyorum. Doğrusu da bu. Demokratik Cumhuriyet çatısı altında toplanmak gerekir,”* diyordu. Bu sözler üzerine Mahkeme Başkanı Okyay, Öcalan'a, *“çözüm demokratik üniter devlet içinde”* açıklamasının parti kararı olup olmadığını sordu. Öcalan, PKK Merkez Yönetimi'nin kendisiyle aynı çizgide olduğunu belirterek, soruya, *“Tek asker, tek PKK'lı ölmemesi için çalışacağım. Dağdaki insanları indiririm, bana bu imkânı sağlarsanız yaparım,”* yanıtını verdi.

TARİHTE BERAAT EDECEĞİM

“Demokratik çözümün zemini vardır. Karşılıklı inatlaşma gereksizdir. Türkiye büyük tehlikelerden korunma dışında, bunu yeni güç kaynağına dönüştürme şansına da sahiptir. PKK'nin askeri savaş olanakları içte ve dışta Türkiye'nin hizmetine girecektir. Türkiye'nin, Avrupa başta olmak üzere yeni mevizlere girerek bölgede gerçekten lider ülke konumuna yükselmesi, bu çatışma ortamından kurtulmasına bağlıdır. PKK'nin siyasi varlığına bu yönde çözüm Türkiye'nin en önemli kazanımı

olacaktır. PKK'nin küçümsenmesi nasıl büyük kayıplara yol açıtıysa, doğru ele alınması da o ölçüde büyük güce kavuşmayı sağlayacaktır. '30 bin kişinin katili, bebek katili' demek, insafsız, adaletsiz ve gerçekdışı bir yaklaşımdır. Reddediyorum."

MALUMUN İLANI

Öcalan'a idam kararının verildiği gün, Şeyh Said'in idam edildiği tarihe denk getirilmişti. 1 Şubat 1925'te Elazığ, Diyarbakır ve Muş'ta Kürt isyanı başlatan Şeyh Said, daha sonra yakalanmış, 29 Haziran 1925'te Diyarbakır'da infaz edilmişti.

İDAM: FLAŞ HABER

Almanya, İtalya, Yunanistan, Fransa, İngiltere dışişleri bakanlıkları, birer açıklama yaparak idam kararının infaz edilmesinin Türkiye'yi Avrupa'dan uzaklaştıracağı uyarısında bulundular. Tüm dünya ülkelerinden Türkiye'ye idam uyarısı gelirken ABD'den çok farklı bir değerlendirme geldi. ABD, "Dava süreci adildi, Türk yargısına müdahale edilmemeli," görüşünü dile getirdi. Kararı değerlendiren Ankara Büyükelçisi Mark Parris, "Öcalan adil bir yargılama sürecinden geçti. Türk yargısının aldığı karara müdahale edilemez. ABD'nin yargılamayla ilgili şüphesi yok," ifadelerine yer verdi.

ÖCALAN, İDAMI DEĞERLENDİRİYOR

Öcalan, kararın yaratacağı yankılarla ilgili olarak, "Türkler ve Kürtler bu olaya sağlıklı yaklaşsın," temennisinde bulundu. Öcalan şu sözlerinin özellikle altının çizilmesini istemişti: "İnfaz olmaz demiyorum, ama bana göre zayıf ihtimal. Bir barış süreci başladı. Bu süreçte benim oynamayacağım rol biliniyor. Benden bu gücümle ilgili yararlanılmak isteniyor. İnfazım Türkiye'yi Avrupa Birliği sürecinde de çok zor durumda bırakacaktır. İnfaz ihtimalini zayıflatan bir diğer şey de gerginliğin artacak olmasıdır. Ben çok uzun yıllar süren anlamsız bir savaşın daha da sürmesinin nedeni olmak istemiyorum, infaz buna yol açar. Bu gerçekten beni üzer. Ben barışın ateşleyicisi olmak istiyorum."

4. BÖLÜM: MÜZAKERE SÜRECİ (29 Haziran 1999-11 Eylül 2001)

TV'YE ÇIKABİLİRİM, GAZETECİLERLE GÖRÜŞEBİLİRİM

Mahkeme kararından iki ay sonra, Türkiye'nin gündemi anti-terör yasasına kilitlendi. Hükümet tarafından hazırlık çalışmalarına başlanan ve şartlı tahliye öngören yasa, örgüt yönetimini devre dışı bırakıyor, kendiliğinden teslim olan örgüt üyelerine ceza indirimi öngörüyordu. Yasaya büyük bir önem atfeden devlet, Öcalan'ın geliştirdiği yeni strateji ile birlikte örgütte kafa karışıklığı yaşandığını düşünüyor, bu karışıklığın yasanın çıkmasından sonra dağılmaya yol açacağına inanıyordu. Yasanın hazırlık çalışmaları sürerken, Öcalan da yasanın içeriğine dair açıklamalarda bulunmaya başladı. Öcalan, devletin çıkarmayı düşündüğü şartlı tahliye yasasının içeriğinin çok önemli gelişmelere yol açabileceği inancındaydı. Bu yüzden yasanın içeriğinin iyi doldurulması gerektiğini söylüyor ve bazı uyanlar yapıyordu. Devletin, "Ey arkadaşlar inin" demesiyle kimsenin inmeyeceğini, bunun için zeminin hazırlanması gerektiğini düşünüyor (5 Temmuz 1999). Öcalan, yasanın etkin pişmanlık şeklinde değil, PKK mensuplarını demokratik siyasal yaşama katma şeklinde ele alınmasını istiyordu.

Öcalan'a göre, devletin ileri adım atması PKK'nin güven vermesine bağlıydı. Öcalan açık bir şekilde, devletin kendisine "Öcalan ile diyaloga girdi" dedirtmeyeceğini söylüyordu. Öyleyse sürecin önünü açacak adım PKK'den gelmeliydi. Örneğin, Türkiye'yi şiddet ortamından çıkaracak güçlü adımlar, sürecin önünü açacak bir rol oynayabilirdi. Öcalan'ın kafasında gerillayı Türkiye dışına çekme düşüncesi vardı. Bu düşüncesini ilk kez 5 Temmuz'da avukatlarıyla paylaştı: "Bizim şiddeti durdurmamız başlangıç olabilir. Silahlı mücadele aşamasını geride bırakma tekniği planlanır. Konsey çağrı yapılabilir. İlişki kurulur. Eskisi gibi bağlıyız derler. Bu yeni adım olur. Pratikte de güçleri Güney'e çekme, sınırların gerisine çekme olabilir. Ateşkesin bir ileri adımı olabilir. Bu aşamada en ileri adımdır. Mevcut kilitlenmeyi aşmak için çatışma ortamından çekilme yaşanır, ondan sonra devletin tavrı beklenir. Bu tarihi bir şeydir. Bundan sonra yasal güvence arayışları olabilir. Parlamentonun görüş açısı da değişir."

PKK'YE, SINIRDIŞINA ÇIK, MEKTUBU

Öcalan, gerillayı sınır dışına çekme düşüncesini avukatlarına açıkladıktan iki gün sonra 5 sayfalık bir mektuba dönüştürerek PKK Başkanlık Konseyi'ne gönderdi.

"Anlamsız şiddet, sorunları içinden çıkılmaz hale getiriyor. Şiddete son vermek sorunların çözümünde temel halka olmaktadır. Kürt sorunundaki çatışma düzeyi şiddet içeriğini fazlasıyla yaşamış ve barış süreci toplumun tüm düzey ve derinliklerinde en temel amaç haline gelmiştir. Ağırıklı olarak şiddet yaklaşımları objektif olarak çıkmazı derinleştirmekten, sahte bir rant ekonomisi ve politik yapı üretmekten, dolayısıyla en gerici sonuçlara yol açmaktan öteye varmıyor. Mevcut durum aşılmazsa sonuç çıkmaz ve tekrarda derinleşmedir. Gecikmiş de olsa mütevazı ve gerçekçi bir barış seçeneği tek yol olarak karşımızda duruyor. Ama oldukça engeller var. Yılların şiddetinin ortaya çıkardığı gerçekler iyi özümсенirse kolay bir barış yolu bulunur. Yok, eski tutum ve davranışlar bu sürece de olduğu gibi yansıtılırsa çok zor olur. Türkiye realitesinde Kürt sorununa çok özgün yaklaşmak gereği açıktır. Önümüzdeki barış için arkada verilen savaş dersleri çok iyi göz önüne getirilmelidir. Her şeyden önce içte ve dışta çok yönlü provokasyonlar kendini dayatabilir."

Öcalan, aynı mektupta, "Klasik bir barış yapılmıyor," diyor ve uyarılarda bulunuyordu: "Devlet direkt 'PKK ile barış

yapıyorum' demez. Biz de eşit bir taraf gibi yaklaşamayız. Burada somutluk, özgünlük, yaratıcılık kavranıp gereği yapılmadan iş baştan bozulur. Kısaca ilkede barışa evet demek kolaydır ama yaratılmalıdır. Bunun yaratılması savaştan çok zordur.”

Öcalan, ilkesel çerçeveyi koyduktan sonra tarihi önerisini 6. maddede dile getirmişti: “Şiddetin pratik olarak da güvenceli olarak da sona erdiğini kuşku götürmez bir biçimde kanıtlamak gerekiyor. Bu durumda en etkili sonuç alıcı yol, herkesi üzerine düşeni yapmaya zorlayacak ve aynı zamanda kolaylık sağlayacak olanı, barış için silahlı mücadeleye son verme ilanıdır. 1 Eylül 1999'da silahlı mücadeleye son verdiğimizizi açıklamak ve güçlerimizi sınır gerisine, Güney'e çekip sürece göre değerlendirmek ve hazırlıklara çekmektir.”

MİT İMRALI'DA

Öcalan, attığı adımı PKK'yi dağdan indirmek için tarihi bir aşama olduğunu düşünüyor, devletin de bu adıma bağlı olarak açılımda bulunmasını istiyordu. 26 Temmuz'da bu beklentisini, “Dağdan indirme birinci mesele değil mi? Neden adım atmıyorlar?” diyerek özetledi. Ancak kısa bir süre sonra, devletin PKK'nin sınır dışına çıkma kararına yönelik tutumu belli olmaya başladı. Devlet adımı yeterli görmüyor, sınır dışına çekilme yerine dağdan indirmeyi talep ediyordu. Devlet MİT aracılığıyla bu düşüncesini Moldova'da yakalanarak Türkiye'ye getirilen Cevat Soysal'a iletti. 29 Temmuz 1999'da avukatlar, MİT'in Soysal'a ilettiği tutumu Öcalan'a aktardı.

Sınır dışına çıkılması yerine örgütü dağdan indirme beklentisi içinde olan devlete şu yanıtı gönderdi:

“Bence güçler bir yere çekilebilir. Bunu doğru buluyorum. Devlet güçlü, sen adım atmadan ondan adım atmasını bekleyemezsin. Köylere dönüş, koruculuğun kalkması önemli yeni adımlar olarak görülür. Pişmanlık Yasası ve genel af konusunda Adalet Bakanlığı ile avukatlar görüşebilir mi? Dağlardan gerillanın inişini yasayla nasıl sağlayacaklar? Yasa bence bunu göz önüne almadı. Yasa bir nevi af ise örgüt bütünsel olarak değerlendirir.” (29 Temmuz 1999)

Bu sözlerden sonra, kriz gün geçtikçe büyüyen bir hal almaya başladı. Devlet, el altından, Öcalan çözüm için adım atmıyor propagandası yaymaya başladı.

ÇEVİK BİR, ÖCALAN'LA GÖRÜŞÜYOR

Öcalan, bir yandan devlet, bir yandan da, “bu da nereden çıktı” şeklinde serzenişte bulunan PKK baskısı altındaydı (5 Ağustos 1999). Devletin yaklaşımını gördükçe, “Korkarım bozacaklar. Tıpkı 33 asker olayı gibi süreci zorlamak isteyen güçler olabilir,” diyordu. Diğer tarafta ise kaygılanıp “aşamalı çekilelim” diyenler vardı. Ancak bu görüşü reddetti. Bir yol ayrımına gelmiş, tartışmalar alevlenmişti.

Öcalan, bu zor günlerde devletin, “çekilmek yetmez tümünü şartsız dağdan indir” baskısına rağmen, gerillayı sınır dışına çıkarma kararının arkasında kararlılıkla durdu. Aslında bu girişimiyle devlet baskısından kurtulmayı, örgütte güvensizlik yaratmamayı, uzun vadede de gerillayı daha nitelikli kılmayı amaçlıyordu. Üstelik bu süre içinde devletin barışa yönelik tavrı da netleşmiş olacaktı. Zira devlet kendisine ve örgüte olan yaklaşımda takıyye yapıyor da olabilirdi. O nedenle gerillanın çatışmalardan uzak, barış sürecinin güvencesi olarak sınır dışında tutulması en gerçekçi formüldü.

Devlet ile Öcalan arasında, perde arkasında baş gösteren kriz, bir süre sonra devletin tutumunun kontrollü bir şekilde değişmesine neden oldu. Lokal düzeyde askeri operasyonlar başladı. Silvan ve Batman'da PKK'lilere yönelik infazlar yaşandı. Öcalan'ın PKK'yi sınır dışına çıkarma kararından sonra, PKK güçlerinin tasfiye edilmesi için de 26 Ağustos 1999 tarihinde 4450 sayılı Etkin Pişmanlık Yasası çıkartıldı. Yeni yasaya göre, “örgüt üyelerinden hiç eyleme katılmayanlar, silahını bırakıp teslim olmaları ve itiraflarıyla suç işlenmesine engel olmaları” koşuluyla ceza almayacaktı. Örgüt kurucuları, yönetim ve komuta kadrosunda yer alanlar ile örgütün ‘üst seviyedeki’ yöneticileri ise yasadan yararlanamayacaktı.

Karara kadar sık sık Öcalan'la bir araya gelen devlet görevlileri, üç hafta boyunca Öcalan'la teması kesti. Rencide edici bir tutumla karşılaşan avukat Niyazi Bulgan, 29 Temmuz 1999'daki görüşmeye alınmadı. Öcalan'ın Yargıtay'a gönderilen dava dosyası ise birdenbire hızlandırıldı. Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, tebliğnameyi beklenenden de erken bitirdi. Öcalan'a yazılan mektuplar ise verilmedi. Öcalan, ilk günlere ilişkin gün be gün not tutmuş, o notları dışarı çıkartmayı düşünmüştü. Ancak tuttuğu bu notlar esarengiz bir şekilde hücrelerinde sırda kadem bastı.

2 AĞUSTOS 1999 ÇAĞRISI

Devlet ile arasında “mutabık kalamama halii” sürerken 2 Ağustos'ta avukatlarına, “Geri çekilmeler hemen başlamalı,” dedi. Aynı gün kamuoyuna bir bildiri yayınlanarak kararının açıklanmasını istedi. ... Avukatlar aynı gün İstanbul'da basın toplantısı düzenleyerek kararı kamuoyuna duyurdu. Öcalan'ın avukatları aracılığıyla kamuoyuna ilettiği tarihi notta şu cümleler yazılıydı: “Türkiye'de çatışma ve şiddet ortamı insan hakları ve demokratik gelişmenin önünde engel teşkil etmektedir. Ağır ve ağır olarak Kürt sorunundan kaynaklanan şiddet bunda temel rol oynamaktadır. Çıkmazı aşmak ve sorunların çözüm yolu, şiddete son vermeyi gerektirmektedir. Bu nedenle PKK'nin 1 Eylül 1998'den ben tek taraflı yürütmeye çalıştığı ateşkes sürecinde, 1 Eylül 1999'dan itibaren silahlı mücadeleye son vermeye ve güçlerini barış için

sınırların dışına çekmeye çağırıyorum. Böylelikle demokratik çözüm yolunda yeni bir diyalog ve uzlaşma aşamasının gelişeceğine inancımı belirtiyorum. Bununla birlikte tüm devlet ve toplumun ilgili kurum ve yetkililerini bu barış ve kardeşlik sürecinin başarısı için duyarlı ve destek olmaya, ulusal ve uluslararası hükümet ve kuruluşları da olumlu temelde yardımlaşmaya çağırıyorum.”

PKK: EMRİNİZDEYİZ

Öcalan'ın yaptığı açıklama, üç gün sonra PKK tarafından onaylandı. PKK Başkanlık Konseyi, 5 Ağustos 1999'da, Öcalan'ın çağrısına uyacaklarını açıkladı. Bu açıklamadan sonra PKK'ye bağlı diğer birimler ARGK, ERNK ve PJKK'den de aynı yönde açıklamalar yapıldı.

PKK'nin açıklamayı yaptığı tarihte Öcalan, İmralı'da avukatlarıyla görüştü. Ancak örgütün sınır dışına çıkmayı kabul etmesi de devlet ile Öcalan arasındaki krizi sona erdirmemişti. Ankara'daki egemen hava hala “*Öcalan önce dağdan indirsin*” şeklindeydi. Bunun tercümesi: Neden teslim olmuyorlar da geri çekiliyorlardı. Bu durum, İmralı'da Öcalan'a hissettirilmişti. Öcalan, avukatlarına Ankara'daki havayı özetledikten sonra, devletin takındığı tutumu kabul etmeyeceğini açıkladı.

PKK'nin, barış için sınır dışına çekildiğini, beklemeye gittiğini belirtti, ardından da, “*Biz silahları vermeye hazırız. Ama devlette sorumlu kademe kimdir? Gelip devlette barışmak istiyoruz. Ama bizi devlete kabul edecek organ, teşkilat nerede?*” diye sordu.

Sınır dışı kararında, devletle Öcalan arasında yaşanan anlaşmazlığın bir diğer nedeni de, sınır dışına çıkan PKK'nin gelecekteki rol ve misyonuydu. Devlet, sınır dışına çıkarılacak PKK güçlerinin orada da tehdit unsuru olacakları düşüncesindeydi. Ancak Öcalan aynı kanaatte değildi. Öcalan, PKK güçlerinin sınır dışına barışı beklemek için çıkacağını, ortamın hazırlanması halinde Türkiye'ye gelmeye hazır olacaklarını söylüyor, PKK'nin Türkiye'ye gelişinin “*dönüşerek dönüşü*” içermesi gerektiğini savunuyordu. Yani barışın PKK'si sağlanabilirdi. Barışı içselleştiren örgütün Türkiye'deki yaşama katılması daha mantıklı olandı: “*Genel af ve demokratik hukuk reformuyla birlikte PKK silahları tümüyle bırakmaya hazırdır. Bu sefer dışarıdan içeriye gelip silahları bırakma çağrısını şimdiden yapıyorum. Bu gerçekleştiğinde silahlar da dahil her şeyi Türkiye'nin gücüne katmaya hazırdır. Demokratik hukuk reformu ve genel af olursa, bunun için açık siyaset yapılır. PKK kongre ile Türkiye'ye geliş şartlarını belirleyecektir. Bunun için açık siyaset yapıyor. Gelip nasıl hizmet edeceğini kongrede ve programında açıkça belirterek Türkiye'ye gelecektir. Dolayısıyla bir saatli bomba değildir. Biz silahlı gücü koz olarak tutmuyoruz. Devlet ne zaman gelin derse, silahlarla birlikte gelinir. Ne kadar silah isterlerse getirilecek. Ama demokratik hukuk reformu ve genel af şartıyla.”* (12 Ağustos 1999)

Öcalan, şartlarını açıklamıştı. Bu şartlar demokratik hukuk reformu ve genel aftı. Ancak ilerleyen günlerde siyasal genel af tartışması, devletin hazırlıklarına başladığı anti-terör yasası nedeniyle ön plana çıkmaya başladı. Öcalan'ın 16 Ağustos 1999'da anti-terör yasasına ilişkin ifade ettiği şu sözler, müzakere sürecinin ipuçlarını yansıtır, siyasal genel af konusunda devlet ile kendisi arasında problem bulunduğunu gözler önüne seriyordu: “*Devlet, 'ben anlaştım, pazarlık yaptım' demez. Tek tek kimse dağdan inmez. Geneli kapsamalı. Alt düzey, üst düzey yaklaşımı sakattır. Yasanın kapsayıcı olması gerekir. Örgüt uyarırsa toplu uyar. Kimisi bu durumda uymaz. Tek tek kimse dağdan inmez. Yasanın buna açık olması gerekir.”*

TRAJEDİ YERALTINDAN GELDİ

Türkiye, PKK'nin sınır dışına çekilmesini tartışırken, trajedi Marmara ve Düzce depremleri ile yeraltından geldi.

Deprem, trajediye yol açmıştı. Ancak bu trajedi, bir başka trajediyi ortadan kaldıracak bir fırsat da yaratmıştı. Depremın yarattığı acı, toplumsal dayanışma ve kardeşleşme duygularını pekiştirmiş, bu durum siyasal genel af için uygun toplumsal koşullar oluşturmuştu. Trajedi, iyi değerlendirilebilirse, Türkiye için büyük bir kazanıma dönüşebilirdi. Bu analiz o günlerde Öcalan tarafından seslendiriliyordu. Öcalan'a göre, depremle birlikte Türkiye'de önemli bir anlayış değişikliği yaşanacaktı. O yüzden 17 Ağustos depremi ile Güneydoğu'daki siyasi depremin sonuçları iyi anlaşılırsa, her iki depremden dersler çıkarılabilirse, yepyeni bir Türkiye inşa edilebilirdi (26 Ağustos 1999).

PKK Başkanlık Konseyi, 25 Ağustos'ta, yaşanan deprem felaketi nedeniyle sınır dışına çekilme işleminin erken başlatıldığını duyurdu. Konsey, Öcalan'ın 2 Ağustos çağrısına uygun olarak savaşın da durdurulduğunu açıkladı.

PKK gerillaları, Marmara Depremi'nden sonra Öcalan'ın çağrısını yerine getirmek amacıyla gruplar halinde Türkiye'nin dört bir yanında yollara düşmüştü. 400-500 gerillanın bulunduğu alanlarda gerilla sayısı 60-70'e kadar düşürülmüş, gitmeyen güçler sadece alanları boş bırakmamak için kalmıştı. Dağların doruklarında, derin vadi tabanlarında göç katarları oluşturan gerillalar, meşakkatli bir yolculuk yaparak Irak sınır hatuna doğru ilerliyordu. Ancak güzergahları askerce tutulmuştu. ... Operasyonlara rağmen, geri çekilmeler o kadar hızlı yaşanmıştı ki, Öcalan'ın çağrısının üzerinden henüz iki ay geçmeden, gerilla gruplarının yarısı Türkiye'yi terk etmişti.

BARIŞ GRUBU İÇİN PKK'YE MEKTUP

"Gelecekleri varsa görecekləri var mantığı hakim. Bunlar kabul edilemez. Çatışmaya girdikten sonra sen zarar görürsün. Ekip yarım çekip gidecek," (9 Eylül 1999).

Öcalan bu sözleri sarf ettikten sonra, geri çekilme sürecinde yaşanan çatışmaların olumsuz psikoloji oluşturmaması, sürecin başarılı götürülebilmesi için, örgüt ve kadronun dört hususa dikkat etmelerini istedi. O hususlar şunlardı: *"1) Barışa ciddi inanacaksınız. Demokrasi ve barışın dilini egemen kılacaksınız. 2) Ayrılkçılığa gerek yok. 3) Kültürel kimlik ve dil hakkından taviz verilemez. 4) Ayrılkçılığı körükleyecek MHP türü milliyetçilikten uzaklaşılmalı,"* (9 Eylül 1999).

ASKERİ TEMSİLCİ KAPIYI ÇALIYOR

Devlet hala Öcalan'dan gerillayı dağdan indirmesini bekliyor, Öcalan ise siyasi genel affi içeren yasal düzenleme yapılmadan dağdan indirmeyi gerçekçi bulmuyordu. Öcalan'ın çağrısını değerlendiren PKK Başkanlık Konseyi, 23 Eylül'de grubun Türkiye'ye gönderileceğini duyurdu. Ama kriz hala sürüyordu.

Öcalan, ... Devletin tutumuna sert bir gönderme yaptı: *"Neymiş Öcalan'ın anlaması gereken? Daha ne yapmamı istiyorlar? Bu kadar gayri ciddi yaklaşım olmaz. Kurbanlık koyun değiliz. Bütün adımları atıyoruz. Pişmanlık Yasası onur kınıcıdır. Kaldı ki kapsam son derece dardır. 15 yıllık bir savaş pratiğinin böyle sonuçlanacağını düşünmek akılsızlıktır. Güvence verilmesi lazım. Bu güvenceleri kendim için istemiyorum. Hem PKK hem de halk için istiyorum. PKK silahları bıraktı. Türkiye Cumhuriyeti'ne geldi. Bu durumda devlet ne yapar? Affın zamanlaması ne zaman olur? Biz ne yaptığımızı biliyoruz, Yasal güvence olmadan bu işi bırakmayız. Ancak yok ederiz derlerse, çok daha şiddetli olur. Hatta benim gücüm de bu işi durdurmaya yetmez. Bu bir tehdit değil."* (27 Eylül 1999)

ÖZGÜR BAKIŞ İMRALI'DA

Öcalan'ın Barış Grubu'na ilişkin 20 Eylül'de kamuoyuna yaptığı açıklama, geniş yankı uyandırdı. Bir anda tüm gözler gelecek Barış Grubu'na çevrildi. Ancak Öcalan, Barış Grubu'nun Türkiye'ye gelmesi konusunda devletin perde arkasından takındığı tavrı beğenmemişti. KDP ve YNK'den kaynaklanan engellemeler, sınır hattında devam eden operasyonlar, grup üyelerinin Türkiye'ye girişini geciktiriyordu. Öcalan bunun üzerine Genelkurmay'dan Barış Grubu'nu almaları için helikopter tahsis etmesini istedi. *"20 gündür bir grup gelecek diyoruz. Neden bir helikopter hazırlanmıyor? Gidip alsınlar. Devlet helikopterle bir sürü masraf yaparak bombalar yağdırıyor. Neden bir helikopter hazırlayıp gelecek grubu aldırıyor? Hatta Ankara'ya getirsinler. Devlet adım atsın. Buzlar kırılmalı. Devlet bunu bile istemiyor."* (27 Eylül 1999)

Bu sözler, Öcalan'ın artık yavaş yavaş sürece yönelik sorgulama başlattığını gösteriyordu. Öcalan samimi olduğunu, adımlarını Türkiye yararına olduğunu düşünüyordu. Ancak devletin kendisini anlamadığından yakınıyordu. Bu sözleri sarf ettiği gün mahkeme sonrası ilk kez idam konusunu değerlendirdi ve tarihe geçecek şu sözleri sarf etti: *"Barışın, kardeşliğin dilini kullanıyorum. İdama gidersem böyle giderim. Cellada önce merhaba, sonra Allahaismarladık derim."*

GENELKURMAY AÇIKLAMASI İLE KRİZ TIRMANIYOR

Öcalan Barış Grubunu Türkiye'ye davet ettikten kısa bir süre sonra, Genelkurmay yazılı açıklama ile grubun Türkiye'ye gelmesini nasıl yorumladığını açıkladı. Açıklamanın zamanlaması dikkat çekiciydi. Bir gün sonra Barış Grubu üyeleri Türkiye'ye giriş yapacaklardı. Genelkurmay, 29 Eylül 1999 tarihli açıklamada, grubun propaganda amaçlı geldiğini belirtiyor, şu hususlara dikkat çekiyordu:

"Terör örgütünün son zamanlardaki çırpınışlarını sözde örgütün inisiyatifinde gelişen barış girişimleri olarak algılayıp, neredeyse alkışlamayı anlamak mümkün değildir. Bu girişimin, terör örgütünün içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarmaya yönelik propaganda olduğunu, olaya dikkatle bakan herkesin anlaması mümkündür. Sözde Demokratik Cumhuriyete katılım adı altında devlete teslim edilmek istenen sembolik 20-25 kişilik terörist grup da bu propagandanın bir parçasıdır."
PKK'nin sembolik hareket ile mevcut koşulları ve Pişmanlık Yasası'nı silah bırakmak için yeterli görmediğinin ortaya çıktığı kaydedilen açıklamada, Öcalan için, *"Diğer yandan silahlı grupları elinde koz olarak tutmaya ve bu beklentilerinin karşılanması için pazarlık konusu yapmaya çalışmakta ve bir anlamda yine silaha başvurma tehdidinde bulunmaktadır"* ifadelerine yer veriliyordu. PKK'nin teslim olma yerine yurtdışına çıkma kararı almasının bu niyetin açık bir ifadesi olduğu belirtilen açıklamada, *"Geçmişte olduğu gibi İran-Irak ve Suriye'deki terörist varlığı Türkiye için yakın tehdit olmaya devam etmektedir"* görüşü savunuluyordu.

Genelkurmay'ın bu açıklamasından bir gün sonra, 1 Ekim 1999'da, ERNK'nin Avrupa eski sözcüsü Ali Sapan öncülüğündeki sekiz kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu, PKK'nin ilk silahlı eylemi gerçekleştirdiği Şemdinli'nin Gelişim köyü üzerinden Türkiye'ye giriş yaptı.

Genelkurmay'ın Barış Grubu'na takındığı sert tavır Öcalan'ı, Barış Gruplarında ısrara götürdü. Öcalan, 1. Barış Grubu henüz Türkiye'ye gelmeden ikinci grubun da Avrupa'dan Türkiye'ye gelebileceğini açıkladı. 2. Barış Grubu'nun *"Demokratik Cumhuriyet yasalarına uymak için geldik,"* diyerek gelebileceğini söyledi. Öcalan adımların başarılı olması halinde yüzlerce gerillanın da grupları izleyerek gelebileceğini ifade etti. Öcalan grubun Türkiye'ye giriş yapacağı tarihi ise Cumhuriyetin 76.

yıldönümü olan 29 Ekim'e getirmişti. ... Öcalan'ın kafasında üçüncü bir Barış Grubu'nu, yılbaşında Türkiye'ye getirmek vardı. Ancak daha sonra bu önerisinden vazgeçti. Önerisini geri çekmesinde, barış gruplarının Türkiye'ye gelmesinin beklediği yankıyı doğurmaması oldukça etkili olmuştu.

Barış grupları Türkiye'ye giriş yapmıştı. Ancak Kürt cephesinde bu adımı görkemli bir karşılamaya dönüştürecek etkinlik ve faaliyetler görülmemişti. Bu durum, halkın barış sürecini kabullenmemesinden kaynaklanmıyordu. Halk 1999 Newroz'unda meydanlara çıkarak Öcalan'ı sahiplenmiş, bu durum Öcalan'a yönelik politikaların değişmesinde etkili bir dönemeç olmuştu. Ancak Newroz'dan sonra kitlesel gösteriler yok denecek kadar azdı. Bu durumda ister istemez eleştiri okları HADEP'e yöneliyordu. Öcalan, barış çalışmalarını yürütürken HADEP'e de önemli misyon ve görevler yüklemişti. Ancak HADEP mevcut haliyle çalışmaları yürütecek, kendisini arılayacak durumda değildi. HADEP, yeni dönem stratejisini PKK'den daha radikal şekilde yorumluyor, tutum ve açıklamalarında esnek, yaratıcı olamıyor, sol sektör yaklaşımının tüm tutumunda kendisini açığa vuruyordu. Öcalan, HADEP'in bu haliyle "sürecin önünde engel" olacağını düşündü ve kararını verdi. Avukatı Mahmut Şakar'dan HADEP'te kendi adına görev almasını istedi. Bu talep üzerine Şakar HADEP'te genel sekreter olarak Öcalan'ın sözcüsü oldu.

PKK'YE 8. MEKTUP

Attığı adımları, yaptığı açıklamaları tarihi hamle olarak nitelendiren Öcalan, yeni yaratıcı yaklaşımlara ihtiyaç olduğu vurgusunu ön plana çıkarmıştı. Mektupta, yeni anlayış ve yaklaşımlar şu şekilde ifade edilmişti:

"Çözeceğiniz en temel iki sorun, program ve eylem, şiddet yapısına ilişkindir. Bazıları sanırım hala kemikleşmiş bu şiddet anlayışını devrimcilik sanıyorlar. Bu kesinlikle yanlıştır, mutlaka aşılmayı gerektirir. En azından ahlaki açıdan da olsa bu şiddet anlayışına karşıyım ve sorumluluğu asla paylaşmamam... En temel sorun, köklü olmak kadar stratejik bir anlayışla ele alınması gereken Türkiye somutu için şiddetten arınmış demokratik siyasi mücadele anlayışına ulaşmaktır. Kongrenin en temel görevi budur. Bazıları bu hususu benim yaşadığım İmralı sürecine bağlayıp dar yaklaşabilirler. Bu kesinlikle doğru değildir. İmralı süreci olsa olsa stratejik yaklaşım için ciddi bir fırsat ve kolaylık sağlar... Türkiye'de demokratik siyasal bir yapılanmaya gitme göreviyle karşı karşıyasınız."

Mektupta PKK'nın yeni görevlerine değinilmiş, şu hususların altı çizilmişti:

"PKK bütün varlığıyla, stratejik şart ileri sürmeksizin, yeni politik tavizler peşinde olmaksızın, neredeyse hakkında bir konsensüs oluşan Demokratik Cumhuriyet için yasal zemine çekilme, demokratik yaşam hakkı için mücadelesini yasalar çerçevesinde verme kararına bağlıdır. Bundan kuşku duyulamaz. Kongre bunun için gerekli ideolojik-örgütsel açılımla güven vermede belirleyici rol oynayacaktır... Bence AB çizgisi desteklenmeli ve ilişkide bulunduğumuz güçlerden bu çizgiye yapmaya çalıştığımız dönüşüm ve dönüş çabalarına yardımcı olmaları sağlanmalıdır... Türkiye bazı güçlerin içte ve dışta kışkırtmasıyla kendisini siyasi kuşatmaya aldığımız hissine kapılıyor. Bunu doğru anlamalı, kuşatma değil çözüme gitmede dostlukların doğru ele alınarak yürütülen bir çalışma olduğuna güvenebilmelidir. Ayrıca Türkiye kamuoyuna da bu dönüşüm ve dönüş temelinde doğru, yeterli, güçlü ve inandırıcı bir temelde seslenmek gerekir. Türkiyelileşmenin ortak bir vatan ve Demokratik Cumhuriyet altında nasıl zenginleştirilip güçlendirilebileceğine ilişkin program ve çalışma tarzını yenileştirmek yüksek değere sahiptir."

ALTERNATİF KÜRT OLUŞUMLARI

Öcalan'ın attığı adımlar ve geliştirdiği yeni dönem stratejisi, PKK karşıtı Kürt çevrelerini de harekete geçirmişti. Bu çevrelerin öncülüğünü Kemal Burkay ile birlikte Avrupa'da yaşayan, milliyetçi hassasiyeti ön planda olan bazı aydınlar yapıyordu. Güney Kürdistan'a giden Burkay, KDP lideri Mesut Barzani ile bir anlaşma yaptı. Anlaşmaya göre Öcalan'ın temsil ettiği çizgi Kürtler lehine değildi. Demokratik Cumhuriyet projesinde Kürtlere yer verilmemişti. Burkay ve Barzani geliştirecekleri harekete Şerafettin Elçi'yi, eski DDKO'cuları, İsveç ve Norveç'te yaşayan bazı Kürt kesimlerini, Türkiye'deki Kürt kökenli milletvekillerini dahil etmişti. Ancak plan kısa sürede sonuçsuz kaldı. Çünkü Türkiye'de yaşayan Kürtlerin tercihi Öcalan'dı. Örgüt de Öcalan'ın geliştirdiği yeni dönem stratejisini benimsemiş, Öcalan'a bağlı kalarak hareket edeceğini açıklamıştı. Öcalan, milliyetçi hassasiyet üzerinden alternatif oluşturma arayışlarının tutmayacağı görüşündeydi. Nitekim öngörüsünde yanılmamıştı da: *"Bir araya gelmeleri biraz da paniktendir. Çünkü politika yapma zeminleri ortadan kalkıyor. Şimdi bu sahte Kürtçüleri de aşmak gerekiyor. Onları da açığa çıkarmak gerekiyor. Barzani ve Talabani için de bu geçerlidir. Girişimleri sahtedir, Kürt sağıdır. Fazla başarılı olamazlar, sahte Kürt herkese zarar verir."* (7 Ekim 1999)

Tam o günlerde, cezaevinde kalan PKK'li tutuklulardan da kısmi düzeyde itiraz sesleri yükselmeye başladı. Bayrampaşa Cezaevi'nde kalan Ferhan Güllü, Çanakkale Cezaevi'nde kalan M. Can Yüce, yeni dönem stratejisinin teslimiyet olduğunu, stratejiye bağlı kalmayacaklarını beyan ettiler. Güllü ve Yüce'nin öncülüğünü yaptığı hareket de marjinal kaldı. Güllü ve Yüce binlerce PKK'li tutuklu içinde ancak 20 kişilik bir destek grubu bulabilmişti. Öcalan, bu çevrelerin kendisine karşı geliştirdiği 'teslim oldu' iddialarını ise ciddiye almadı: *"Teslim olmuş olmamış tartışmaları aşağılık bir yaklaşım. Buradaki bir günlük yaşamın onların tüm hayatına bedel. Korktuğumuzdan değil doğru bulduğumuzdan yaptık, kim ne demiş önemli değil."* (21 Ekim 1999)

DEVLETİN ZİRVESİ DİYARBAKIR'DA

Devletin Diyarbakır'a çıkarma yapacak olması Öcalan'ı heyecanlandırmıştı. Haberi alır almaz kentte görkemli bir karşılama yapılmasını önerdi. Çünkü görkemli karşılamaya Demirel de büyük bir anlam verecekti.

Türkiye, ziyaretin gerçekleşmesine iki gün kala, menfur bir suikastla sarsıldı. Kültür eski bakanlarından, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyesi, gazeteci-yazar Profesör Ahmet Taner Kışlalı, 21 Ekim 1999'da, evinin önünde arabasına konulan bombanın patlaması sonucu hayatını kaybetti. Öcalan, devlet zirvesinin Diyarbakır'a çıkarma yapacağı ziyaret öncesi gerçekleşen bu suikastı çok önemsendi. Çünkü havada barıştan huzursuz olanların harekete geçtiği kokusu vardı.

Ahmet Taner Kışlalı cinayeti sonrası, Türkiye'nin soluduğu atmosfer yavaş yavaş değişmeye başladı. Barış ve huzuru kendileri için tehlike addeden mihraklar, yavaş yavaş çekildikleri inzivadan çıkmaya başladılar. Bu atmosferin yansıdığı ilk yer İmralı oldu. Öcalan, suikasttan yedi gün sonra avukatlarına uzun süredir mektup almadığını açıkladı. Kasım ayı geldiğinde ise Türkiye artık sırat köprüsündeydi.

YARGITAY İDAMI ONAYLIYOR

Heyecanlı bekleyiş sürerken 9. Ceza Dairesi, İmralı Mahkemesi'nin Öcalan'a verdiği idam kararını, oybirliği ile onayladı.

İdam kararından beş gün sonra, 30 Kasım 1999'da Türkiye'yi temsil eden yargıç Rıza Türmen'in de aralarında bulunduğu 10 yargıçtan oluşan AIHM 1. Dairesi, özel bir oturumla Öcalan'ın durumunu değerlendirdi. Mahkeme, dava sonuçlanana kadar cezanın infaz edilmemesini istedi. Bunun üzerine Yargıtay'ın onay kararı, yargılamayı yapan Ankara 2 No'lu DGM'ye gönderildi.

2000 YILI

7,5 SAATLİK LİDERLER ZİRVESİ

Türkiye ikiye ayrılmıştı. Bir kesim AIHM'in 30 Kasım 1999'da verdiği idam infazının durdurulması kararının Türkiye'yi bağlamayacağını ileri sürerken, diğer kesim karara uyulması gerektiğini söylüyordu. Tartışmalara kısa bir süre sonra devletin zirvesi de katıldı. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Bülent Ecevit ve koalisyon hükümetinin ortağı ANAP lideri Mesut Yılmaz, AIHM kararına uyulması gerektiği düşüncesindeydi. Ordu ise idam tartışmalarında diplomatik bir tutum takındı ve sessizliğe gömüldü. Ancak kulislerde ordunun "Biz tarafız, bize sormayın," şeklinde görüş beyan ettiği, bu beyanla topu siyasilere attığı seslendiriliyordu. İdam tartışmasının en fazla artçı şok yarattığı cephe ise koalisyon hükümetiydi. DSP, MHP ve ANAP'ın oluşturduğu koalisyonunda, MHP karara uyulmamasını talep ediyordu.

Tartışmalara son nokta 12 Ocak 2000 tarihinde konuldu. Koalisyonu oluşturan DSP, MHP ve ANAP liderleri 7,5 saat süren bir Zirve düzenledi. Oldukça sert geçen toplantıda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AIHM), Öcalan hakkında verdiği ihtiyati tedbir kararına uyulması kararlaştırıldı. Zirve sonrası yapılan açıklamada bir de uyarı vardı. Karar PKK ve yandaş çevreleri tarafından Türkiye'nin yüksek menfaatleri aleyhinde kullanılmayacaktı, kullanılırsa hukuki süreç kesilerek infaz sürecine geçilecekti.

KULAĞI DAĞLARDAYDI

Öcalan, İmralı'daki yargılamadan sonra barış sürecini ete kemiğe büründürecek politik adımlar atmış, PKK'yi sınır dışına çıkarmış, iki Barış Grubu'nu da Türkiye'ye getirmişti. Şimdi sıra PKK ve Türkiye'deki siyasal yapılan yeni döneme hazırlayacak adımlardaydı. Barış sürecinin PKK'sini yaratmayı, PKK'de mantalite değişikliğine gitmeyi çok önemsiyordu. O yüzden gündeminde idam değil, 2 Ocak 2000 tarihinden itibaren Güney Kürdistan'da yapılmakta olan PKK'nin 7. Kongresi vardı. Kongre 23 Ocak'ta sona erdiğinde derin bir nefes aldı, "Önemli bir dönemeci daha geçtik" diye düşündü. Kongrenin istediği çerçevede geçmesinden duyduğu memnuniyeti İmralı'da avukatlarına hissettirdi.

PKK'nin 7. Kongresi, Kürt demokratik siyasal mücadelesi açısından tarihi bir açılandı. Kongre, Öcalan'ın tayin ettiği stratejik çerçeveyi Demokratik Cumhuriyet tezi olarak aynen benimsedi. Öcalan'ın bağımsız Kürdistan'dan vazgeçen, Kürtlerin yaşadığı bütün ülkelerde demokratik bir yapı kurulmasını öneren "demokratik ülke, özgür parça" tezi tekrarlandı. Türkiye için de "ayrılma yerine" Demokratik Cumhuriyet tezinin esas alınacağı açıklandı. Stratejik değişiklik bununla da sınırlı değildi. PKK'nin silahlı yönteminin rolünü büyük ölçüde tamamladığı, Öcalan'ın silahlı mücadeleyi bırakma kararını benimseyerek teyit ettiği vurgulandı. PKK'nin yeniden yapılandırılacağı belirtildi, isim değişikliğine gidileceğinin sinyalleri verildi. Kongrede alınan karar ile 1986 yılında kurulan PKK'nin askeri birimi ARGK'de değişikliğe gidileceği, siyasal birim ERNK'nin ise lağvedilerek yerine Demokratik Halk Birlikleri'nin kurulduğu açıklandı. Kongrede kabul edilen 7 maddeden oluşan kapsamlı bir Barış Projesi kamuoyuna duyuruldu. Kongrede alınan diğer kararlara göre de, "Öcalan'a Özgürlük" adı altında siyasal bir kampanya yürütülecek, amblemden, merkez komite yerine parti meclisi kavramının geçirilmesine kadar bir dizi değişikliğe gidilecekti. Kongrede, parti genel başkanlığına Öcalan yeniden seçilmişti.

Öcalan, kongreden sonra sınır ötesine çekilen gerilla gruplarının yoğun bir eğitime tabi tutularak demokratik siyasete hazırlanmasını istedi. Çağrısı örgüt tarafından yerine getirildi. Kandil ve Xakurke’de merkezi düzeyde Kürtçe ve Türkçe eğitim devreleri oluşturuldu. Tüm gerilla yapısı eğitim süreçlerinden geçirilerek yeni döneme hazırlanıyordu. Öcalan, PKK’de istediği şeyi gerçekleştirmişti. Mantalite değişikliği için süreç başlamıştı. Şimdi sıra Türkiye’deki siyasi yapılardaydı. Bu yapılar içinde en fazla önemsedığı birim, HADEP oldu.

HADEP’İ önemsiyordu, çünkü kitlesel gücü arkasına alabilirse barış sürecinin önünü açacağına inanıyordu. Kafasında HADEP’i devlet ile PKK arasında arabulucu yapmak düşüncesi de vardı. Ama mevcut haliyle bu misyonu üstlenmesi mümkün değildi. Çünkü hala Türkiye partisi görüntüsü vermediği için devlette kaygı uyandırıyor. PKK çizgiyi özümsemişti, ancak HADEP’te hala süreci kavrama, mantalite değişikliğine gitme sorunları vardı. Partinin etnik, milliyetçi bir yapı arz etmesi taraftarı değildi. Türkiyelileşme perspektifi içinde örgütlenmesini, program ve tüzüğünü de bu çerçevede yeniden oluşturmasını, yeni bir yapılanmaya gitmesini istiyordu: *“HADEP de şiddetin aşılması temelinde net ve açık yanıtlar vererek kendini yenileyebilirdi, buna Kürtleri hazırlaması gerekirdi, aksi takdirde dış güçler bundan yararlanır, kuşku ile bakılır, Demokratik Cumhuriyet bu temelde açılımlarını yapamaz, böyle yapılmazsa, devlet adım atmaz.”* (8 Ağustos 2000)

HADEP’i mantalite değişikliğine götürmek için cesaret verici açıklamalarda bulundu: *“Bayrağa saygımız var. Bu konuda kompleks yapmaya gerek yok. O bayrakta bizim atalarımızın da kanı var, Bayrak etnik bir grubun bayrağı değildir. Bayrak Türkiye’nin, Cumhuriyetin bayrağıdır. Saygılı olacağız. Bunu yaparsanız örnek parti olursunuz.”* (20 Eylül 2000)

İSLAMIN SAĞI SOLU YOK MU?

Öcalan sadece HADEP’in evinin içini düzenlemekle yetinmedi. HADEP’i Türkiyelileştirmek ve tüm toplumsal kesimlere açabilmek için de girişim başlattı. Bu çerçevede partiye kabul ettiği isimlerden biri Mehmet Metiner ve diğeri de Altan Tan’dı. Metiner ve Tan, İslami camiada bilinen, tanınan simalardı. Her ikisi de avukatlar üzerinden Öcalan’a haber gönderip Demokratik Cumhuriyet tezini benimsediklerini ifade etti. Ardından da her iki isim Öcalan’ın işaret ettiği HADEP’i yaratabilmek için partinin kapısını çaldı. Öcalan, Metiner ve Tan’ın partide görev alacak olmasına olumlu yaklaştı, ancak bazı uyarılar yapma gereği de duydu: *“Metiner’e de söyleyin, sahte İslamcılık olmaz. İslam’ın özüne uygun davranmak gerekir. Hasan Mezarıcı gibi sahte İsevilik de olmaz. Sahte İsevilik, Muhammetçilik yapılacağına, mukaddesata uygun, İslam’ın özüne uygun davranmak gerekiyor.”*

Yılın sonuna doğru Metiner ve Tan’ın, HADEP’in programında sola yer verilmesi halinde partide yer almayacaklarını belirtmesi üzerine her ikisine sert eleştiriler yöneltti: *“Girmesinler. İslam’ın da solu var. Demokratik yönü var. Babamın malı mülkü değil. Bir sürü insanın emeği var bunda. Bahsettiğim sol kimlik insani bir kimliktir. Emekçilere ve demokrasiye dayanır. İslam’ın da sağ, solu, gericisi yok mu? Doğrusu İslam’ın demokratik yorumudur.”* (8 Kasım 2000).

Bir süre sonra Mehmet Metiner partide görev alarak HADEP genel başkan yardımcısı oldu, Altan Tan ise PM’ye girdi. Ancak Metiner ve Tan’ın HADEP’teki görevleri uzun sürmeyecek, 2001 yılında sona erecekti.

BARIŞIN GELİŞMEMESİNDEN HADEP SORUMLUDUR

Öcalan’ın kafasındaki plan PKK’yi siyasallaştırmaktı. O yüzden HADEP’i çok önemsemişti. Ancak siyasallaşma süreci sadece HADEP ile sınırlı kalamazdı. Diğer kurumsallaşmalar da hayati önemdeydi. Bunun için Kürt kültürünün yaygınlaşması, Kürt kurumlaşmasının sağlanması için ön açıcı perspektiflerde bulundu. Kürt dil ve tarih kurumları kurulmasını, Ortadoğu Araştırma Merkezi açılmasını, kültür faaliyetlerine ağırlık verilmesini, dil çalışmalarında devlet yerine sivil inisiyatifler oluşturularak dil eğitim ve öğreniminin yaygınlaştırılmasını, Avrupa’da dil öğretmenleri yetiştirilmesini, edebiyat, sanat ve basın alanında çalışmaları yetkinleştirilebilecek kadrolar oluşturulmasını önerdi. Öcalan’ın önemsedığı bir diğer kesim de kadınlardı. Kadınların yeni bir Kürt ulusu yaratmakta çok önemli bir toplumsal kesit olduğunu düşünüyor, o yüzden kadın eğitimi ve gelişimine büyük önem veriyordu. Sarf ettiği bir cümle oldukça popüler olacak, Kürtlerin dünya ve gelecek tahayyüllerinde dilden dile dolaşacaktı: *“21. Yüzyıl, kadın yüzyılı olacak,”* (6 Eylül 2000).

F-16’LAR LOLAN’I BOMBALİYOR

Öcalan, sivil seferberlik başlatarak barış sürecinin önünü açacak çalışmalara yoğunlaşırken, iki önemli gelişme meydana geldi. 15 Ağustos 2000 tarihinde sınır ötesine operasyon düzenleyen F-16 uçakları, Lolan bölgesini bombaladı. Bombardımanın tarihi ve yeri ilginçti. Tarih, PKK’nin silahlı çatışmaları başlattığı takvime denk gelmişti. Yer ise PKK’nin silahlı çatışmalara karar verdiği mekandı. Operasyonda 45 kişi yaşamını yitirdi, yaşamını yitirenlerin çoğu sivildi. Dışişleri Bakanlığı, operasyonun PKK’yi imha amaçlı olarak icra edildiğini duyurdu. Bombardımandan sonra PKK Başkanlık Konseyi sert bir açıklama yaparak operasyonu kınadı. Gerginlik tırmanırken Genelkurmay’ı temsil eden bir heyet, İmralı’da Öcalan’ı ziyaret etti. Heyet saldırının fazla abartılmamasını istiyor, ülke içinde icra edilen operasyonların ise kalıcı değil geçici olduğunu söylüyordu: *“PKK benden bir şey isterse devlete, devlet bir şey isterse PKK’ye iletebilirim. Ama yeni bir hareketlenme yok. O görüşmede devletin durumu bana böyle yansıtıldı. Operasyonlar kalıcı değil izlenimi edindim. Sanırım bu tip bombalamalar bir daha olmaz. Operasyonlar sistemli olmayacak deniyor sanki. Ama kesin öyle olur da demiyorum.”*

Bana yansıtılan bu. Ama sonuçta bana gelip bunu söylemeleri de önemli değil mi? Derin devletin işi olabilir, provokasyon olabilir.” (23 Ağustos 2000)

Öcalan'ın açıklamalarından sonra tansiyon ve gerginlik sona erdi. Ancak hava saldırısı ile eşzamanlı olarak bu kez de KDP ve YNK, PKK'nin üslendiği mevzilere saldırı başlattı. Bir süre sonra KDP saldırıları durdurdu. Ancak YNK saldırıları sürdü. PKK ile YNK arasında yer yer şiddetli çatışmalar oluyordu. YNK, PKK'nin Güney Kürdistan'daki mevzilerini terk etmesini talep ediyordu. YNK saldırısıyla eşzamanlı olarak Türkiye'de de operasyonlar başladı. Öcalan bu gelişmeler karşısında yeni bir durum değerlendirmesi yaptı, üç aşamalı bir eylem planının hayata geçirilmesini istedi. İlk aşamada Kürtler arası çatışmalara karşı halk ayağa kaldırılmalı, YNK'ye tepki gösterilmeliydi. İkinci aşamada YNK ile çatışmalar derinleştirilmemeliydi. Üçüncü aşamada Talabani'ye karşı diplomasi ve meşru savunma iç içe uygulanmalı, barışa yanaşmıyorsa, çatışmaların dozu artırılarak nefessiz bırakılmalıydı. PKK'nin YNK karşısında aldığı olumlu neticeler, YNK'yi 27 Eylül'de ateşkese zorladı. Ancak çatışmaların bilançosu ağırdı. 500 YNK üyesi esir alınmış, 400 YNK'li çatışmalarda yaşamını yitirmişti. PKK de çatışmalardan, YNK kadar olmasa da yara alarak çıkmıştı. Onlarca PKK üyesi yaralanmış, 130 kişi de hayatını kaybetmişti.

ÖCALAN, MUHASEBE YAPIYOR

MİT ile Ordu arasında baş gösteren görüş ayrılığı, Öcalan için bire dönüm noktası oldu. İlk kez ordu, Kürt sorununda açılımlara karşı çıkan bir tutum sergiliyor, PKK'nin siyasaallaşmasına karşı tavır sergileyeceğini açıklıyordu. Siyasaallaşmanın engellenecek olması, Öcalan'ın İmralı'da hayata geçirmek istediği yeni dönem stratejisinin de engelleneceği anlamına geliyordu. 1999 yılı ortalarına kadar PKK'nin tasfiye edilmek istenmesi daha çok psikolojik propaganda ile yapılırken, bu stratejiye 1999 yılının ikinci yarısında askeri operasyonlar da eklenmişti. PKK'nin 1999 Ağustos ayından itibaren başlattığı sınır dışına çıkma sürecinde düzenlenen operasyonlar, geri çekilmenin tamamlandığı 2000 yılında da sürmüştü. Geri çekilme sürecinde operasyonlar yüzünden 200'ü aşkın PKK üyesi yaşamını yitirmişti. PKK ordunun düzenlediği sınır ötesi operasyonlarda dahi, bu kadar zayıf vermemişti. Tüm bu gelişmeler Öcalan'ın da arzu etmeyeceği olayları gündeme getirebilirdi.

Talabani saldırısına Barzani saldırısının da eklenmesi halinde, gerilla gruplarının Türkiye'ye giriş yapabileceğini söyledi. Bu açıklamadan kısa bir süre sonra YNK saldırıları bıçak gibi kesilecekti: *“Önümüzdeki altı ay önemli. Bu yaza doğru yeniden üzerinize gelebilirler. İmha'ya yönelik gelirse şiddet turmanabilir. Filistinlilerin şu anki şiddetinden daha büyük ve tehlikeli şiddete yol açar. Yaklaşımlar karşılıklı gelişmezse 2001'de şiddet turmanır, şiddetin gelişmemesinin garantisi yoktur. Bunun gelişmesinin tek yolu hükümetin adım atmasıdır. Katliamların önlenmesi için, kendini koruyamayan grupların Güney'de bırakılmaması gerekir. Askeri olarak şöyle bir hat öneriyorum. Üslenme hattı öneriyorum. Zagros hattı, oradan Botan'a, Behdinan'daki Metina Dağına doğru üçgen şeklinde bir hat çizilir. Bu üçgen Türkiye, Irak, İran arasındaki dağlık alandır. Örneğin Türkiye saldırırsa İran'a, İran saldırırsa Irak'a geçerler. Üç devletin saldırısına karşı ana savunma alanıdır. Kendi ihtiyaçları hareketliliği belirler. Meşru savunma alanı, ana savunma alanı burasıdır. Katliamı, çözümsüzlüğü önlemek için meşru savunma önemlidir. Bugünkü duruma aldanmamaları gerekir. Kıyamet başlarına kopabilir. Hepsi de imha olabilir.”* (25 Ekim 2000)

2001 YILI

UMUTLARI YIKAN 3 GELİŞME

Türkiye 2001 yılına zafer türküleri söyleyerek, umut rüzgarları yayarak girdi. Avrupa Birliği (AB), umudun yeni adıydı. Yıl içinde AB için Ulusal Program açıklanacak, gerekli Anayasal ve yasal değişiklikler hızla yapılacaktı. Böylece Türkiye, yeni bir çevreye kavuşup demokratikleşecekti. Bu beklenti, yediden yetmişe tüm kesimlere umut vermişti. Ancak umut ve beklentiler uzun sürmedi. Her şey, yılın ilk iki ayında meydana gelen üç önemli gelişme ile yerle bir oldu. Evli ve iki çocuk babası Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan, 24 Ocak'ta düzenlenen silahlı saldırı sonucu, 4 koruması ve şoförü ile birlikte yaşamını yitirdi. Hizbullah'a yönelik düzenlediği operasyonlarla adından çok bahsettiren Okkan, kentte sevilen sayılan bir simaydı. Okkan'ın bir yönü daha vardı. Çetelere ve çatışmalardan nemalanan derin odaklara göz açtırmıyordu. Diyarbakır, Okkan'ın ölümünden sonra mateme büründü. Cenaze törenine katılan on binlerce kişi gözyaşlarına boğulmuştu. Bu gözyaşlarının anlamı, *“Bir daha eski günlere dönmek istemiyoruz”*du.

Suikastta, devlet içinde yuvalanan ve çatışmalı ortamı arzulayan kesimin parmağı vardı. Öcalan bu düşüncede idi. Bu nedenle, suikastın gerçekleştiği gün avukatlarıyla buluştuğunda, suikastın yeni bir dönem başlatacağı uyarısında bulundu, örgütün durumunu sordu.

Okkan suikastının hemen ertesi günü, bu kez de Silopi'de sarsıcı bir olay yaşandı. HADEP Silopi ilçe Başkanı Serdar Tanış ile ilçe Yöneticisi Ebubekir Deniz, çağırıldıkları ilçe Jandarma Komutanlığından bir daha çıkmadılar. Bu olay, faili meçhul cinayetler geri mi geliyor kaygısı yarattı. Ülkenin kimyasını değiştiren üçüncü sarsıcı 19 Şubat'ta MGK zirvesinde yaşandı. Hükümeti oluşturan koalisyon partileri DSP, MHP ve ANAP'ta, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in arası bir süreden

beri açıktı. Sezer'in yolsuzluk iddialarıyla ilgili kendisine bağlı Devlet Denetleme Kurulu'nu devreye sokmasıyla "geliyorum" diyen kriz, Türk siyasi tarihinde eşine hiç rastlanmayan bir şekilde patlak verdi.

Sezer toplantı başladığında önünde bulunan bir dosyayı açtı, Ecevit'e döndü ve notlarından okumaya başladı: "Yolsuzlukları koruyor görüntüsü veriyorsunuz. Ben buradan devlete bakınca uyularım kaçıyor, uyuyamıyorum. Bu yoksul halkın bankalarda 12 milyar doları gitti. Bugün hala kamu bankalarında yolsuzluklar oluyor. DDK devreye girdi diye niye rahatsız oluyorsunuz?" Sezer sözünün hemen ardından önünde duran Anayasa'yı havaya kaldırıp, "Denetimin denetimi mi olur diyorsunuz, Anayasa'nın 108'inci maddesi ortada. Bal gibi olur. Anayasa'yı bilmiyorsunuz, bu sözleri söylüyorsunuz," dedi. Bu sırada Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan araya girdi ve "O Anayasa'yı bir de biz görelim, anlayalım," dedi. Sezer, Özkan'ın bu sözüne sinirlendi ve elinde tuttuğu Anayasa'yı, Ecevit ve Özkan'ın bulunduğu yöne doğru fırlatarak, "Alın okuyun o zaman," diye bağırdı. Anayasa kitapçığı Ecevit ve Özkan'ın arasına düştü. Bu tavır üzerine Ecevit, sinirli bir havada masadan kalktı. Hemen ardından Mesut Yılmaz da kendisini takip etti. Bir süre daha toplantıda kalarak Sezer'le polemige giren Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan da, toplantıyı terk etti. Kapıdan çıkarken de yüksek sesle, "Nankör kedi," diye söylendi.

TA AMERİKADAN DERVİŞ GELDİ

Devletin zirvesindeki kavga piyasalarda deprem etkisi yarattı. Birkaç saat içinde Merkez Bankası'ndan yaklaşık 5 milyar dolar çekildi ve borsa çöktü. Faizler tavan yaptı. Bir süre sonra da peş peşe şirket iflasları başladı. Bir esnaf başbakanlık binasının önünde Ecevit'in önüne yazar kasa atarak, "*İşte halimiz,*" diye bağıyor, iyi eğitilmiş beyaz yakalıları, ilk kez işsizlikle tanıştıyordu. MGK'de yaşanan kriz, tüm dengeleri yıkmış, umut havasını dağıtmıştı. Bacayı saran yangın büyürken, krizden çıkabilmek için Amerika'dan bir yönetici ithal edildi. İthal edilen kişi Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Kemal Derviş'ti. 1 Mart'ta Türkiye'ye gelen Derviş, 3 Mart'ta ekonomiden sorumlu devlet bakanlığına getirildi. Göreve başlar başlamaz da, "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" hazırladı ve uygulamaya soktu. Artık ekonomi ile siyaset ayrılmıştı! Programa ya da uygulamalarına herhangi bir biçimde karşı çıkanlar, bakan ise istifa edecek, atanmış ise görevden alınacaktı.

MGK zirvesinde başlayan kriz, sadece umut rüzgarlarını dağıtmakla kalmadı, Kürt sorununu da ikinci plana itti. Ş, aş, ekme ve işsizlik gibi sorunlar, Kürt sorununu derin dondurucuya kaldırmıştı. Ekonomik krizin, çatışmalı dönemin yarattığı bir fatura olduğu vurgulanmıyordu. Yeni bir çatışmalı sürecin aynı faturayı bir kez daha ülkeye ödeteceği kimsenin aklına gelmiyordu. Kürt sorununun unutulmasından doğan boşluk, çatışmalardan nemalanan güçler için büyük bir fırsata dönüştü. 1999 yılından bu yana ellerini ovuşturur bu güçler, arenaya yeni çıkmış da sayılmazlardı.

Mart ayının ortalarında umutlu olmak için ufukta işaret belirdi. Ancak o umut da kısa bir süre sonra hayal kırıklığına dönüştü. Türkiye, 19 Mart'ta AB yolunda üstleneceği sorumlulukları yerine getirmek için bir Ulusal Program ilan etti. AB, Türkiye'ye "*üye olmak istiyorsan, bazı ev ödevlerin var, onları yapmalısın*" demiş, Türkiye de ev ödevlerini belli bir takvim dahilinde yapacağını taahhüt etmişti.

Ulusal Program ilan edildikten sonra, gizli bir el harekete geçti. Hak ihlallerinde ciddi artışlar görülmeye başlandı. 2000 yılı içinde meydana gelen çatışmalarda 73 kişi yaşamını yitirmişken bu sayı 2001'de 97'ye çıktı. Bir artış da gözaltı vakalarında yaşandı. 2000'de siyasi saiklerden dolayı 2396 kişi gözaltına alınmışken, 2001'de bu sayı 2909'a yükselmışti. Tam 762 kişi ise işkence ve onur kırıcı muamele görmüştü. Bu sayı 2000 yılında 508 olarak kayıtlara geçmişti. F-Tipi Cezaevlerine karşı geliştirilen ölüm oruçları ise, vicdanları kanatıyordu. Tüm Türkiye, 35 siyasi tutuklunun ölüm orucunda yaşamını yitirmesini kayıtsız bir ruh haliyle izliyor, "bu ölümlere dur diyelim" yaklaşımı bir türlü harekete geçmiyordu. 2 yıldır sükunet içinde huzur bulan Bölge'de ise, kaygı verici gelişmeler vardı.

GÖRÜŞ GÜNÜ VE SAATİ KISITLANIYOR

Türkiye'nin soluduğu bu atmosfer, Öcalan'ı da etkisi altına almaya başladı. Öcalan, 12 Ocak 2000 tarihine kadar salı ve perşembe günleri olmak üzere ikişer saat süreyle avukatlarıyla görüşme imkanı bulabiliyordu. Ancak bu tarihten sonra görüş günü haftada bir güne indirildi. Artık sadece çarşamba günleri iki saat süreyle avukatlarıyla görüşebilecekti. 2000 yılında, görüş günlerini düşürerek Öcalan'ın dışarıyla temasını sınırlandıran devlet, 2001 yılında da benzer şekilde tecrit silahını devreye soktu. Öcalan, 2001 yılı geride kaldığında sadece 40 kez avukatlarıyla görüşebilecekti.

Ancak tecritten daha ağır bir gelişme vardı. O da Öcalan'ın sağlığıydı. Öcalan, İmralı'ya konulduktan sonra sağlığı açısından riskli olan rutubetli iklim koşullarında tek başına tutuluyordu. Bu durum, yavaş yavaş sağlığının bozulmasına yol açmıştı. Alerji ve boğaz akıntısı gün geçtikçe Öcalan'ı zorlamaya başlamıştı:

IŞIK KAPATMA EYLEMLERİ

Öcalan'ın dış dünya ile temasının sınırlandırılmasının yarattığı öfke sonunda sokaklara taşı. Öcalan'ın Türkiye'ye getirilişinin ikinci yıldönümünde Diyarbakır, Batman, Van, Şırnak, İstanbul, Mersin, Adana başta olmak üzere çok sayıda ilde, gösteri ve yürüyüşler düzenlendi. Akşamları bir dakika süreyle Susurluk'u protesto etmek için hayata geçirilen eylemden esinlenerek ışıklar söndürüldü. Esnaf kepenk kapattı, öğrenciler dersleri boykot etti, bazı işçiler işe itmedi.

Siyahlara bürünen çok sayıda kişi de bir gün süreyle oruç tuttu. 15 Şubat'ta yaşanan bu tablo, ilk kez devlet ile PKK'nin arasını açtı. Devlet eylemleri Türkiye'yi Filistinleştirme olarak okuyor, 'PKK ise "serhildan" (isyan) olarak tanımladığı eylemleri "doğal bir hak arama süreci" olarak değerlendiriyordu. Öcalan, dışarıda meydana gelen bu gelişmeleri yakından izledi.

OYUNA GELMEM, İMRALI'YI BARIŞ ADASI YAPACAĞIM

Öcalan'ın "İmralı Adası'nı Barış Adası yapacağım" sözlerinden 48 gün sonra Ahmet Türk, yakın dostu Erdal İnönü'yü ziyaret etti. İnönü, siyasette yeni bir oluşum arayışı içindeydi. Türk, edindiği izlenimleri Öcalan'ın avukatlarıyla paylaştı. İnönü, Öcalan için olumlu sözler sarf etmiş, "Öcalan'sız Türkiye demokrasisi gelişmez" demişti. İnönü'nün sözü 18 Temmuz'da İmralı'da Öcalan'a aktarıldı. Öcalan, bu sözden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. "Daha önce söylemişim, İnönü'ye bir ekip verebilirsiniz, ortak seçim, ortak ittifak denemelisiniz."

Öcalan, İmralı'yı Barış Adası yapma çabası içindeydi, ancak bu mücadelesinde yalnızdı. Ağustos ayı geldiğinde kendisini PKK ve devletin anlamadığını, bu yüzden yalnız kaldığını vurgulama gereği duydu: "Türkiye devlet olarak hazır değil. Tek başıma kaldım. PKK, HADEP, devlet karşısında tek başıma kaldım. PKK de yapamadı, ne kendi adıyla ne de farklı. Aslında Türkiye'de lider yok. Cesaret eden yok. Türkiye solu da anlamadı. Gazetede okudum, Karen Fogg bile böyle statükocu sol olmaz diyor. MHP'nin bile gerisinde kalacaklar. Halkla ilişkileri ne düzeydedir? Halkla ilişkileri yok. Neyin solculuğunu yapıyorlar?" (25 Ağustos 2001)

İMRALI'DAKİ YARGILAMA HUKUKDİŞİDİR

"Son savunmamda İmralı yargılaması mesnetsizdir dedim. Eğer savaş olmuşsa iki tarafın da savaş suçu işleme durumu vardır. Türkiye'den de yargılanması gerekenler vardır. İki taraf yargılanmalı. Kürtler olarak bunun dışında başka şey kabul edemeyiz. Kabul edersek yapılan komployu yutmuş oluruz." (29 Ağustos 2001)

5. BÖLÜM: KRİZ SÜRECİ (11 Eylül 2001 –Kasım 2003)

11 EYLÜL VE SONRASI

Bu yorum ve analizi "mümkün kılan" güçlendirici yan faktörler de vardı. 11 Eylül gerçekten de Türkiye'nin konumunu güçlendirmişti. Nüfusunun ezici çoğunluğunun Müslüman laik olması, Ortadoğu'da bulunması, "haydut" olarak tanımlanan birçok devlete komşu olması, güçlü bir orduya sahip bulunması, Batı için Türkiye'nin değerini büyütmişti. ABD ve Batı dünyasında İslam ülkeleri içinde Türkiye'nin apayrı bir öneme sahip olduğu, Türkiye'nin diğer ülkelere model teşkil etmesi için teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiği yorumları her geçen gün daha yüksek perdeden seslendiriliyordu. Türkiye önüne çıkan bu fırsatı değerlendirmekte gecikmedi. Dinler ve medeniyetler çatışması gibi teorilerden de güç alarak, Batı'nın avantaj olarak nitelendirdiği tüm yönlerini uluslararası arenada pazarladı. Türkiye'nin dünya içindeki yerini yeniden tanımlaması, güvenlik algılamasını bu yoruma paralel olarak 180 derece değiştirdi.

Bu durum en çok AB süreci ve Kürt sorununda kendisini hissettirdi. Artık yeni bir dünya kuruluyordu. Türkiye'nin değişen dünyada yeri AB olmalıydı. Bu aynı zamanda Türkiye'nin stratejik gücü olacaktı. Türkiye AB normlarını yerine getirerek AB üyesi olacak, böylece Ortadoğu ve üçüncü dünya ülkelerine emsal teşkil eden Müslüman model ülke olacaktı. AB yolunda demokratikleşme açılımları sürdürülecekti. Bu durum hem AB üyeliği, hem küresel sisteme uyum sağlamak hem de halkı PKK'den izole etmek için gerekiyordu. Çünkü demokratikleşme açılımlarının PKK'nin halk desteğini ortadan kaldırdığı düşünülüyordu. Ancak direkt Kürt sorununu ilgilendiren açılımlar, AB'ye gönderme yapılarak biçimlendirilecekti. Böylece PKK istediği için değil, AB üyeliğinde gerekli olduğu için adımlar atılıyor görüntüsü oluşacaktı. Kürt sorununda ise temel belirleyici aktör olan PKK'nin Irak'taki birimleri uluslararası destek ile imha edilebilirdi. Zira Batı "terörden" canı yandığı için artık kendisini daha iyi anlayabilecek ve hak verebilecek duruma gelmişti.

Bu bakış açısı, Türkiye'nin PKK, Öcalan ve Kürt sorunu perspektifini tepeden turnağa değişikliğe uğrattı.

HER ŞEYE HAZIR OL

Öcalan, stratejisini olgunlaştırdıktan sonra, 11 Eylül 2001'den 2002 Ocak ayına kadar geçen süreyi sık sık uyarılarda bulunarak geçirdi. Meşru müdafaa konumunu güçlendirme çabası içinde olan gerillaya çatışmalara girmeme telkininde bulundu, "Dağlarda kalın," dedi. Gerillanın şehirlere inmesini provokasyon olarak tanımlayacağını açıkladı. İkinci uyarıyı devlete yaptı: "Biz demokrasiye gönüllü hizmet etmek istiyoruz. Şiddete karşı çıkıyoruz, Türkiye'nin birliği, bütünlüğü, esenliği için uğraşıyoruz. Oligarşik cepheyi kim durduracak, Türkiye ve Türkiyeliler bunu düşünsün. Zor, insan ilişkilerinden dışlanmalı, meşru savunma temelinde zora sonuna kadar evet, ama bunun dışında asla zor kullanılmamalı. Bu söylediklerim çelişki gibi görülebilir, diyalektiği anlamazsanız çatışırız." (28 Kasım 2001)

2002 YILI

2002 ÜLTİMATOMLA BAŞLADI

12 maddeye ilişkin tartışmalar sürerken dönemin PKK Başkanlık Konseyi, Kürdistan kelimesinin coğrafi bir isim olduğunu, bu durumun rahatsızlık yaratmaması gerektiğini, Kürtçe Eğitim Kampanyası'nın da meşru olduğunu açıkladı. Konsey, 12 maddelik planın hayat bulması için dört maddelik şartlarının yerine getirilmesini istemişti. Dört şart şunlardı: *“Belirtilen görüşleri yerine getirmeye hazırız. Türkiye, Öcalan'ın siyasi faaliyetlerine bu aşamada izin vermeyebilir. Ancak, sağlık ve sosyal koşulları düzeltmelidir. Güçlerimizin silah bırakmasını sağlamaya hazırız. Ancak kimse silahlarını bırakıp cezaevine girmeyi kabul etmez. Bunun için genel af çıkarılmalıdır. Kürtlerin kültürel ve sosyal açıdan hakları sağlanmalıdır. Bölge'de yaşayanların ekonomik yapısını düzelterek ciddi hamleler ve programlar da uygulamaya konulmalıdır.”*

Konseyden gelen dört şart, devlette rahatsızlığa yol açtı. Devlet, muhtıra sonrası sürecin bir pazarlığa dönüştürülmesini reddediyordu.

Öcalan, aynı görüşmede, Kürdistan isminin yarattığı tartışmalara da değindi. Tartışmaları *“dünya dönüyor”* dediği için asılan Galileo'nun düştüğü duruma benzetti, *“Siz ne dersiniz deyin dünya dönüyor,”* diyerek tartışmalara ilginç bir yorum getirdi: *“Biz siyaseten Kürdistan diye dayatmıyoruz. Kürdistan kelimesi coğrafi bir kavramdır, Kürdistan bir coğrafyadır. Şimdi demesiniz bile coğrafya değişmez, kalır. Galileo'nun dünya dönüyor meselesi gibi bir şeydir bu. İstesiniz de istemesiniz de dünya döner. Kaldı ki Kürdistan kavramını biz icat etmedik. Sultan Sencer'de var, Mustafa Kemal'de var. Bu kelimeyi ilk olarak Türkler kullanmış, ama bazı şeyleri tıktıyorsa kullanılmayabilir. Kelimeler üzerinden savaş yapılmaz. PKK isim değişikliği konusunda özgürdür, ister ismini değiştirsin ister değiştirmesin. Ancak kelimeler üzerinde savaş yapmamak, alerji yapan kelimelerin üstünde çok durmamak gerekir diye düşünüyorum. Gerçekten adım atılırsa karşılıklı bir af gelişirse bu herkes için, 2002 için hayırlı bir adım olur. Hiçbirimiz oyuna gelmemeliyiz.”*

Öcalan'ın *“oyuna gelmemeliyiz”* sözüyle kastettiği, Avrupa ve ABD'ydi. Öcalan'a göre, ABD dayatırsa PKK yarın öbür gün terörist ilan edilebilirdi. AB terör listesine alabilirdi. Bundan sonra televizyon, gazete kapanabilirdi, Güney Kürdistan'a imha operasyonu gündeme gelebilirdi. Buna karşı önlem alınmalıydı.

KÜRTÇE EĞİTİM KRİZİ

“İşte izliyoruz, anadilde eğitim hakkını dahi tanımayan zihniyet kardeşkanı dökmek istiyor. Biz yaşadığımız sürece Kürtlerin bizim karşımızda bir iradeleri olamaz. Neden bunu yapıyorlar, oy almak, hükümeti kurmak için. Savaş çığırtkanlığı yapıyorlar. Ben kendi gücüm olduğu sürece kendi halkımı bundan uzak tutacağım. Dilekçelerle ilgili olarak da sağduyulu davranacağız. Kardeşkanı dökülmesine izin vermeyeceğiz, ancak bu ana dilden vazgeçeceğimiz manasına da gelmez. Sizden rica ediyorum beni kimse yanlış anlamasın. Bir serçenin bile kendi sesi var. Sen sesini serçe olarak çıkarma diyemezsin, serçe serçedir, kendi sesi var. Bunların yaptığı düpedüz ahlaksızlıktır. Şimdi de Türkiye zorda, gelin kardeşlik yapalım diyorlar. Mesele Türkiye'nin bütünlüğü değil mi? Sen kardeşliğini inkar edersen, Kürt kardeşinin dilini dahi kabul etmiyorsan, demek ki sen kardeşlikten anlamıyorsun. Kürtler bin yıldır seni taşımış, Malazgirt'ten Sakarya'ya kadar böyle olmuş. Onlara söyleyin, toplumun güvenliğine ve istikrarına kötülük yapıyorsunuz, sağduyunun harekete geçmesini diliyorum.”

Öcalan, Kürtçe Eğitim Kampanyası'nı siyasallaşma olarak nitelendiren MGK'ye, *“Asıl yasaklamak siyasallaştırmaktır,”* yanıtını veriyor, MGK'yi taleplerini çarpıtmakla eleştiriyordu: *“Bunlar çarpıtıyorlar, biz devletin ikinci resmi dili olsun demiyoruz, çarpıtmasınlar, biz ana dil diyoruz resmi dil demiyoruz.”*

PKK TARİH SAHNESİNDEN ÇEKİLİYOR

PKK yerine kurulacak örgütün yeni ismi netleştikten sonra sıra daha önemli konuya, örgütsel yapılanmaya gelmişti. Öcalan daha farklı bir örgütlenme tarzı ve üslubu düşünüyordu: Mevcut PKK'nin öngördüğü yönetim ve idare şeması, yeni dönem stratejisine uygunluk arz etmiyordu. Örgütsel yapı üstten alta gelen değil, aşağıdan yukarı giden, her kesim ve keskin kendisini içinde ifade ettiği bir modele evrilmeliydi. Yeni örgütsel yapı bir parti olamazdı. Çünkü parti kapısını örgütlere, partilere, sivil toplum örgütlerine açamazdı. Ancak daha farklı bir örgütlenme şeması, örneğin kongre tarzı bir örgütsel yapı bunu gerçekleştirebilirdi.

Tüm bu tartışma ve arayışlara son nokta, 4-10 Nisan 2002 tarihleri arasında düzenlenen PKK 8. Kongresi'nde konuldu. Öcalan'ın AIHM'e sunduğu *Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine Doğru* isimli kitabın politik rapor olarak okunduğu kongrede, PKK yerine Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK) kuruldu. Tarihe KADEK'in 1. Kongresi olarak geçen toplantıda, PKK'nin feshedildiği şu ibarelerle kamuoyuna duyuruldu: *“PKK, tarihsel rolünü zaferle tamamlamış olması gerçeğinden hareketle, Kürdistan, Ortadoğu ve dünyanın diğer alanlarındaki faaliyetlerini sona erdirir.”*

Kongrede alınan kararlarla, Öcalan'ın yaşamına yönelik takınılacak tutumun savaş ve barış nedeni sayılacağı belirtiliyor, Öcalan'ın AIHM'e sunduğu savunmalarda dile getirdiği Demokratik Uyarlık çizgisinin manifesto olarak kabul edildiği kaydediliyordu. Kongrede strateji değişikliğine uygun olarak alınan yeni tavırlar da karar biçiminde açıklandı. 8 madde ile dile getirilen bu taleplere göre, inkar ve imhanın yanı sıra Kürtlerden kaynaklanan ayrılıkçılık ve savaşı besleyen tutumlar reddediliyordu. İdam cezasının kaldırılarak Öcalan'ı da kapsayacak şekilde siyasal genel af ilan edilmesi, OHAL'in

kaldırılması, köy koruculuğunun tasfiye edilmesi, göçertilen halkın yerine dönmesinin sağlanması, zarar ziyanlarının tazmin edilmesi, Kürt kimliğinin tanınması, anadilde eğitim hakkının verilmesi talep ediliyor, köy korucularının affedildiği belirtiliyor ve barışın tesisi için barış inisiyatifleri örgütlenileceği kaydediliyordu.

DEVLETİN ÖCALAN ALGISI DEĞİŞİYOR

PKK'nin isim değişikliğine gittiği kongre de, 11 Eylül sonrası değişen devlet politikaları üzerinde etkili olmadı. Bu politikaların etkisini gösterdiği ilk yer İmralı oldu. Devlet, 11 Eylül'e kadar sık olmasa da Öcalan'la temas halindeydi. Tanınma, tanışma ve müzakere süreçlerinde bu temas, daha çok soruşturma komisyonu aracılığıyla, kimi kez de İmralı'yı ziyaret eden Genelkurmay ve MİT görevlileri ile sürdürülmüştü. Öcalan'ın örgütle temasına sıcak yaklaşılmış, kaleme aldığı mektupların örgüte ulaştırılmasına izin verilmişti.

Ancak 11 Eylül'den sonra Öcalan'la devlet arasındaki temas bıçak gibi kesildi. Dış dünya ile temasına ciddi kısıtlamalar da getirildi. Öcalan'ın örgüte göndermek istediği mektuplar engellendi, kendisine gönderilen mektuplar sınırlandırıldı. 12 Ocak 2000 tarihinde haftada bir gün iki saate indirilen avukatlarıyla görüşme süresi, Mayıs 2002'de iki saatten bir saate indirildi. 11 Eylül'ü izleyen altı ayda hiç mektup verilmedi, daha sonra verilen mektuplara da ciddi kısıtlamalar getirildi. Günlük verilen gazeteler de, aynı şekilde ya verilmemeye başlandı ya da sınırlandırıldı. Avukatlarına ise peş peşe davalar açılmaya başlandı. Öcalan'ın Atina'daki davasına göndermek üzere kaleme aldığı savunma da, bazı bölümleri sansürlendikten sonra avukatlara verildi.

Avukatlar her görüşme esnasında not tutuyor, bu notlar kontrol edildikten sonra geri veriliyordu. 11 Eylül'den sonra çok sık olmasa da, tutulan notlarda sınırlama görülmeye başlandı. Örneğin 2002 Mart ayında, üç hafta boyunca avukatların tuttuğu notlar hiç verilmedi. 13 Mart'ta yapılan görüşmenin bazı değerlendirmeleri ise sansürlenerek verildi. Sansürlenilen notlarda, 1993'te Bingöl'de öldürülen 33 asker olayının perde arkasının olması dikkat çekiciydi. O notlarda, Öcalan, 33 askerin yol güzergahına ilişkin istihbaratın, faili meçhul cinayetlerde tetikçilik yapan Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım üzerinden gelmiş olabileceğini söylemişti.

GÜNDEM PKK'NİN TASFİYESİ

11 Eylül'den sonra değişen güvenlik algılaması, PKK üzerinde de etkili olmaya başlamıştı. 11 Eylül'e kadar PKK'yi dağdan indirmenin hesaplarını yapan, ancak bir türlü uzlaşma sağlamadığı için adım atamayan devlet, artık gündemine PKK'yi tasfiyeyi almıştı. Tasfiye planında öncelik diplomatik faaliyetlere verildi. Ülke ülke, kapı kapı dolaşıldı, sonunda istenilen gerçekleştirildi. ABD ve AB, PKK ve KADEK'i "terör örgütü" listesine aldı. Uzun yıllar silahlı faaliyet yürüten PKK'yı "terör örgütü" listesine almayan bu ülkelerin, PKK'yi barış için faaliyet yürütüp silahları susturduktan sonra "terör örgütü" listesine almaları manidardı. PKK ve KADEK'in "terör örgütü" listesine alınmasından sonra tasfiye ve öldürme amaçlı operasyonlar görüldü. 2002 yılının ilkbahar mevsimi ile birlikte Dersim Diyarbakır, Erzurum ve Botan'da askeri hareketlilik arttı. İlk kez sınır ötesine operasyon düzenlenmesi fikri gündeme geldi. Diğer taraftan HADEP'in kapatılması için yürütülen hukuki sürecin sonuna gelmiyordu. Partinin il ve ilçe yöneticileri, soruşturma ve dava kışkıncıydı.

Öcalan, bu uyarıları yaparken çok çarpıcı bir köy örneği vererek soruna bakış açısını sembolleştirme gereği duydu. "Şöyle basit bir örnek verecek olursak; iki kardeş birlikte bir köy kurmuşlar, bir değer yaratmışlar. Güçlü kardeş, küçük kardeşi koyarsa ve küçük kardeş de köyden ayrılıp dışarıdan kendi köyüne saldırırsa, iyi mi olur? Veya diğer köylerin teşviki ile kendi köyüne saldırırsa, iyi mi olur? Belki bu iki kardeş köyde eşit paylara sahip olmayabilirler, ama küçük kardeşin köyüne saldırması doğru olmadığı gibi, büyük kardeşin de küçük kardeşi koyması, inkar etmesi doğru değildir. Köy benimdir. Başka köylerin beni tahrik etmesi benim kendi köyüme saldırmamı gerektirmez. Yeni köy kurmamı da gerektirmez. Çünkü ben köyümü Çanakkale'de, Malazgirt'te de kurmuşum. Biz devletimizi zaten kurmuşuz. Yeni bir devlet kurmamıza gerek yoktur. Bizim kendimize ayrı bir tarih aramamıza gerek yoktur. Bu tarih ortaktır. Türklerin olduğu kadar Kürtlerindir," (13 Mart 2002).

"Fransızları Anadolu'dan kovan bizlerdik. Benim dedem bile bu direnişe katılmış. Antep'te 'Vurun Kürt uşağı' türküsü bunun sonucudur. Bunu inkar eden gericidir."

Bu sözlerin üzerinden 44 gün geçmişti. Öcalan bu kez de, "Türkiye'nin hassasiyetlerini biliyoruz ve anlıyoruz," vurgusu yapma gereği duydu, Türkiye bayrağının ortak ulusal sembol olduğunu açıkladı. Böylece, "Çıkacak savaş neyin savaşı?" sorgulamasının yapılmasını istiyordu. "Bayrağa da marşa da saygı gösteririz, bir ulusun sembolüdür, ama kendi renklerimiz de koruruz. Newroz'da renklerimiz ortaya çıkmıştır. Milyonlar sokaktaydı," (24 Nisan 2002).

OH BE, HADEP'TEN KURTULDUNUZ!

Öcalan, demokratik eylemselliklerin gelişmemesinde en büyük payı bir kez daha HADEP'e biçiyordu. 2001 yılında sık sık eleştiri konusu yaptığı HADEP'in kapatılması artık an meselesiydi. Anayasa Mahkemesi'ndeki süreç devam ederken HADEP'in yerine kurulacak alternatif parti konuşuluyordu. O parti DEHAP olacaktı. Öcalan HADEP'in kapatılacağı ilk

duyduğunda sevinsin mi, üzülün mü bilememişti. Çünkü HADEP'e o kadar ağır eleştiriler yapmıştı ki, 2001 yılında, "Barış süreci HADEP yüzünden gelişmiyor," dahi demişti. Artık o parti tarih sahnesinde olmayacaktı. HADEP'in kapatılmasını değerlendirdiğinde anlamlı anlamlı gülümsemiş, "Aslında kapatılmayla birlikte bir yükten de kurtulmuş olabilirsiniz. Bu vesileyle de yepyeni bir başlangıç yapmış olursunuz," demişti (27 Şubat 2002).

ÖRGÜTÜN RÖNTGENİNİ İSTİYOR

Öcalan'ın 11 Eylül sonrası kararlaştırdığı çok alternatifli sistem öngören "Her Şeye Hazır Ol Projesi", savaşa da barışa da hazır olmayı gerektiriyordu. 0 yüzden bir taraftan çatışmalı günlere dönmek için sivil ve siyasi demokratik blokaj geliştirme çabalarını sürdürürken, bu çabalarla eşzamanlı olarak, PKK'ye yönelik olası yönelimi boşa çıkartacak girişimlere de ağırlık verdi. ... Irak'a olası bir operasyona hazırlanan ABD'nin Türkiye'nin sunacağı yardıma ihtiyacı vardı. Bu yüzden ABD'nin Türkiye'den gelecek tasfiye önerilerine destek sunması kuvvetli bir ihtimaldi. Dolayısıyla uluslararası konjonktür lehte değil, aleyhteydi.

GENELKURMAY HEYETİ İMRALI'DA

"Meşru savunma için HPG'yi geliştirsinler. Gerekirse sayıyı 100 bine çıkarınlar. Kuzey'e de girebilirler. Ben onlara sınır koymadım. Ama meşru savunma temelinde güçlensinler. Ben bunu 1990'lı yıllarda geliştirmeye çalıştım. Ama bizimkiler anlamadılar. Anlamış olsaydılar bu işler çoktan çözüldü. Yine ölüm haberleri geliyor. Beni burada üzüntüye boğuyorlar. Silahlı olarak şehirlerde, köylerde ne arıyorlar? Ağır bir kelime kullanmak istiyordum. Ama anılarına saygım var. Ben silahlı olarak ovada, köy evlerinde, şehir evlerinde, hele hele silahlı olarak arabalarda gezenleri provokatör ilan ediyorum. Bunu açıkça söyleyin. Olası Amerika operasyonu olabilir. Bir şey demek zor, lehlerine de olabilir, üzerlerine bomba da yağabilir. Buna göre tedbirlerini alsınlar." (4 Eylül 2002)

GÜL'E MEKTUP; TARİH BİLİNCİNİZ ZAYIF

Öcalan, mektubunda, atılacak iki adımın çözüm getireceğinin altını çiziyordu. Birinci adım, demokrasinin eksiksiz, özde ve biçimde tam uygulanmasıydı. İkinci adım, silahsızlanma ortamının sağlanması için parlamentoda gerekli düzenlemelerin yapılmasıydı. Öcalan, bu iki adım için yeşil ışık yakılması halinde çözümün gelişeceğini belirtiyordu. Hükümetin seçim günlerinde her yerde, "Her şey Türkiye için" sloganını kullandığını, kendisinin de "Her şey Demokratik Türkiye'nin bütünlüğü için" dediğini ifade eden Öcalan, mektupta barış ve diyalog çağrısı yapıyor, barış ve diyalogun gelişmemesi halinde örgütün meşru savunma hakkını kullanacağını kaydediyordu.

6. BÖLÜM: RESTLEŞME SÜRECİ (Kasım 2002 –Mayıs 2009)

2003 YILI

14 HAFTA SÜREN TECRİT

11 Eylül 2001 sonrası tırmanan ve 2002 yılında doruğa ulaşan kriz, 2003 yılına doğru restleşmeye dönüştü. İlk restleşme hamlesi devletten geldi. Öcalan, 27 Kasım 2002 tarihinde avukatlarıyla görüş sonra tecride alındı. Aradan 11 hafta geçmişti. Ne avukatları ailesi Öcalan'dan bir haber alabiliyordu. Bu durum Öcalan'ın ve yaşamı konusunda spekülasyonlara yol açıyor, bu yüzden sokaklar hareketleniyordu. Her tarafta protesto gösterileri vardı.

Öcalan, CPT'nin İmralı'ya gitmesinden 3 hafta, toplam 14 haftalık bir tecritten sonra, 12 Mart 2003 günü avukatlarıyla bir araya gelebildi. Görüşmenin olduğu gün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM), Öcalan'ın adil yargılanmadığına hükmetti. Karara gerekçe olarak Öcalan'ın bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanmaması, Türkiye'ye getirildikten sonra uzun süre gözaltında tutulması, mahkemeye makul bir zaman içinde çıkarılmaması gibi nedenler gösteriliyordu. Karar Türkiye'yi öfkelenmişti. Türkiye hiç zaman kaybetmeden temyiz niteliğindeki Büyük Daire'ye itiraz başvurusunda bulundu. Türkiye'nin öfkelenmesinin nedeni vardı. Büyük Daire'nin kararı yerinde görmesi halinde Öcalan'ın yeniden yargılanması gündeme gelecekti.

ABD VE TÜRKİYE PAZARLIK MASASINDA

Öcalan'ın bu kadar uzun süre tecrit altında tutulmasının temel nedeni Türkiye'nin siyasal gündemiydi. Tecridin Türkiye'yi de aşan boyutu vardı çünkü. Öcalan'ın 14 hafta süreyle tecrit koşullarında tutulduğu günlerde, siyasal gündem ABD'nin Irak'a yapacağı müdahale idi. Irak için geri sayım başlatan ABD, Irak'a karşı kuzey cephesi için Türkiye'nin kapısını çalmıştı. Bu yüzden Ankara'da baş döndüren bir trafik vardı.

ABD ve İngiltere, Türkiye'den sınırlarını 80 bin ABD askerine açmasını, havaalanlarında 250 ABD uçağının konuşlandırılmasını, Mersin, İskenderun, Samsun, Trabzon ve İzmir limanlarında ABD donanmasına kolaylık sağlanmasını, Irak'a yapılacak harekatta topraklarının kullanılmasına izin verilmesini istiyordu. Türkiye ise bu önerilere karşı masaya KADEK'i tümüyle etkisiz kılacak büyüklükte askeri birlik göndermeyi hükme bağlamayı, Irak sınırında bir güvenlik kuşağı oluşturmayı, Musul ve Kerkük'ün Barzani-Talabani güçlerinin eline geçmesine karşı önlem almayı sürmüştü. Çetin geçen

pazarlıklardan sonra taraflar anlaşta. Anlaşılan konular bir mutabakat zaptı ile taahhüt altına alındı. Ancak tarafların ummadığı gelişme, 1 Mart 2003 günü Meclis'te yaşandı.

TSK'nın yabancı ülkelere gönderilmesine, yabancı ülke askerlerinin altı ay süreyle Türkiye'de bulunmasına izin verilmesine ilişkin başbakanlık tezkeresi, TBMM Genel Kurulu'nda 1 Mart günü yapılan kapalı oturumda reddedildi. ABD, tezkerenin reddedilmesi karşısında adeta şok olmuştu. Tezkerede reddedilince ABD personelini ve askeri malzemelerini Türkiye'den çekti. Bu sırada başbakan da değişti. 9 Mart'ta yapılan ara seçimde Siirt'ten milletvekili seçilen AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan başbakanlık görevini devraldı ve 14 Mart 2003 günü başbakan olarak hükümetini kurdu. Kurduğu 59. Hükümet de 18 Mart 2003 günü TBMM'den güvenoyu aldı.

Erdoğan hükümeti, güvenoyu aldıktan iki gün sonra, başlayan savaşta ABD'yi memnun etmeye dönük kararlar alarak işe başladı. 20 Mart'ta ABD'nin isteğini karşılamak üzere TBMM'ye bir tezkerede daha sevk edildi. Tezkerenin kabul edilmesiyle Türkiye hava sahası ABD uçaklarına açıldı. Bombardıman uçakları savaşın ilk günü Türkiye hava sahasını kullanarak Irak'ı bombalamaya başladı. Daha sonraki günlerde Erdoğan hükümeti, yine bozulan ilişkileri düzeltmek için, yaralanan veya yaralı taşıyan ABD uçaklarının İncirlik'i kullanmalarına izin verdi.

Ankara, savaş başladıktan sonra ABD'ye elinden gelen bütün desteği verdi ama ilişkileri düzeltmedi. ABD, tam tersine Türkiye'yi cezalandırdı. Savaşta destek veren Kürt gruplara Türkiye'nin kırmızı çizgilerini dinlemeden arka çıktı, Musul ve Kerkük'e girmelerine izin verdi, onları en yakın müttefik ilan etti. Irak'ın kuzeyinde bulunan Türk askeri birliğinin faaliyetleri sınırlandırıldı, 4 Temmuz 2003 günü Süleymaniye'de 11 Türk askerinin başına çuval geçirildi ve askerler sorgulanmak üzere Bağdat'a götürüldü. Çuval krizi TSK'da olumsuz izler bıraktı. Krize son noktayı ABD Ankara Büyükelçisi Eric Edelman koydu. Edelman, ABD'nin PKK'ye karşı askeri bir operasyon düşünmediğini, tek seçeneğin askeri yol olmadığını açıkladı. Bu açıklama ABD'nin tercihini ve izleyeceği yolu da gösteriyordu. ABD, "Türkiye talep ediyor" diye PKK'ye karşı bir harekatta bulunmayacaktı. Türkiye'nin ABD'ye karşı yaptığı "PKK siparişi" artık karşılık bulmayacaktı.

FIRSATTAN İSTİFADE ETMEYECEĞİZ

Öcalan, Türkiye ile ABD arasında yaşanan krizi yakından izledi. 1 Mart Tezkeresi'nin reddedilmesinin Türkiye'yi Irak'ta zor durumda bırakacağını, bu durumun PKK'ye askeri ve moral üstünlük getireceğini düşünüyordu. Buna rağmen kriz sonrası Türkiye'ye ortak hareket etme çağrısı yaptı: "Fırsattan istifade edip gerilla savaşı dayatmayacağız. Ancak demokratik örgütlememizi, her köyde mahallede geliştirmemizin önüne de kimse geçemez. ABD'den de Saddam'dan da uzak durmalılar." (26 Mart 2003).

"Eğer ortak hareket etmezsek Türkiye kaybeder. Ziya Gökalp, 'Türk Kürtüz, Kürt Türksüz yapamaz' der. Günümüzde Türkiye'yi Barzani ve Talabani üzerinden sıkıştıracaklar... Burada tarihi bir çağrı yapıyorum. Hükümeti demokratik çözüm için diyaloga çağırıyorum. Meşru savunma güçlerinin üzerine giderse kan dökülür. Bu durumda bunun sorumluluğu bizde değil hükümette olur. Ordunun aydın Kemalist geleneğine de şu çağrıyı yapıyorum. Eski inha, inkar biçiminde Kürtlerin üzerine gitmeyin. Kardeşçe karşılıklı affetme çağrısı yapıyorum. Tüm toplum için de bunu söylüyorum. Birbirlerini sevmeye temelinde kardeşleşme yaşanmalıdır. Kuşatmaya karşı da ancak böyle durulur. Bunun anlamı 1920'lerin ruhunu Mustafa Kemal'de birleşen halkların birliğini günümüze taşımaktır." (9 Nisan 2003)

Öcalan, "Türkiye'nin ABD'nin stratejik müttefiki olmaktan çıkması Kürtlere yarıyor" tezini ise ihtiyatlı bir dille değerlendirdi. Kürt-ABD yaklaşmasını daha farklı bir gözle değerlendiriyor ve şu uyanlarda bulunuyordu:

"Talabani İngilizlere yalvarıyor, Barzani de bir başkasına yalvarıyor. Bunlar 'APO durdukça biz Kürt milliyetçiliğini geliştiremeyiz' diyor. Kürt hareketini özgürlük ve demokratik çizgiye ancak ben sokabilirim. İngiltere Talabani'yi, ABD Barzani'yi besliyor. 1990'larda ben bunun karşısına çıktım, bunu durdurmaya çalıştım. Milliyetçilik temelinde gelişecek Kuzey Irak oluşumu Kürtlerin yüzyıllık geleceğini de karartabilir. Cumhuriyet devrimci temelde kuruldu, ama daha sonra oligarşileşti. Olası Kukla Kürt Devleti Kürtlerin özgürlük ve demokrasi emellerini ezer. Buna karşı bizimkilerin fırtına gibi esmesi lazım. Kürtlerin demokrasi özlemlerini öldürebilirler. Devlet kurmalarına bir şey demiyorum, varsınlar devletlerini kursunlar. Ama biz demokrasi ve sosyalizm mücadelesinden vazgeçmeyiz." (9 Nisan 2003)

ABD SİZE NE VERİR SALAKLAR!

"Demokrasi gelişmezse yerini emperyalizm doldurur. Demokratikleşmezseniz aşırsınız, altında kalırsınız. Demokrasi gelişmezse Bush'un demokrasisi gelir. Bush'un yaptığı emperyalizmin mantığı içinde doğrudur. Bush azgın emperyalizm savunucusu, ben de azgın demokrasi savunucusuyum, nasıl yorumlarsanız yorumlayın. Ben de demokrasinin solunu temsil ediyorum. Bush kendine göre demokrasi getirecek. Ortadoğu'da genci diktatörlükler çözülecek, Ortadoğu'daki rejimleri kimse kaldırmıyor, bu rejimler aşılabilecek. Emperyalist kapitalist sistem ile Ortadoğu çelişiyor. Ya ABD'nin yeni adamları devreye girecek ya da halkların demokratik baharı gelişecektir. İkisi de zor gelişecek. Şimdi yaşanan ara dönemdir." (26 Mart 2003)

“ABD emperyalizmi yapacağını yapıyor, peki buna karşı halklar ne yapacak? ‘Halkların çözümü nedir’ diye sorulduğunda şunu söylüyorum. Bunun yerine, dünya çapında halklar için geçerli çizgi sınıf, cinsiyet, etnik, çevre vb. sorunlar ancak küresel demokrasi anlayışıyla, küresel emperyalizme karşı, demokratik emperyalizme karşı, halkların küresel demokrasi anlayışıyla çözülecek yöntemi de meşru savunma çizgisi temelinde olacaktır.” (9 Nisan 2003)

Irak müdahalesi sonrası, Türkiye-ABD ilişkilerinin ciddi şekilde gerginleşmesi, Kürtlerin ABD’nin stratejik müttefiki haline gelmesi, pek çok çevrede ABD-Kürt ilişkilerinin geleceği konusunda tartışma başlatmıştı. Milliyetçi hassasiyeti olan Kürt çevreleri, ABD-Kürt yakınlaşmasının iyi değerlendirilmesi gerektiğini söylüyor, Kürtlerin tarihte ilk kez devlet olma fırsatıyla karşı karşıya olduğunu vurguluyordu. Öcalan bu tezlere şiddetle itiraz etti, bu tarz ve yöntemin çıkmaz olduğunu altını çizdi: “Türkler de, Kürtler de ABD’den bekliyor. Gözlerini dört açmış, hem Kürtler hem Türkiye, ABD bize ne verir diye. ABD size ne verir, salaklar! Kanunuzu döker, karnunuzu birbirine bağlar, sömürür. Bir verir on alır. Demokrasiyi geliştireceksin, ABD’yle de ölçülü ilişkiye gireceksin. ABD’ye de şunu diyeceksin: ‘ABD sen daha güçlü olabilirsin ama ben seninle ilkeli ilişkiye gireceğim.’” (26 Mart 2003)

“Ortadoğu’da Kürdistan sorununda Kürtlerin önünde iki yol var. Birincisi milliyetçi çıkmaz yol ki Kuzey Irak’ta bu deniyor. Sadece orada değil birçok eski sağ ve sol çizgi bunu temsil ediyor. Bu çizgi emperyalizm tarafından destekleniyor, fakat sonuç çıkmazdır. Diğer demokratik çıkış ve çözüm yoludur. Hedefi devlet kurmak değildir. Genelde Kürdistan’ın dahil olduğu ülkelerde demokratik çözümü isteyen bir çizgidir.” (9 Nisan 2003)

Öcalan, bu ilke ve programı ortaya koyduktan sonra, Kürtler ve PKK’nin neler yapması gerektiğine ilişkin düşüncelerini de dile getirdi. Sözlerinde, ABD ile Türkiye’nin ilişkilerinin bozulmuş olmasının PKK’nin Türkiye’ye yönelik tutumunu etkilememesi uyarısı dikkat çekiyordu: “Pratik duruma geliyorum, bu eğilime karşı taktik çizgi şudur. 1) Kürt meselesinde milliyetçi çizgiye karşı demokratik çizgi hızla kendisini seferber etmeli, yurtiçi ve yurtdışı her türlü ittifak ve diplomasi faaliyetini geliştirmeli, demokratik özerk yönetim çizgisi için -ekonomik, sosyal, kültürel tüm alanlarda- komşu halklar dahil birlik bütünlük çizgisi geliştirilmelidir. Bu bağlamda meşru savunma devletlere saldırma değil, meşru savunma güçlerinin olduğu alanlarda kendini koruma, demokrasi ve barış için konumlandırmadır. 2) Diplomasi bu ana gerçeklere dayalı olarak —ekonomiden kültüre kadar— faaliyetlerini geliştirmelidir. Ana tez budur. Milliyetçi çizgi geliştirilmek isteniyor, Türk-Kürt milliyetçiliği geliştirilebilir. İsrail-Filistin benzeri çatışmalar geliştirilebilir. İkinci bir PKK deneyimini uygulamayacağız, bunun tedbirlerini alacağız. Kürt milliyetçiliğinin sahibi çoktur. Türk aydınlarına da söyleyin, Kendi milliyetçiliğinizi alevlendirmeyin’ deyin. Kürt aydınlarına da milliyetçilik yapmayın diyorum. Demokratlaşın, birleşin. Hem iç tefeci bezirganlara karşı birleşin hem de dış. Barış ve demokrasi için birleşin. Demokrasi mücadelesi önemlidir. Ortadoğu halkları ile birleşin. Kürdistan-Türkiye bağlamında mevcut krizde iki çizgi dayatılıyor. Kürt sorununda Kuzey Irak’a dayatılan milliyetçi bir dayatmadır. Bu dayatmanın arkasında ABD ve AB var. KADEK’in öncülük ettiği, demokratik çıkış ve bütünlük yoludur.” (9 Nisan 2003)

BAĞIRIYORUM, GENELKURMAY SESİMİ DUYUYOR MU?

Öcalan, çatışmaların yeniden başlamasının Türkiye için tuzak olacağını söylüyor, “aman tuzağa dikkat” diyor: “Kendimden hareketle konuşmuyorum. İnsan, insanlık için doğruları söylüyorum. Önümüzdeki 50 yılı, 100 yılı görüşerek konuşuyorum, Hadi diyelim imha ettin PKK’yi, onların akrabaları var, yakınları var, aileleri var, aşiretleri var, kendisini yeniden yaratır. Kürtler kendi kendilerini örgütler. O olmazsa bile Barzani, Talabani örgütler, İran, Irak, Suriye var, Avrupa destek verir, ABD var, örgütler. Türkiye tuzağa düşmüş olur. Bu tuzak çok tehlikeli. 300 milyar dolar para gitti diyorlar, bu sefer 300 değil, 500 milyar dolar gider. 30 bin kişi gittiyse, 50 bin kişi gider. Sonuç nereye? Biz özgürce birlikte yaşamaya mahkumuz. Kürt Türk’e, Türk Kürde muhtaçtır,” (7 Mayıs 2003).

Çözumsuzlük en fazla 1 Mart tezkeresi sonrası hırçınlaşan ABD’nin işine yarardı. Öcalan bu kanaattiydi. O yüzden çözümsüzlükten en fazla ABD’nin istifade edeceğini belirtiyor ve geleceği okurcasına şu uyarılarda bulunuyordu: “ABD PKK’ye de el atacak. Ben daha önce de söylemiştim. PKK de yaşamak için ABD ile ilişki kurmak zorunda. Ben bunları dört yıl önce devlete söyledim. ‘Rica ediyorum’ dedim, ‘Irak olayını doğru okuyun’ dedim. Irak’a doğru yaklaşın. Bugün ABD Kürtleri devreye soktu. Kürt sopası ile Türkiye, İran ve Suriye’yi hizaya getirecekler. Türkiye çözüme gelmezse, ABD elbette bunu kullanır. Ben ucuz sertlik yanlısı değilim. Kürtleri de inkar etmek gerçek dışıdır,” (27 Ağustos 2003).

BARIŞ MİSYONUM BİTTİ

Öcalan, başlayacak çatışmaların kendi tutumlarından kaynaklanmadığını, “birilerinin özellikle savaşta ısrar etmesinin” bu durumu doğurduğunu söylüyor, ardından da “Umarım barış kazanır,” diyor: “Şu uyarıyı da yapıyorum: eğer halka yönelirlerse ne turizm kalır, ne boru hatları kalır, ne ekonomi kalır. Bunu da Türkiye halkına iyi anlatın. Biz mutlaka barış diyoruz. Biz barış istiyoruz. Devlet yönetimini buna yüksek değer biçmeye çağırıyorum. Ben PKK’yi durdurdum ama binleri ısrarla savaş istiyor. Türk halkı da bunu böyle bilsin, Barış demek ekonomik krizden de kurtulmak demektir. Barış eşittir, ulusal bütünlük ve krizden kurtuluşur.” (25 Haziran 2003)

SÜRGÜN TARTIŞMASI

Öcalan'ın bir de uyarısı vardı: Eğer yasa pişmanlık şeklinde geliştirilecek olursa, yasayı “savaşa dave!” olarak görecekti: *“Pişmanlık Yasası savaşa davettir. Kabul edilemez. Genel af da zor görünüyor. Erteleme veya indirim de sorunu çözmez. Bazılarının hiç affedilmemesi de gerekiyor. Aslında bu yasanın ismi af da olmamalı. Toplumsal barış ve uzlaşma için gönüllülük temelinde demokratik barış ve katılım yasası anlaşması çıkarılmalı.”* (29 Mayıs 2003)

Öcalan'ın bu sözlerinden sonra yeni yasa ile ilgili tartışmalar da hız kazanmaya başladı. Bazı çevreler, geçmişte çıkarılan yedi pişmanlık yasasının bir sonuç doğurmadığına dikkat çekerek, Öcalan ve örgüt yönetimini dışarıda bırakacak yeni bir yasal düzenlemenin ancak örgüt üzerinde ciddi sonuçlar doğuracağını ifade ediyordu. Bu tezi savunan kesimlerin başında ise ABD ve AB geliyordu. ABD ve AB, Türkiye'ye bu yönde çıkarılacak bir yasanın örgütte ciddi problemlere yol açacağı telkininde bulunuyordu. Yasanın kapsamı bir süre sonra içerde de ciddi tartışma konusu oldu. AKP, ABD'nin de telkiniyle yasa kapsamının geniş tutulmasını istiyor, ordu buna şiddetle karşı çıkıyordu. Tartışmalara Öcalan da dahil oldu: *“KADEK yönetimini dışarıda bırakıp ‘Gelin teslim olun’ demek dürüst olmaz. ‘Başı dağda kurda kuşa yem eder, gövdeyi de biz yeriz’ mantığıyla hiçbir yere varılmaz. Bu faşist ve imhacı bir yaklaşımdır. Bu sorunu çözmez. Bu bir uyarıdır, bu yaklaşım savaşa çağrıdır. Yani KADEK yönetimi ayrı diğerleri ayrı mantığı, savaşı tırmandırmaz.”* (25 Haziran 2003)

ON MADDELIK ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Öcalan, 2 Temmuz 2003 tarihinde avukatlarıyla buluştu. Ayrıntılı tespitlerde bulunarak, dört yıllık süreci değerlendirdi. Türkiye'nin ya demokrasi ya savaş ikileminde bulunduğunu belirtti, ardından çözüm için 10 maddelik bir yol haritası önerdi. Yol haritası demokratik ve kültürel normların hayata geçirilmesini, köy koruculuğunun kaldırılmasını, çetelerin lağvedilmesini, köye dönüşlerin sağlanmasını, yerel yönetimlerin güçlendirilmesini, çatışmalı ortamda suçla bulaşmış kişi ve kurumların açığa çıkarılıp cezalandırılmasını, Bölge'nin ekonomik yatırımlarla kalkındırılmasını ve siyasal genel af çıkarılmasını öngörüyordu.

KADEK'TEN 3 AŞAMALI YOL HARİTASI

Öcalan'ın açıkladığı 10 maddelik çözüm paketi, KADEK'i de harekete geçirmişti. KADEK, Öcalan'ın önerilerini “Demokratik Dönüşüm İçin Yol Haritası” başlığı altında, 11 Ağustos 2003'te kamuoyuna açıkladı. KADEK, dört ay önce de “Türkiye İçin Çıkmazdan Çıkış Bildirgesi” adıyla bir çözüm paketi hazırlamış ve paketi 18 Nisan 2003'te kamuoyuna sunmuştu. Ancak 14 maddelik paket çözüm için güçlü bir perspektif sunmuyordu. O yüzden yeni bir perspektif oluşturulmuştu.

KADEK'in hazırladığı yeni yol haritası üç aşamadan oluşuyordu. Birinci aşamada, ateşkesi çift taraflı hale getirecek adımlar isteniyordu. Bu süreç, 1 Eylül 2003'te başlayacak, 1 Aralık 2003'te tamamlanacaktı. Bu zaman dilimi içinde taraflar arasında diyalog geliştirecek ve yol haritasının uygulamalarını gözetecek Barış ve Diyalog Komitesi kurulması öngörülüyordu. Komitenin sivil toplum örgütleri ve siyasal parti temsilcilerinin yanı sıra aydın, yazar, sanatçı ve demokrat şahsiyetlerden oluşturulması istenmişti.

Yol haritasında devletin atması gereken adımlar şöyle sıralanmıştı: *“Kaçınılmaz olarak çatışmalara ve misillemelere yol açan askeri operasyonlar durdurulmalı. Savaş döneminin sonucu olarak ortaya çıkan koruculuk kaldırılmalı. Köye dönüşlerin sağlanması için idari, hukuki, ekonomik ve sosyal tedbirler alınmalı. Bölge'de konuşlandırılan özel polis gücü ve özel tim gibi operasyon kuvvetleri çekilmeli. Her türlü provokasyon eylemleri gerçekleştiren çeteler dağıtılmalı. Hükümet ve devlet sorunun çözümü ve güven ortamının sağlanması için kamuoyunu hazırlamalı ve barış kültürünü sağlamalı. Devlet yasal eylemlere hiçbir biçimde engel koymamalı, meşru demokratik eylemleri demokratik bir hak olarak görmeli.”*

Yol haritasında, KADEK'in de birinci aşamada sorumluluklar üstleneceği vurgulanıyordu. O sorumluluklar şu şekilde sıralanmıştı: *“Gerilla askeri faaliyetleri durduracak, mevcut pozisyonun dışına çıkacak, yeni gerilla grupları Türkiye'ye girmeyecek. Kendi üzerlerine gelinmediği müddetçe gerilla silahına sarılmayacak, varlığını hissettirmeyecek biçimde bir üslenme içinde olacak. Köylere, kasabalara ve şehirlere inilmeyecek. Propaganda ve basın faaliyetlerinde devlet karşıtı ve savaşı tahrik edici bir tutum içinde olunmayacak. Halk eylemleri tamamen demokratik çerçevede ve taşkınlık içine girmeden gerçekleştirilecek.”*

Yol haritasının ikinci aşaması ise güven artırıcı tedbirlerden oluşuyordu. İkinci aşama, 1 Aralık 2003'ten 1 Nisan 2004 tarihine kadar geçerli olacaktı. Bu süre içinde devletin atması gereken adımlar şöyle sıralanmıştı: *“Kürt olgusu demokratikleşmenin temel ögesi olarak ele alınmalı. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engeller kaldırılmalı, serbest siyaset yapmanın tüm koşulları sağlanmalı. Kürt sorununu ilgilendiren konularda da bu özgürlükler bütünüyle tanınmalı. Toplumsal Barış ve Demokratik Katılım Yasası çıkarılmalı. Bu yasayla gerillanın, cezaevlerindeki ve yurtdışındaki hiçbir kayıt konmadan demokratik siyasal yaşama katılmaları sağlanmalı.”*

Gerillanın ikinci aşamada üstleneceği sorumluluklar ise şu şekilde dile getirilmişti: *“Gerekli yasaları çıkardıktan sonra gerilladan ve yurtdışından beş yüzer kişilik gruplar Türkiye'ye gidilerek demokratik siyasal yaşama katılacak. Gerillalar,*

bir gerillada bulunan silahlan ve teçhizatları yanlarında bulundurarak gelecekler. Gerillalar yasal demokratik haklarını kullanacak, devlet aleyhine bir faaliyet yürütmeyecekler. KADEK de kendi cephesinden halka karşı işlenen suçları araştıran bir Hakikatleri Araştırma, Adalet ve Af Komitesi kuracak ve suçlular açığa çıkarılacak.”

KADEK’in yol haritasında, üçüncü aşama, tam demokratikleşme ve Kürt sorununun demokratik olarak çözüldüğü ve barışın sağlandığı aşama olarak tanımlanmıştı. Üçüncü aşama, 1 Nisan 2004 tarihinde başlayacak, 1 Eylül 2004 tarihinde sona erecekti. Bu aşamada devletin atması gereken adımlar şu şekilde kayıt altına alınmıştı: “*Kürt kimliği anayasal ve yasal güvenceye kavuşturularak Kürt halkı Demokratik Cumhuriyetin asli, anayasal vatandaşları olarak kabul edilmeli. Dil, kültür hakları yasal güvenceye kavuşturulmalı. Radyo, TV ve basın üzerinde hiçbir kısıtlama yapılmamalı. Temel eğitimde Kürtçe eğitim dili olarak kullanılmalı. Liselerde ise Kürt kültürü, Kürt dili ve edebiyatı dersleri konulmalı. Üniversitelerde Kürt dili edebiyatı, kültürü ve tarihi yüksek okulları kurulmalı. Öcalan serbest bırakılıp siyasal çalışmalar yürütmesine olanak sağlanmalı. Yerel yönetimlerin yetkileri artırılmalı. Yeni siyasal parti ve seçim yasası çıkarılmalı.”*

Üçüncü aşamada KADEK’in üstleneceği sorumluluklar ise şu şekilde olacaktı: “*Yöneticiler, komutanlar dahil tüm örgüt yapısı ve gerillalar, silahlarıyla birlikte Türkiye’ye dönecek. Türkiye dışındaki tüm yayınlar kendilerini gerçekleştiren barış sürecine uygun biçimde düzenleyerek iki halkın demokratik birliğine katkı sunacak temelde yayın yapacak. Yurt dışındaki tüm demek ve kurumlar oradaki Türkiyeli demokratik demek ve kurumlarla ortak çatı altında birleşecek. Yurtdışındaki ve Kürdistan’ın diğer parçalarındaki Kürtler, demokratik Türkiye’nin çıkarlarına göre hareket edecekler.”*

İLİŞKİLER TAHTEREVALLI GİBİ OLUR

KADEK’in üç aşamalı yol haritasının açıklanmasının üzerinden bir ay, aralık ayında sona erecek birinci aşamanın başlamasının üzerinden ise 24 gün geçmişti; Ne aydınlar ne siyasiler ne de devletten yol haritasına yönelik herhangi bir tepki geldi. Dört yıl boyunca Kürt sorununu görmezden gelen Türkiye aydını, yazarı, sivil toplum örgütü temsilcileri, siyasileri ve devleti, bu kez yol haritasına karşı da kayıtsız bir tutum takınmıştı. Üstelik devlet yol haritasını dikkate almayacağını paketin açıklanmasından 12 gün sonra, Beşiri’de 7 gerillanın ölümü ile sonuçlanan operasyonla deklare etmişti. Üstelik operasyonda kimyasal silah kullanıldığı iddiaları gündeme sokularak. Operasyonda kimyasal kullanıldığı iddiası çok garip bir şekilde ordu içinden sızmıştı, HPG’nin tek taraflı iddiasına dayanmıyordu. Bu gidişat, Öcalan’ın tutum ve üslubunu daha da sertleşmesi sonucunu doğurdu:

“Sen ABD ile PKK’ye savaş açarsan PKK tüm gerillayı Türkiye’ye dağıtır. Sadece dağlarda değil köylerde, kentlerde, elinin uzandığı her yerde gerillayı devreye koyacaktır. Bundan ben sorumlu değilim. Her gün radyodan bu haberleri dinliyorum. Ölmek için, onurunu korumak için direnecektir.” (24 Eylül 2003)

GÜNEYDE HALKI BANA BAĞLAYIN

ABD’nin Irak’a müdahalesi sonrasında milliyetçilik ve ABD rüzgarını arkasına alan Güney Kürdistan’daki siyasi yapılar, Türkiye Kürtleri içinde de çok ciddi bir çekim merkezi haline gelebilirlerdi. Bu durum, çözüm değil, tam tersine çok uzun yıllara yayılacak bir Türk-Kürt savaşının tetikleyicisi olacaktı. Öcalan, Güney’deki siyasi yapılara hem ideolojik formasyonları hem de ABD’nin arka bahçesine dönüşmeleri yüzünden çok kızgındı. Ancak bu yapılara karşı çok güçlü bir siyasal model ile itiraz etmezse, o yapıların kendisi için çok ciddi bir siyasi alternatif haline geleceklerini de iyi biliyordu. O yüzden Kürt Halk Kongresi Modelini önerdi. KADEK feshedilecek, yerine Kürt Halk Kongresi Modelini esas alan yeni bir örgütlenme biçimi hayata geçirilecekti. Aslında bu öneri ileride ilan edeceği Demokratik Konfederalizm modelinin altyapı çalışması idi: “*ABD eliyle Irak’ta Kürt devletinin altyapısı oluşturuluyor. Bu adım gelişecek. Türkiye’nin doğusunu, güneydoğusunu da etkileyecek. Bu tehlike mi? Evet. Bu nasıl önlenir? Türk Kürt özgür birlikteliği ile. Demokratik uzlaşma ile”* (24 Eylül 2003).

“Bir Kürt federe devleti felaket getirir. Yanlış anlaşılmasın ben karşı değilim, kurabilirler. Ama sonucu felaket olur. Bizim amacımız federe devlet kurmak değil. Bizim tercihimiz Kürdistan Halk Kongresi’dir. ABD sayesinde kurulacak bir devlete ihtiyaç yok. Hatta Türkiye eliyle kurulacak bir devlete de ihtiyaç yok. Özgürlük, Halk Kongresi sayesinde olur. Bu, durumu kurtarma değil. Büyük felsefi ve ideolojik deneyimle bunu ortaya koydum. Ben devletçi değilim ama anarşist de değilim. Amacımız devleti öyle toptan ortadan kaldırmak da değil.” (25 Haziran 2003)

Bu önerilere göre, KHK devleti hedeflemeden, devleti doğrudan karşısına almadan tüm Kürtleri bir çatı altında toplayacak, ekonomik, sosyal, siyasal kurumların yanında, meşru savunma güçlerini de çatısı altında bulunduracak, halka yapılacak müdahalelere karşı meşru savunma güçleri devreye girecek, ancak kimseye saldırmayacaktı. İçinde sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ve ekolojik alt komiteler barındıracak KHK her yerde, hatta Ankara’da dahi büro açabilecekti (29 Mayıs 2003). Öcalan, kongre modelinin klasik kongre modellerine benzemediğini, devletçi ve milliyetçi çevrelerin federe devlet taleplerinden farklı bir model önerdiğini, bu modelin ulus- devlet ve milliyetçi hezeyanlardan uzak duracağını vurguluyordu.

KADEK’TE SOSYAL REFORM KRİZİ

7 kişilik Kongre Hazırlık Komisyonunun çalışmaları sürerken, örgütte 2002 yılı ortalarından itibaren görülen görüş ayrılıkları

artık su yüzüne çıkmaya başlamıştı. Görüş ayrılıklarının bir ucunda ABD, KDP ve YNK bağlantılı KADEK Başkanlık Konseyi üyeleri Osman Öcalan, Nizamettin Taş ve grubu vardı. Bu grup örgütü içten dönüştürerek ABD'ye bağımlı taşeron militer bir güç haline getirme, kaos yaratarak örgütsel tasfiyeyi gerçekleştirme misyonerliğine soyunmuştu. Tartışmaların diğer tarafında ise Başkanlık Konseyi'nin diğer üyeleri Cemil Bayık, Murat Karayılan, Mustafa Karasu ve Duran Kalkan vardı. Öcalan çizgisinin kararlı savunucuları olarak bilinen bu isimler, örgütün kendi dinamiklerine ve özgücüne dayalı olarak siyaset yapması gerektiğini savunuyor, küresel güçlere bağlı olarak hareket etmenin PKK'nin "bedel ödeyerek yarattığı devrimci ahlakla" bağdaşmayacağını vurguluyorlardı.

Osman Öcalan ve Nizamettin Taş'ın öncülüğünü yaptığı grubun kongre için kaleme aldığı Sosyal Reform Taslağı bardağı taşıran son damla oldu. Taslakta daha serbest bir kadro yaşam tarzının esas alınacağı belirtiliyor, isteyen örgüt kadrosunun evleneceği, örgütten ev talep edebileceği, örgüt içinde kadın-erkek ilişkilerinin de serbest bırakılacağı ifade ediliyordu. Taslak, Cemil Bayık, Murat Karayılan, Mustafa Karasu ve Duran Kalkan'ın kazan kaldırmasına neden oldu. Bayık, Karayılan, Karasu ve Kalkan'a göre, taslağın kabul edilmesi halinde örgüt liberalleşecek, örgüt dışında her şeye dönüşecek ve tasfiye gerçekleşecekti. KADEK Kongresi, bu tartışmaların gölgesinde 27 Ekim-6 Kasım 2003 tarihleri arasında Kandil'de gerçekleştirildi.

Kongrede Sosyal Reform Tasarısı kabul edildi. Bu durum örgüt içi kaosu daha da büyüttü. 11 gün süren kongrede Atina savunmasının birinci ve beşinci bölümü politik rapor olarak sunuldu. Tüzüğe, "*Kongre, Önderlik perspektiflerini esas alır ve kongre kararlarını Önderlik onaylar,*" maddesi eklenerek Öcalan ulusal önder ilan edildi. KADEK feshedilerek yerine Kongra Gel (Kürt Halk Kongresi) kuruldu. KADEK'in tasfiye gerekçesi şu şekilde ifade edildi: "*Demokratik ekolojik sisteme denk düşecek yeni bir örgütsel yapılanmanın yolunu açmak; kapsayıcı, demokratik, özgür katılıma imkan veren ve Leninist parti etkilerini aşan yeni bir yapılanmaya yol açmak; bu temelde Kürtleri temsil edebilecek, uluslararası kriterlere uygun, meşru, demokratik ve yasal siyaset yapabilen bir muhataptık durumunun gelişmesinin yolunu açmak.*"

AKP VE ÖCALAN

Öcalan'ın AKP'ye karşı sertleşmesinin altında yatan bir diğer faktör de, AKP'nin Ordu karşısında durumunu kurtarmak için Kürtleri satışa çıkardığı algılaması olmuştu. AKP'nin Ordu'yu zayıflatmak için kendilerini Ordu'yla karşı karşıya getirmek istediğini düşünüyor, bu yaklaşımla tehlikeli bir oyun oynadığını, bu yüzden AKP'nin teşhir ve tecrit edilmesi gerektiğini düşünüyordu: "*Ordu bizimle ne kadar uğraşursa AKP o kadar rahat İslamcı politikasını uygulayacak. AKP'yi uyarıyorum. PKK ile Ordu'yu çatıştırmayın. Kürdistan'da AKP'yi teşhir ve tecrit edin,*" (31 Temmuz 2003).

2003 yılında, Öcalan Ordu'nun Kürt sorununun çözümünü istediği, ancak hükümetin çözüm istemediği kanısındaydı. Buna gerekçe olarak da AKP'nin oy kaygısını ön plana çıkarmasını gösteriyordu. AKP'ye büyük bir öfke duymasında bu kanısının da büyük etkisi vardı: "*AKP barış için hiçbir şey yapmıyor. Ordu istiyor ama hükümet yapmıyor. AKP'nin oy kaygısı var. Oylar mı önemli, Mehmetçik kanı mı? AKP tefeci bezirgan sermayesi için kamuoyunu yanıltıyor. Böyle olursa Türkiye bölünecek diyorum.*"

Öcalan'ın AKP'ye yönelttiği en temel eleştirilerden biri de AKP'nin ABD patentli olduğu teziydi. Öcalan'a göre, ABD geçmişte MHP'ye verdiği rolü şimdi AKP'ye vermişti. AKP de, MHP gibi ABD'den besleniyordu. Arkasında Gülen Cemaati vardı: "*MHP ve AKP iktidar ve kan hastasıdır. AKP Londra ve ABD'den besleniyor. Bush'un Evanjelist takımının Türkiye'deki izdüşümü AKP'dir. ABD-AKP işbirliği ile Müslümanlık kullanılıyor. ABD Türkes'i bıraktı, o ekip etkisizleşti, şimdi AKP'ye el attı. AKP çok tehlikeli karma bir ideoloji oluşturuyor. Bunun yanı sıra bir de Fethullah cemaati var. Şimdi AKP Yahudi lobisinin iktidarına göre karma bir ideoloji oluşturuyor. Emperyalist küreselleşmeye göre bir ideoloji oluşturmuş. MHP milliyetçiliği döneirse tehlikelidir. AKP de tehlikelidir,*" (6 Ağustos 2003).

2004 YILI

KIZGINDI, KAYGILIYDI, TEDİRGİNDİ

Tedirgindi... Yıllarca kendi elleriyle büyüttüğü, her hücre, her birimi, her elemanı için emek harcadığı örgütü zor günler geçiriyordu. Kasım 2003'te KADEK'in feshedilerek yerine Kongra Gelin kurulmasından sonra geçen günlerde, örgüt üst yönetimi arasında ortaya çıkan görüş ayrılığı artık restleşmeye dönüşmüştü. Osman Öcalan (Ferhat), Nizamettin Taş (Botan), Kani Yılmaz (Faysal), Hıdır Yalçın, Serhat, uyan Deniz, Hasan Atmaca, Sakine Batman ve Ali Dursun'un öncülüğünü yaptığı grup ile Murat Karayılan (Cemal), Cemil Bayık (Cuma), Duran Kalkan (Abbas) ve Mustafa Karasu'nun öncülüğünü yaptığı grup karşı karşıyaydı. Osman Öcalan ve grubu, Öcalan'a bağlı olduklarını söylüyorlardı. Ancak bu durum sadece bir kamuflemandan ibaretti. Çünkü örgüt üzerinde ciddi ağırlığı bulunan Öcalan'ı karşılarına alarak güç kaybetmek istemiyorlardı. 2004 yılına girildiğinde, kriz artık içinden çıkılmaz bir hal almıştı.

İlk restleşme hamlesi Osman Öcalan grubundan geldi. Öcalan, Nizamettin Taş ve Kani Yılmaz'ı da yanına alarak önce Kongra Gel Yürütme Konseyi toplantısına katılmayı reddetti, ardından da Medya Savunma Alanları'ndan ayrıldı, Musul'a yerleşti. Musul'a yerleşir yerleşmez de İran doğumlu Jiyan isimli bir örgüt üyesiyle evlendi. Öcalan grubunun yürütme

toplantısına katılmaması örgütsel kaos doğurmuştu. İç sorunlar yüzünden Kasım 2003 Kongresi'nden sonra örgütsel çalışmalar durmuş, komiteler işlevlerini yerine getiremez olmuş, örgüt içinde müthiş bir spekülasyon ve dağınıklık baş göstermişti. Krizi çözmek için Avrupa'dan Zübeyir Aydar geldi. Aydar, Osman Öcalan'la iki kez buluştu. Ancak her iki görüşmeden de olumlu bir sonuç çıkmadı.

BUNLARI 20 YILDIR ELEŞTİRİYORUM

Öcalan, krize ilişkin enformasyon aldıktan sonra, krizi tanımlayarak anlaşılır hale getirdi. Amacı hem tarafları uyarmak, böylece örgütsel bütünlüğü sağlamak hem de halka "durum bu" dedirtmekti: "*Cuma'ya, Abbas'a, Ferhat'a eleştirilerim var. Bunlar iki eğilimdirler. Bu eğilimlerden birisi sağ anlayıştır. Bizim Ferhat'ın çizgisidir. Sağ teslimiyet, sağ intihar çizgisidir. Teslimiyet olmazsa intihardır. Bu çizgi Talabani ve Barzani ile birleşir. Diğeri sol sapmadır. Sol intihar çizgisidir. Cuma ve Cemal'de var. Cuma ve Cemallar dürüsttürler. Ama öl-öldür çizgisindedirler. Bazıları da kendilerini ortada yaşatıyorlar. Ama bunlar çizgidir. Bu çizgiler 1980'lerde netleşti. Ben bunları yirmi yıldır eleştiriyorum,*" (10 Mart 2004).

İRAN'IN İÇİNE 50 KİLOMETRE GİRİN

Osman Öcalan ve grubu, örgüt ortamında çok aleni bir şekilde İran'a odaklanmanın PKK'yi uluslararası arenada güçlü bir aktör haline getireceği tezini seslendiriyorlardı. Ancak Abdullah Öcalan'a göre, İran'da ABD yerine kendisine bağlı bir siyasal yapı daha avantajlı sonuçlar doğuracaktı. Öcalan'ın amacı hem ABD karşısında elini güçlendirmek hem de ABD'nin İran üzerinden kendisine alternatif bir Kürt hareketi yaratmasının önüne geçmekti.

DIYARBAKIR'DA ÇELİK KRİZİ

Öcalan, örgütte baş gösteren krizle mücadele ederken yaklaşan yerel seçimler de sorun olarak masasına geldi. ABD, YNK ve KDP'nin Osman Öcalan ve grubu üzerinden örgütte yarattığı gruplaşma, Demokratik Halk Partisi'nde de (DEHAP) krize neden olmuş, orada da kendisine taraftar bulmuştu. Ahmet Türk, Sırrı Sakık, Murat Bozlak, Eyüp Karageçi, Hikmet Fidan ile Tuncer Bakırhan, Nurhayat Altun, PM ve MYK üyeleri karşı karşıyaydılar. DEHAP'ta üstünlük Bakırhan ve grubundaydı. İki uç arasında "sinir harbi" şeklinde geçen gerginlik, yerel seçimlerde Diyarbakır'da gösterilecek aday yüzünden bölünmeye neden oldu. Bölünmeye sebep olan isim ise Abdullah Öcalan'ın kardeşi Mehmet Öcalan'dı.

Mehmet Öcalan, İmralı'da görüştüğü ağabeyine yerel seçimler için Diyarbakır'da gerçekleştirilen ön seçimlerde en fazla oyu DEHAP'ın Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun Çelik'in aldığını, Çelik'in halk tarafından sevildiğini söyledi. Bunun üzerine Öcalan, "*Ciddi bir hatası yoksa aday gösterilebilir,*" diyerek Çelik'in belediye başkanlığına şartlı açık kapı bıraktı. Bir süre sonra Genel Merkez, Diyarbakır adayının Feridun Çelik değil, İHD Diyarbakır Şube Başkanı Osman Baydemir olduğunu açıkladı.

Yeniden aday gösterilmeyen Feridun Çelik, partinin eski iki lideri Murat Bozlak ile Ahmet Türk'ü yanına alarak bağımsız aday olduğunu açıkladı. Görev süresince örnek sayılacak belediyeçilik anlayışı sergilediğini savunan Çelik, parti yöneticilerine yükledi. "*Genel merkezin yanlış ve yanlış tutumu*" yüzünden partisinden aday olamadığını ileri sürdü.

Çelik, 11 gün sonra artan tepkiler üzerine adaylıktan çekildi, Demokratik Güç Birliği'nin ortak adayı Osman Baydemir'i destekleyeceğini deklare etti. Meydana gelen bu gelişmeler, Öcalan'da hem rahatsızlık hem de kırgınlık yarattı.

DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ KURULSUN

Yeni parti, eski partiler gibi tepeden inme bir zihniyede değil, tabandan tavana giden, demokratik katılımı öngören bir seyirle oluşturulacaktı. Bu modele göre, partiyi halk kuracaktı. Böylece yerel ile yanı halkla organik ilişkiler sağlanacaktı. Buna göre, köy yerdi, kasaba yereli, kent yereli, büyük kentlerde ise mahalleler yereli oluşturulacaktı. Yereller kendilerini Özgür Yurttaş Meclisi olarak tanımlayacak, politika üretmekte yetkin olacak olan bu meclisler delegeleri seçecek, delegeler de yerelden bölgesel koordinasyona, buradan da merkezi koordinasyona kadar gidecek örgütlenme aşamalarını oluşturacaktı. Bunların yanı sıra meclislere bağlı olarak her konuya özgü sivil toplum örgütleri oluşturulacaktı. Özgür Yurttaş Meclisleri konferanslar, toplantılar yapacak, yeni parti buralarda tartışıldıktan sonra kongre için beş bin delege seçecekti (10 Kasım 2004).

Yeni parti tek başkanlı olmayacak, eş başkanlık sistemine göre örgütlenecekti. Eş başkanlık sistemi sadece merkezde değil, il ve ilçe birimlerinde de geçerli olacaktı. Yeni parti esnek bir partileşmeye dayanacak, katı merkezizetçi olmayacaktı. Bunun için geniş bir parti meclisi, geniş başkanlık kurulu ve yürütme kurulu oluşturulacaktı. Başkanlık kurulu, yarı yarıya ya da üçte bir kadın temsiliyetine dayanacaktı. Kurul bünyesinde sayılan on ila yirmi arasında değişen komisyonlar çalışacaktı. Başkanlık kurulu araştırma ve teorik çalışmalar yürütecek, parti yürütme kurulu ise pratik çalışmalar üstlenecek ve sekreterliğe bağlı çalışacaktı. Yürütme kuruluna bağlı 20-30 kişiden oluşan kadın, işçi, yardım vs. gibi bürolar oluşturulacaktı (10 Kasım 2004).

Öcalan yeni kurulacak partinin isminin Demokratik Toplum Partisi olacağını (5 Mayıs 2004) açıkladıktan sonra, partinin hangi programa göre çalışması gerektiğini deklare etti. Buna göre, yeni parti Türkiye'nin AB'ye girişini savunacak, AB

yolunda Türkiye'nin demokratikleşme politikalarının hayata geçirilmesini amaçlayacaktı. Parti içi demokrasi hayata geçirilerek siyaset demokratikleştirilecekti. Çünkü siyaset demokratikleştirilmeden toplum demokratikleştirilemeyecek, toplum demokratikleştirilmeden de devlet demokratikleştirilemeyecekti.

Yeni partinin programının amaç bölümünde şu hedefler olacaktı: 1) Kültürel varlıkların tanınması korunması ve ifade özgürlüğü. 2) Demokratikleşme önünde engel olunmaması, engellerin kaldırılması. 3) Toplumsal cinsiyet baskılarına çok yönlü karşı durulması, aşılması. 4) Ekolojik toplum modelinin benimsenmesi 5) Toplumsal sorunların zora ve şiddete başvurulmadan çözümlenmesi, barış politikasının hedeflenmesi.

VE MÜDAHALE

Öcalan, Osman Öcalan ve grubunu önce teşhir etti, ardından da güçten düşürdü. “Osman’ı gündemime soktunuz,” diyerek de Cemil Bayık ve Duran Kalkan’a “Örgütün gerçek sahipleri sizsiniz. Daha ne duruyorsunuz?” mesajı gönderdi. Bu durum Osman Öcalan ve grubunun örgüt ortamında güçten düşmesi, Bayık ve Kalkan’ın zaten örgüt içinde yüksek olan prestijlerinin pekişmesi sonucunu doğurdu.

GRUPLAŞMA AŞILDI SAVAŞ TARTIŞILDI

Kongrede en çok tartışılan konu meşru müdafaa ve barış olgusu oldu. Ancak tam bir görüş birliği ortaya çıkmadı. Osman Öcalan’ın öncülük yaptığı grup meşru müdafaa kararı alınmamasını isterken, geri kalan delegeler tek tarafı olarak 6 yıldır geliştirilen ateşkes sürecinin karşılık bulmadığını, Türk devletinin inkar ve imha siyasetini sürdürdüğünü, gerillaya dönük imha operasyonlarının devam ettiğini, Öcalan üzerinde tecridin daha da ağırlaştırıldığını, 2003 yılında ortaya konulan yol haritasına uyulmadığını belirterek, meşru müdafaa zorunluluk haline geldiği yönünde düşünce belirttiler. Bu tartışma ve değerlendirmelerin sonucunda “tek yanlı ateşkesin kaldırılarak çift taraflı bir ateşkesin geliştirilmesi” kararı alındı. Savaş sırasında geçmişte yaşananların tekrarlanmaması için de savaş kurallarının belirlenerek kamuoyuna açıklanması kararlaştırıldı.

AKTİF MEŞRU SAVUNMA KARARI ALINIYOR

Kongrede alınan kararlar iki önemli gelişme doğurdu. Birinci gelişme, HPG’nin açıkladığı karardı. HPG, 1 Haziran 2004 tarihi itibarıyla “pasif savunmadan” “aktif meşru savunmaya” geçtiğini açıkladı. Bunun anlamı şuydu: 1999 yılından beri susan silahlar, tarihi fırsat değerlendirilemediği için yeniden konuşacaktı. HGP’den yapılan açıklamada kararın zorunlu olarak alındığı, sükunet ortamının bozulacak olmasının sorumlusunun kendileri değil, yoğun operasyonlar ile üzerlerine gelen Türk tarafı olduğu duyuruluyor ve şu ifadelerle yer veriliyordu: “Gerillamızın imhası için özel savaşın en kirli yöntemleriyle eğitilmiş askerler Bolu Tugayı’ndan gelip Munzurlar’da, Kayseri’den gelip Cudi’de operasyon yapıyorsa, HPG de kaçınılmaz olarak bu güçlere cevap vermek zorunda kalacaktır. Hatta savaşın tüm Türkiye’ye yayılması kaçınılmaz olacaktır.”

OSMAN ÖCALAN GRUBU FIRAR EDİYOR

Kongrede alınan kararların doğurduğu ikinci önemli gelişme, Osman Öcalan ve grubunun örgüt ortamından firar etmesi oldu. Kongrenin tamamlanmasından üç gün sonra Osman Öcalan ve Nizamettin Taş, yanlarına altı “arkadaşlarını” daha alarak delegeler yolcu edilirken firar etti. Ancak bu grupla birlikte hareket eden Kani Yılmaz, Dursun Ali, Maxmur Kampı sorumlusu Celal, PÇDK Irak çalışanı Sadun ve diğer arkadaşları Kandil Dağı’nda kaldı. Geride kalanlar firar eden grubu eleştiriyor, Öcalan çizgisine bağlı olduklarını söylüyordu. Ancak bir süre sonra bu grup da parti ortamından ayrılacaktı.

Öcalan, eleştirilerini giderek sertleştiriyor, örgütten firar eden gruba “alçaklar” diyerek hakaret ediyor, giden grubun milliyetçiliğe oynadığını söylüyor ve ekliyordu. “Benim mirasım milliyetçilik değildir. Milliyetçiliğe Anadolu halklarını kurban etmeyeceğim. Onlar alçaklar. Korkunç milliyetçilik geliştirmek isteyecekler. Bunlar çok adi. Bunların milliyetçiliği ilkel milliyetçilik. Benim mirasım milliyetçilik temelinde kullanılamaz. Ben demokratik ulusçuyum.” (9 Haziran 2004).

ZANA VE ARKADAŞLARI TAHLİYE OLUYOR

Kongrede alınan kararların doğurduğu dördüncü önemli gelişme, kısmi demokratikleşme açılımları oldu. 1999 yılında AB aday ülke statüsü aldıktan sonra, sınırlı demokratik açılımlar gerçekleştiren Türkiye, 2002 yılında farklı dillerde yayına izin vermişti. Düzenleme yıllardır tabu olarak görülen Kürtçe yayına 4 saatlik sınırlı açılım getiriyordu. Ancak yasal düzenlemeye rağmen Kürtçe yayın bir türlü uygulamaya geçirilemiyordu. Kürtçe yerel yayın yapmak isteyen televizyon kanalları, “bürokrasi hazretlerini” aşamıyor, yaşanan uygulama sorunları AB ilerleme raporlarında eleştiri konusu oluyordu.

Uzun tartışmalardan sonra ilk kez TRT’de Boşnakça, Arapça ve Kürtçe yayına izin çıktı. 9 Haziran 2004 günü sabahın erken saatlerinde TRT kanalını açanlar, ilk kez 30 dakikalık Kürtçe yayın izleme olanağına kavuştular. TRT bir de sürpriz yapmıştı. Klibini yayımlayacak özel televizyon kanalı bulamayan “Kardeş Türküler”in Kürtçe klipine yer vermişti. Kürtçe yayının başlamasından birkaç saat sonra, yine Kürtçe yemin ettiği için dört milletvekili arkadaşı ile birlikte cezaevine konulan Leyla Zana tahliye edildi. 10 yıl cezaevinde kalan Zana ile arkadaşları Hatip Dicle, Orhan Doğan ve Selim Sadak’ın tahliye karar zor ve sancılı bir süreçten sonra gerçekleşebilmişti. Dört eski milletvekili, 1994 yılında TCK’nin “örgüt üyeliğini”

düzenleyen 168. maddesine göre 15cr yıl ağır hapis cezasına çarptırılmış, Meclis kürsüsünde Kürtçe yemin eden Leyla Zana, bu karardan sonra oldukça popüler bir sima olmuştu. Uluslararası arenada namı giderek yayılan Zana, Sakharov Düşünce Ödülü'ne layık görülmüştü.

BEŞİKÇİ, KURTLERİN ZİYA GÖKALP'İ

Türkiye hummalı bir şekilde Aralık 2004 tarihinde düzenlenecek Zirvesi'ne hazırlanıyordu. DEP'lilere verilen tahliye kararında bu yöndeki hazırlıkların önemli bir ayağıydı. Tam üyelik müzakere tarihi verilecek miydi, verilmeyecek miydi? Bu sorunun yanıtı zirvede karara bağlanacaktı. Ancak içeride bu idealle bağdaşmayan görüntü ve olgular vardı. HPG'nin 1 Haziran 2004 tarihinde aldığı meşru savunmanın aktifleştirilmesi kararından sonra, 2003 yılı ilkbaharından itibaren başlatılan ve 2004 yılı başlarında tırmanma istidadına giren çatışmalar daha da artmıştı.

Diğer taraftan çeteler de yeniden arz-ı endam etmişlerdi. Van valisine düzenlenen saldırıdan 27 gün sonra, Susurluk davasında çete oluşturmak ve yönetmek suçundan mahkum olan eski MIT görevlisi Korkut Eken, 2,5 yıldır tutuklu kaldığı Ayaş Cezaevi'nden tahliye edildi. Tahliye tam bir şova dönüştürülmüştü. Eken'in cezaevinden çıkışı sırasında, Öcalan'ı Kenya'dan getiren emekli bir özel timcinin de aralarında bulunduğu dokuz paraşütçü, havadan cezaevi önüne atlayarak Eken'i karşıladı.

Genelkurmay, çatışmaların artmasından Kongra Gel'i sorumlu tutmuştu. Ancak aralarında bazı Kürt aydınların da bulunduğu liberal yazarlar ve aydınlar, çatışmalardan Öcalan'ı sorumlu tutuyordu. Özellikle Ümit Fırat, Mehmet Metiner, Altan Tan, Şerafettin Elçi, Serhat Bucak gibi Kürt aydın ve yazarlar, çatışmaların yeniden başlaması talimatının İmralı'dan verildiğini iddia ediyor, bu iddia medyada geniş yankı uyandırıyor.

Bu yöndeki iddialar 21 Temmuz günü İmralı'da Öcalan'a aktarıldı. Öcalan, iddialara şiddetle itiraz etti: "*Hayır savaş kararı falan yok. Ben savaş ilan etmedim. HPG kendini savunmaya alacak dedim. Ben sadece kendilerini iyi savunsunlar, öyle gidip eskisi gibi askere filan da saldırı olsun demedim. Biz savaş istemiyoruz. Öyle alınmış bir savaş kararı da yok. Biz orduya kesinlikle savaş ilan etmeyiz,*" (21 Temmuz 2004).

Bu eleştirileri yapanlardan biri de İsmail Beşikçi'ydi. Kürtlerle ilgili araştırma ve düşünceleri nedeniyle 17 yıl cezaevinde kalmış Çorum'lu bir aydındı İsmail Beşikçi. Beşikçi, Kürt değildi, ama PKK'nin barış stratejisini yanlış görüyor, bağımsız Kürdistan ütopyasının devam etmesini istiyordu. Ancak sırf PKK ve Öcalan'a ağır eleştirilerde bulunduğu için Türk mediasında baş tacı ediliyordu. Beşikçi, Kürt hareketiyle ilgili önerilerin Öcalan tarafından değil dışarıdaki insanlar tarafından dile getirilmesi gerektiğini söylüyor, hızını alamayarak, "*Öcalan, örneğin 'Savaş ilan ediyor', 'Devlet adım atmadı' diyor, 'Tekrar silaha başvurun' diyor. Bu kadar denetim altında bunu nasıl söyleyebilir? Demek ki devletin de böyle bir istemi var,*" diyordu.

Öcalan, sonunda Beşikçi'ye cevap verme gereği duydu: "*Sanırım Beşikçi'nin yazıları varmış benimle ilgili. Benim duruşumun sağlam olmadığını söylüyor. Beşikçi'nin benim İmralı'daki duruşumu bilmesi, gerekir. Duruşumu bilmeden konuşuyor. Ziya Gökalp Türk milliyetçisiydi, Beşikçi de Kürt milliyetçisi olmaya çalışıyor. Beşikçi Kürtlerin Ziya Gökalp'i olmak istiyor. Kürtlerin Ziya Gökalp'e ihtiyacı yok, demokrasi öğretilsin, demokratizme ihtiyacı var. Benim durumumu daha iyi değerlendirmesi gerekir. Milliyetçilik değil, demokrasi temelinde beni değerlendirsin. Benim düşünce gücümün hangi yönde geliştiğini bildiklerini sanmıyorum.*" (4 Ağustos 2004)

GENEL BAŞKAN ÖNERİM DEMOKRATİK OLMADI

Öcalan, kurulacak Demokratik Toplum Partisi'nin başkanı olarak Hatip Dicle'yi düşünüyordu. Ancak yeni partide eş başkanlık sistemi olacağı için diğer eş başkanın kim olacağı yoğun spekülasyon konusu haline gelmişti. Bir ara sosyolog Pınar Selek'i eş başkan olarak düşündüğünü seslendirmeye başladı. Ancak sonra "*koşullar uygun olsaydı*" diyerek bu önerisinden vazgeçti.

KÜRTÇE KONUŞMAYA MÜDAHALE

Aydınlar ve bazı sivil toplum örgütleri Öcalan'ın kalıcı ateşkes için devreye girmesini istiyorlardı, ancak devlet bu durumdan pek memnun görünmüyordu. Zira o günlerde devletin, özellikle de ordunun içi alabildiğine karışmıştı. Ordunun üst kademesi darbeyi tartışıyor. Dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Aytaç Yalman, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Özden Örnek, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral İbrahim Fırtına ve Jandarma Genel Komutanı Şener Eruygur, AKP hükümetinin adım adım ülkeyi şariat düzenine götürdüğünü, AB yönünde yapılan açıklamaların ise ülkeyi böylece düşüncelerden askeri bir darbe yapılmasını istiyorlardı. Ancak dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök darbeye şiddetle karşı çıkıyordu. Komutanlar Özkök'e rağmen darbe için düğmeye basmışlardı. Darbenin ismi ise "Sarıkoz" olarak belirlenmişti. Ancak dört kuvvet komutanı daha sonra görüş ayrılığına düşünce Türkiye askeri darbeden kıl payı kurtulmuştu.

TÜRKİYE ULUSU ÖNERİSİ

Ateşkes ve çözüm tartışmaları giderek hız kazanırken, kimlik tartışmaları gündeme bomba gibi düştü. Başbakanlık İnsan

Hakları Danışma Kurulu'nun hazırladığı azınlık hakları ile ilgili rapor, Ekim 2004'te Erdoğan'a sunuldu. Raporla "Sevr sendromunun bitmesi, Lozan Antlaşması'nın gerektiği gibi uygulanması" isteniyor, tek kültürlü ulus-devlet yerine çok kimlikli, çok kültürlü, özgürlükçü ve çoğulcu bir toplum modelinin benimsenmesi talep ediliyordu. Raporla Anayasa'nın değiştirilmesi teklifi dahi edilemeyecek maddeleri arasında yer alan "Türkiye devletinin dili Türkçedir" ifadesi ise eleştirilmiş, "devletin dili olmaz" denilmişti. Raporun en çok tartışma yaratacak bölümü ise üst kimliğe ilişkin önerileriydi. Raporla, üst kimliğin "Türklük" olarak ortaya konulmasının diğer alt-kimlikleri yabancılaştırdığı vurgulanıyor, üst kimliğin "Türkiyelilik" olması öneriliyordu.

Rapor bir anda Türkiye'nin gündemine bomba gibi düştü. Hükümet çığ gibi büyüyen eleştiriler üzerine raporu sahiplenmezken, Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, "İnsan Hakları Danışma Kurulu bilgi vermedi," diyerek raporun hükümetin değil, hazırlayanların görüşlerini yansıttığını iddia etti. Tepkiler bir süre sonra yargıya da yansıdı. Ankara 28'inci Asliye Ceza Mahkemesi'nde raporda imzası bulunan İnsan Hakları Danışma Kurulu Başkanı Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Alt Komisyon Başkanı Prof. Dr. Baskın Oran hakkında "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçundan dava açıldı. İki yıl süren dava Mayıs 2006 yılında beraatla sonuçlandı, ancak geriye alt ve üst kimliğe ilişkin sonuçsuz kalan tartışmalar kaldı.

Raporun açıklanmasından sonra alt ve üst kimliğe ilişkin hızlanan tartışmalara Öcalan da dahil olma gereği duydu. Öcalan, güncel, bilimsel ve çağdaş bulduğunu belirterek raporu sahiplendi. Raporun, Cumhuriyetin dönüşümüne, demokratik evrimine tutarlı bir kapı araladığını, kısmi çıkış yolu gösterdiğini ifade eden Öcalan, raporda üst-kimlik olarak dile getirilen Türkiyelilik tanımına itirazda bulunmuştu: "Türkiyelilik kavramı benim getirdiğimden farklı. Türk tartışması, 'ne kadar Türk, ne kadar Kürt olunacak' şeklindeki tartışma, çözümsüzlüğe götürür," (10 Kasım 2004).

Öcalan bu tespitten sonra, Mustafa Kemal Atatürk'ün üst kimliğe ilişkin yaklaşımını hatırlatma gereği duymuştu: "Mustafa Kemal'in bu konudaki yaklaşımına da bakmak lazım. Cumhuriyet kurulduğunda 'Türki Cumhuriyeti' diyorlar. Mustafa Kemal bunu kabul etmiyor. 'Türkiye Cumhuriyeti' diyor. Bu kelimeyi bilerek kullanıyor. Vatandaşlığın yönünü belirliyor. Bir ırkçı cumhuriyet tanımına girmek istemiyor. Onda ırk temelinde bir milliyetçilik yok. Kültür milliyetçiliği var. Vatandaşlığı bir ırka, bir etnisiteye dayandırmıyor. Zaten etnisite, millet bir aidiyet biçimidir. Vatandaş olmak için illa Türk olmak şart değildir."

Öcalan, "Ne mutlu Türküm diyene" kavramını nasıl yorumlamak gerekir," diyerek, şöyle devam ediyordu: "Onun kaynağında Osmanlı döneminde kullanılan 'İdraksiz Türkler' anlayışı var. Anadolu'da yaşayan Türkmenleri idraksiz Türkler şeklinde değerlendirip vatandaş saymıyorlardı. Bu yanlış anlayışı yıkmak ve vatandaşların kendilerine güveninin gelmesi için kullanmıştır. Feodal bir anlayışa karşı bu kavramı kullanıyor. 'Kendi milletini inkar et, zorla Türk ol' diye bir şey yok. Bu doğal asimilasyon sürecinde Türkleşen Kürtler de var, Kürtleşen Türkler de var."

Öcalan, tarihi arka planı verdikten sonra üst kimliğe ilişkin kendi çözümüne geliyordu. Söze, "Biz ulus temelli bir partileşmeyi yanlış buluyoruz," diyerek başlamış, ardından da üst-kimlik olarak Türkiye ulusu terimini önermişti: "Gelelim ulus terimine: Benim ulus tanımım çağdaştır. Türkiye somutunda konuşuyorum. Türkiyelilik değil, Türkiye ulusu kavramının daha çözümleyici olduğuna inanıyorum. Türkiye Fransa modelinden bahsediyor, doğrudur. Amerika bir coğrafi kavram olarak kullanılır. Orada yaşayan birçok ulus vardır. -Hepsi Amerikan ulusu olarak ifade ediliyor. ABD'de yaşayanlar Amerikan ulusunu oluşturuyor. İngiltere'de İskoçlar, Galliler, İrlandalılar var. Hepsi İngiltere ulusu olarak kendilerini ifade ederler. İsviçre'de dört millet yaşıyor, ayrı kantonlar var, ama sonuçta İsviçre ulusu var. Türkiye'de de çeşitli uluslar olabilir, ama Türkiye ulusu kavramı olmalı."

Öcalan, Türkiye ulusu üst-kimliğinin içeriğini üç kimlikle doldürmüştü: "Önerim şu: Üç kimlikli hareket edilecek, Birincisi Avrupa ulusu, ikincisi Türkiye ulusu, üçüncüsü her etnik kimliğin kendi kavimsel özelliğidir. Örneğin Avrupa ulusundanım, Türkiye ulusundanım, aynı zamanda Kürdüm, Türküm, Çerkez'im. Böyle devam eder. İspanya'da da böyledir; aynı zamanda Katalan'dır, İspanya ulusundandır ve Avrupalıdır. Aynı formüllü bütün Avrupa uyguluyor. Türkiye'de de bu olabilir. Böyle bir slogan vardı: Farklılıklara evet, ayrılıkçılığa hayır Bu benim de hoşuma gitti. Türkiye'de birleştirici kavram budur. Ben de farklılıklara evet, ayrılıkçılığı geliştirmeye hayır diyorum. Her alt-kimlik de kendi sembollerini kullanır, dilini kullanır, eğitimini yapar. Bu konuda sembol kimlikle olabilir," (10 Kasım 2004).

Öcalan resmi dilin Türkçe olmasına itiraz etmiyor, ancak resmi dilin yanı sıra diğer dillerin de öğretilmesi, eğitim ve basında kullanılması gerektiğini söylüyordu: "Resmi dil Türkçedir. Türkçe de öğrenilir, diğer diller de öğrenilir; eğitimde de, basında da kullanılır. 'Bir milliyete bir devlet' tehlikeli bir yaklaşımdır. Ne kadar etnisite ne kadar milliyet, o kadar devlet, o kadar federasyon, bölünmeyi derinleştirir. Çeçenistan, Filistin gibi sonuçlara yol açar."

AKP AÇLIKLARLA TERBİYE EDİYOR

Öcalan'ın AKP'ye yönelttiği dördüncü temel eleştiri, AKP'nin dinsel milliyetçi bir parti olduğu tespitine dayanıyordu. Öcalan, "Dinsel milliyetçiliğe dayanan AKP'dir. Hem Türk hem Kürt etnik milliyetçileri en çok AKP'nin içindedir. Şeyhler, ağa takımı da kendi içlerindedir," diyor, AKP'nin dinsel faşizm amaçladığını vurguluyordu (15 Aralık 2004). Öcalan'ın

yaptığı bu tespit, iki yıl sonra 14 Mart 2006 tarihinde “AKP Türkiye’de İslamofaşist bir darbe planlıyor” başlıklı bir makale ile New York Times gazetesinde Frank J. Gaffney tarafından işlendi. Makale, Türkiye’de çok ciddi tartışmalara yol açtı. Ancak Gaffney bu tespiti yaparken Öcalan’dan hiç bahsetmedi.

Öcalan, AKP’nin yanı sıra Türkiye’de hayli geniş tartışmalara yol açan İlimli İslam konusunda da değerlendirmelerde bulunmuştu. Öcalan da ABD’nin Türkiye’ye İlimli İslam getirmeye çalıştığını düşünenlerdendi. Ancak “*İlimli İslam ABD’ye göre demokrasidir, bize göre değil. Bunu iyi anlayın,*” (10 Mart 2004) diyerek İlimli İslam Projesine karşı tavır aldı. Öcalan, İlimli İslam’ı eleştirirken şu temel tezlerden hareket etti: “*1) Türkiye’nin çıkışı İlimli İslam’la gerçekleşmez. 2) İslam’a saygı esas alınmalı. Ancak İslam adına yürütülen tüm siyasetlere de karşı çıkmak gerekir. Çünkü İslam adına yürütülen tüm politikalar halkı aldatmak ve soymak için yapılmaktadır. 3) İlimli İslam’ın faşizmden bir farkı yoktur. Çünkü siyasileşmiş, ticarileşmiş din, faşizmdir. 4) İlimli İslam projesi ABD’ye hizmet eder. ABD’nin politikası ise bellidir. Önce kendisine bağlar, sonra kırdırır,*” (29 Eylül 2004-20 Ekim 2004).

2005 YILI

ERDOĞAN’A ÜÇÜNCÜ MEKTUP

Türkiye, 2005 yılına umutlu girdi. Umudu büyüten gelişme, 17 Aralık 2004 AB Zirvesi’nde alınan karardı. AB, uzun pazarlıklar sonrası Türkiye ile tam üyelik müzakerelerinin 3 Ekim 2005 tarihinde başlamasını kararlaştırmıştı. Bu kararlar AB yolunda dev bir adım atılmış, AB rüyası artık elle tutulur bir gerçekliğe dönüşmüştü, Tarihi başarının elde edilmesinde, silahların susması sonucu sağlanan istikrar ortamının payı çok büyüktü. Ancak dışarıda elde edilen başarı, bu gerçeği unutturmuştu. 17 Aralık AB Zirvesi sonrasında, Kürt sorunu hatırlanmadı.

ERDOĞAN’A DEYİNKİ, KENDİNİ PARÇALİYOR

Aradan günler geçti. Öcalan, Erdoğan’a yazdığı üçüncü mektuba yanıt alamadı. Bu durum sinirlerini germekle kalmadı, tutumunun daha da sertleşmesine neden oldu.

Öcalan, Erdoğan’a bu çağırışı yaptıktan sonra, avukatları aracılığıyla Türkiye kamuoyuna hitap etti. Amacı kamuoyu baskısı ile hükümeti çözüme zorlamaktı: “*Türk halkına sesleniyorum. Türk halkı bana güvensin. Eğer kardeşliğin gereği yapılırsa, tek kurşun sıkmadan bütün PKK’lileri dağdan indiririm. İki ay içinde çağrı yapacağım dağdan inecekler. Demokratik toplumun, demokratik devletin hizmetine sokacağız. Buna gelinmezse o zaman savaş istiyorsunuz demektir. Türk sağcısına solcusuna, Türkiye halkına söylüyorum, kendi hükümetlerinin yakasına yapışsınlar. Herkese sesleniyorum, büyük bir oyun içine sokuluyorsunuz. Beni suçlamayın, benim anadilim yasaklanmış, bir okulum bile yok. Bana saldırmayın, kendinize saldırmazsınız. Bu oyunu bozalım.*”

Öcalan, bu psikolojik ruh hali içinde örgüte de seslenme gereği duydu. Türkiye’nin hala imhada ısrarını sürdürdüğünü belirtiyor, imha yöneliminin gelişmesi halinde PKK’nin “korkunç” direnmesini istiyor, ardından Kürt gençlerine şu çağrıda bulunuyordu: “*İki ay içinde uygun adımlar atılmazsa, bu siyaset devam ederse, bütün Kürt gençlerini dağa çağırıyorum. Yoksa yok olursunuz,*” (19 Ocak 2005).

Altı yıldır kendisini dinledikleri için örgüte teşekkür etti, sonra aradan çekildiğini, savaş veya barış tercihini örgütün yapması gerektiğini söyledi: “*Altı yıl önce rica ettim barışın gelişmesi için. Bunu gerçekleştirdiler Beni beklemişlerdir yıllarca, durum dedim belki devlet bir adım atar, gerçekten de buna inandım. Arkadaşlar Güney’e çekildiler. Disiplinli, onurlu bir davranış sergilediler, kendilerini tebrik ederim Devletten beklediğim gibi olmadı. Devlet ABD’yi bekliyor, imha siyaseti halen gündemde. Bizim arkadaşlara onurluca ve yoldaşça davrandıkları için teşekkür ediyorum, minnettarım. Bundan sonra kendilerinden herhangi bir talebim yok. Ne savaşın, ne savaşmayı diyorum. Kendi strateji ve taktiklerini kendileri belirlerler Benim adıma, ‘Başkan şöyle söyledi, böyle emrediyor’ demesinler Savaş gruplarına özenle şunu belirtiyorum; aktif savunmalarınızı demokratik gereklilikler için kararları kendilerine bırakıyorum. İster Güney’e çekilirler, ister sivil hayata katılırlar, isterse savaşsınlar her şey iradelerine bağlı. Ben değil, iradeniz belirleyicidir diyorum. Yeteneğiniz varsa, kahramanlıklar yaparım diyorsanız yaparsınız karışmıyorum. Kendinizi koruyamıyorsanız yapmayın. Yok, yapacağım diyorsanız yaparsınız.*” (11 Mayıs 2005)

NEDEN DEMOKRATİK KONFEDERALİZM?

Kürt sorununun demokratik çözüme kavuşturulmaması, AB Zirvesi sonrası ufukta çözümün belirmemesi, Öcalan’ı karşı hamleler geliştirmeye zorladı. Öcalan’ın devletin çözümsüzlük stratejisine karşı geliştirdiği en etkili hamle Demokratik Konfederalizm oldu. Demokratik Konfederalizmi üç faktörü düşünerek geliştirmişti. Birinci faktör Türkiye’ydi. Devletin Kürt dili ve kimliğini tanıma ve sahiplenmeye yanaşmaması, Kürtleri dil ve kültürleri için bir şeyler yapmaya zorluyordu. Bunun için Kürtlerin devletten bağımsız örgütlenmeye ihtiyaçları vardı. Bu ihtiyaç Demokratik Konfederalizmle giderilecekti.

İkinci faktör, ABD’nin Irak’a yaptığı müdahale sonrasında Irak’ta ortaya çıkan yeni durumdu. Öcalan, müdahale öncesi ve

sonrası ABD ve İngiltere'nin desteğini arkasına alan Güney Kürdistan'daki oluşumun günün birinde bağımsızlığını ilan edeceği öngörüsündeydi. Fakat bu bağımsızlığı "hayırlı bir sonuç" olarak değerlendirmiyordu. Çünkü Kürt devletinin Türkiye, İran, Irak ve Suriye'ye karşı "çatıştır, kazan" stratejisi doğrultusunda kullanılacağını, bu durumun ikinci bir Filistin-İsrail sorunu yaratacağını düşünüyordu.

Öcalan'a göre, ulus-devlet zihniyeti 1950'de miadını tamamlamıştı. Çözüm bağımsız ulus inşa etmekte değil, ulusları demokratikleştirmekte aranmalıydı. Yine Öcalan'a göre, Güney'de kurulacak ulus-devlet, işbirlikçi olacağı için, kurulduktan sonra tabiatı gereği despotik bir hüviyete bürünecek, bu durum ancak hakim sınıf ve feodal zümreye hizmet edecek, halkın kanı emilecekti. O yüzden çözüm bağımsız ulus-devlette değil Demokratik Konfederalizmde aranmalıydı. Öcalan, Güney Kürdistan'da Barzani ve Talabani ekseninde şekillenen Kürt milliyetçiliğine yeni tezle itiraz ediyor, çözümün o çizgide değil kendi çizgisinde olduğunu vurguluyordu.

Öcalan'ın bağımsız Kürt devletine karşı geliştirdiği bir diğer itiraz ise felsefi ve ideolojiktir. Çünkü o felsefede ulus-devlete yer yoktu. Öcalan'a göre, bundan 10 bin yıl önce Toros-Zağros ekosisteminde tarım devrimi oldu. Bu devrim 19. Yüzyıl başlarına kadar devam etti. 19. Yüzyılın başında ise sanayi devrimi oldu. Bu ikinci devrim ulus-devlet realitesini doğurdu. Ancak ulus-devlet 20. Yüzyıl sonlarına doğru toplumsal gelişme, demokrasi ve özgürlük önünde ciddi bir engel durumuna gelerek genci bir hüviyet kazandı. Bu niteliğiyle küresel sistemi krize sürükledi. BM ve NATO modelleri bu yüzden yürüyemez oldu. İnsanlık bilim ve teknikteki muazzam gelişmelere rağmen sorunlara çözüm geliştiremez duruma düştü. Küreselleşme, ulus-devleti aşıyor ama emperyalist sistem yerine yeni bir model koyamıyor, sistem krizi derinleşiyordu. Bu yüzden tek alternatif Demokratik Konfederalizm idi. Öcalan ulus-devlet realitesine bu tarihi arka plandan bakıyordu.

Öcalan'ı Demokratik Konfederalizm ilanına götüren üçüncü faktör, Avrupa Birliği (AB) süreciydi. AB, hızla ulus-devleti ortadan kaldıran bir hüviyete bürünüyordu. AB bünyesinde daha önce ulus-devletlerin egemenliğinde olan güç ve yetkiler, hem ulus-üstü hem de ulus-altı kurumlara dağıtılıyor, böylece hem evrenselleşme hem de yerelleşme sağlanıyordu. Birlik üyesi olmak için çaba harcayan Türkiye'de de gelişmeler bu yönde olacaktı. Öcalan Demokratik Konfederalizm projesiyle AB sürecine müdahil oluyor, AB sürecine Kürtlerin yanıtını bu proje ile veriyordu.

BAŞKAN, KONFEDERALİZM KAFAMI KARIŞTIRIYOR

Demokratik Konfederalizmin ilanından sonra tartışmalar başladı. Kürtlerin yeni tez karşısında kafaları karıştı. Pek çok kişi yeni projeyi ulus-devlet mantalitesi içinde değerlendiriyor, yeni tezin bağımsız devleti içeren bir yapılanma getirdiğini ifade ediyordu. Öcalan bu algılamaya şiddetle karşı çıktı: "Hiç alakası yok. Ben kesinlikle bir devlet yapılanmasını kastetmiyorum. Çekindiğim için değil, Demokratik Konfederalizmi Türkiye halkına bir çözüm olacağına inandığım için geliştirdim. Demokratik Konfederalizm bir devlet yapılanması değildir. Ekonomik, kültürel, sosyal ve çevresel, mesleki vb. unsurların söylem tarzı, ifade biçimi olarak demokratik şekilde yapılanması ve örgütlenmesidir. Burada kastettiğim sivil toplum örgütlerinin birlikteliği ve aktifliğidir. AB süreci de buna uygun bir zemin oluşturmaktadır. AB süreci bu açıdan çok önemlidir. Bu projem sadece Kürtler için değil, bütün Ortadoğu halkları içindir." (30 Kasım 2005)

Türk ve Kürt aydınlarından da eleştiriler geliyordu: Türk aydınları Demokratik Konfederalizmi Pankürdizm (Kürt Turancılığı) olarak niteliyor, bazı Kürt aydınları da tezin Güney Kürdistan'daki gelişmelerin önünü kesmek için ortaya atıldığını iddia ediyordu.

Öcalan'a getirilen bir başka eleştiri de Demokratik Konfederalizm tezi ile Demokratik Cumhuriyet tezinden vazgeçtiği, dolayısıyla strateji değişikliğine gittiği yönündeydi. Bu iddia devlet kanadında yüksek sesle seslendirildi, bazı araçlar yoluyla avukatlara hissettirildi.

Bazı çevreler ise Demokratik Konfederalizmin bayrak ile ifade edilmesini üniter devletin reddi olarak değerlendiriyordu. Öcalan eleştiriyi yanıtlarken hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde bayrağa yönelik bakış açısını ifade etti: "Türkiye beni yanlış anlamasın. Üniter devlete bir itirazım yok. Bayrağa saygılıyım. Mezarımda üç bayrak yan yana olabilir: AB bayrağı, üniter bayrak, bir de demokrasiyi sembolize eden Konfederalizm bayrağı." (27 Nisan 2005).

TÜRKİYE 25 EYALETE BÖLONMELİ

Öcalan, Demokratik Konfederalizm önerisi yaptıktan iki ay sonra, tezinin idari içeriğini dolduran bir öneri daha geliştirdi. Öcalan'a göre, sorunlar yüzünden ciddi krizler geçiren Cumhuriyetin acil bir reforma ihtiyacı vardı. Bunun için Türk-Kürt ilişkilerinin yeniden tanımlanması, soy esaslı ulus kavramı yerine ülke esaslı ulus kavramının temel alınması, Türkiye Ulusu ifadesinin üst-kimlik olması, devleti anlamsız şişkinliklerden kurtaran ve genel güvenlik ve kamusal alanla sınırlandıran bir Cumhuriyet reformu yapılması, toplumsal özgürlük ile ekolojik toplumu da kapsayan demokratik toplum ve siyaset anlayışına dayalı toplumsal dönüşüm reformunun gerçekleştirilmesi gerekiyordu.

Öcalan'ın Cumhuriyet reformu önerisinde dikkatleri çeken yeni bir yön vardı. İlk kez başkanlık ve eyalet sistemini seslendiriyor, "Türkiye 25 eyalete bölünmeli" diyordu.

“Türkiye’de 81 il var. Ben aslında Türkiye için 25 bölge; 7 eyaleti Kürt, 18 eyaleti Türk nüfusun yoğun olduğu, diğer kimlikleri reddetmeyen bir yapılanma düşündüm, bunların yerel yönetim parlamentoları olur. Bir nevi Almanya’daki eyalet sistemi gibi. 81 il anlamsız. Kültürel, sosyal, anlamlı bir karşılığı yok. Yerel bölgelere dayalı bir Temsilciler Kongresi olabilir. 25 bölge ekonomik, sosyal, kültürel anlamı olan bütünlükler olmalı. Bu bir nevi konfederasyon olur. Devlet var üstte. Arada halkla devlet arasında yerele dayalı temsilciler şeyi var. Bu temsilcilerin seçtiği bir üst temsilciler meclisi olmalıdır. Türkiye Demokratik Konfederalizmini böyle tarif ediyorum.” (4 Mayıs 2005)

TARAFIZ DİYORLAR, O ZAMAN BİZ DE TARAFIZ

AİHM’in beklenen kararı 12 Mayıs 2005 günü açıklandı. Öcalan’ın yeniden yargılanması veya dava dosyasının yeniden açılması tavsiye edilen kararda, Öcalan’ın bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanmadığı, DGM’de askeri üyenin bulunmasının bunun açık kanıtı olduğu vurgulanıyordu. Kararda, ayrıca Öcalan’ın bir hakim karşısına çıkarılmadan yedi gün gözaltında kalması, adil yargılanmama sonucu ölüm cezasına çarptırılması da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlali olarak değerlendiriliyordu. Öcalan’ın Kenya’dan Türkiye’ye getirilmesi ile İmralı Cezaevi koşullarında ise ihlal görülmemişti.

AİHM kararından sonra Öcalan’ın avukatları, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’ne başvurarak davanın yeniden görülmesini istedi. Mahkeme, 5 Mayıs 2006’da yeniden yargılamanın verilen kararı değiştirmeyeceğini ileri sürerek, talebi reddetti. Bunun üzerine Öcalan, 2 Ekim 2006’da Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesi’ne müracaat ederek adil yargılamanın yapılmadığını, yeniden yargılama talebine uyulmadığını vurgulayarak, komiteden tavsiye kararı istedi. Komite uluslararası bir hukuk skandalına imza atarak, AİHM’in aldığı kararı yok saydı ve Öcalan’ın yargılanmasına gerek olmadığını hükmetti, Normal prosedür işlemiş olsaydı, Türkiye AİHM kararını dinlemediği için önce uyarılacak, ardından oy hakkı askıya alınacak, buna rağmen AİHM kararına uyulmazsa AK’daki üyelikten dışlanacaktı.

KKK SİSTEMİ İLAN EDİLİYOR

4 Mayıs’ta Kandil’de başlayan Kongra Gel 3. Genel Kurul Toplantısı 21 Mayıs tarihinde sona erdi. Toplantıya seçimle belirlenen 300 delegeden 236’sı, yüzü aşkın dinleyici katıldı, Öcalan’ın 21 Mart 2005’de ilan ettiği Demokratik Konfederalizm projesi yoğun bir şekilde tartışıldı ve Koma Komalen Kurdistan Sözleşmesi’ne dönüştürülerek kabul edildi. Buna göre, Kürt halkının konfederal sistemini inşa etmek için siyasi, toplumsal, kültürel ve ekonomik olarak köy ve sokaklardan başlayarak komünler ve meclisler kurulması kararlaştırıldı. Kongra Gel de, Kurdistan Demokratik Konfederalizm sisteminin en yüksek demokratik halk iradesi ve yasama meclisi olarak tanımlandı.

ÖCALAN YASALARI

Haziran 2005 tarihi hem Öcalan hem de Türkiye açısından bir dönüm noktası oldu. Çünkü Türkiye kendi mevzuatını tepeden tırnağa değiştirdi; 79 yıldır yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK), yerini 5237 sayılı yeni TCK’ya bıraktı. Yeni TCK ile birlikte 1929’dan beri uygulanan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve 1965’ten beri uygulanan 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun da yerini yeni yasalara bıraktı. Yasalara bağlı olarak hazırlanan yeni yönetmelikler de jet hızıyla yürürlüğe girdi. Bu değişikliklerden en çok etkilenen kişi Öcalan oldu. Bu yüzden yeni yasalara kamuoyunda ‘Öcalan Yasaları’ ismi verildi. Yeni yasalardan sonra İmralı’da yeni bir dönem başladı. Öcalan’a uygulanan tecrit ve izolasyon daha da katı hale getirildi, Öcalan’a tanınan haklar ise geri alındı.

Yeni yasalar çıktıktan hemen sonra, Öcalan’ın 12 avukatına görüş yasağı, İmralı’da yapılan avukat görüşmelerine izlenme ve kayıt uygulaması getirildi. Artık görüşmelerde hazır bulunan bir görevli, görüşme masasının ortasına bir teyp koyarak görüşmeleri kayıt altına alıyor, avukatların görüşmelerde tutmuş oldukları notlara el konuluyordu. Kısıtlamalar bu kadarla sınırlı değildi.

Öcalan, eski infaz statüsünde şartlı tahliye hakkına ve olanağına sahipti. Ancak yeni infaz statüsünde tahliye hakkı ve olanağı ortadan kaldırıldı. Yine eski infaz statüsünde TV, telefon hakkı önünde yasal bir engel yoktu. Ancak yeni yasada televizyon ve telefon hakkı da kısıtlandı. Öcalan’la açık görüş hakkı sadece annesi, babası, eşi ve çocuklarına tanındı. Oysa bu şartlar Öcalan’da yoktu. Anne ve babası yaşamını yitirmişti, evli ve çocuk sahibi değildi. Üç kardeşi vardı, onlara da açık görüş hakkı tanınmıyordu.

Eski infaz statüsüne göre, Öcalan’ın yanına bir veya birkaç kişi verilmesi veya birkaç kişilik cezaevine gönderilmesi önünde yasal engel yoktu. Yeni infaz sisteminde bu durum da değiştirildi. Buna göre infaz statüsünde ölüncüye kadar günün 23 saatini geçireceği tek kişilik odada tutulması uygulaması getirildi. Benzer bir kısıtlama Öcalan’ın havalandırma koşullarında da hayata geçirildi. Öcalan, 1 Haziran 2005 yasalarına kadar günde iki saat havalandırmaya çıkabiliyordu. Yeni statü ile bu hakkı bir saate indirilerek daha da ağırlaştırıldı. Benzer şekilde aile görüşleri de tırpanlanmıştı. Öcalan, eski infaz statüsünde aile üyeleriyle her hafta bir gün ve bir saat görüşme hakkına sahipti. Sonraki infaz statüsünde ailesiyle görüşme hakkı 15 günde bir gün ve bir saate indirildi. Ancak bir saatlik süre, yarım saat olarak hayata geçirildi.

İMRALI'DA KAYIT GERGİNLİĞİ

Öcalan bu sözlerden sonra tutumunu daha da sertleştirmeye, eleştirisi dozunu daha da yükseltmeye başladı; *“Üzerimizdeki uygulama hem fiziken hem de iradi olarak boğma girişimidir. Bu bir konsept olarak geliştiriliyor. Bu uygulama barış ve demokratik çözümün önünü kapatmaktadır. İmha siyasetinin devamıdır. Görüşme bu koşullarda yapılamaz. Görüşme bitmiştir. Bu uygulamayı protesto ediyorum. Bu bir yargısız infazdır. Bu son görüşmemiz olabilir. Kabul edemem.”*

ÖCALAN'A ÇİLE STRATEJİSİ

Hem siyasal sürecin sertleşmesi hem de 1 Haziran yasaları, uluslararası sistem ve devlet içinde olgunlaştırılan yeni konseptte işaret ediyordu. O konsept, PKK ve Öcalansız çözümü içeriyordu. Gerek AB, gerekse ABD'den gelen açıklamalar konseptin varlığını teyit ediyordu. AB ve ABD, görüştüğü Kürt siyasilere çok aleni bir şekilde PKK ve Öcalan'dan uzak durmalarını tavsiye ediyordu. Ateşkes kararının ilan edildiği gün düzenlenen operasyonlar, İmrالی'da tecrit sistemini daha da ağırlaştıran 1 Haziran yasaları, konseptin içeride de hayata geçirildiğini gösteriyordu.

GÖRÜŞME YERİ BANA TEMİZLETTİRİYOR

Tecrit tartışmalarının giderek tırmandığı eylül ayında Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Düünden Bugüne Tercüman gazetesine yaptığı açıklamada, *“Öcalan'ın davaları bitti. Artık görüş yapmasına gerek yok,”* diyerek tecride yasal kılıf getirmek istedi. Bir hafta sonra Başbakan Erdoğan da bir televizyon kanalına *“Öcalan artık avukatları ile görüşme yapamaz,”* yönünde demeç vererek sokaklardan yükselen sese kulaklarını tıkadı. Çiçek ve Erdoğan'ın kamuoyuna yaptığı açıklamalar, gerçekleri yansıtmıyordu. Çünkü Öcalan'ın AİHM'de sağlık, tecrit, yeniden yargılama ve avukatlarına getirilen hak mahrumiyetlerini içeren dört, Türkiye'de ise bir davası vardı ve yargılamalar hala sürüyordu.

“Öcalan talimatlarını avukatlarıyla yayıyor. Dünyanın neresinde terör örgütü cezaevinden yönetilir? Avukatlarla ilgili 30'dan fazla suç duyurusunda bulunduk. Dava açıldı, mahkemeler neticelenmedi.”

Büyükanıt'ın bu sözlerinden bir ay sonra, 30 Kasım 2005'te İmrالی'da *“Kürtçe görüş”* tartışması yaşandı. Havva Keser ve Mehmet Öcalan, kardeşleri Abdullah Öcalan'ı İmrالی'da ziyaret ettiler. Havva Keser, kardeşi Öcalan'la Kürtçe konuşmaya başladı. Bu sırada görevliler müdahale etti. Bir görevli, Havva Keser'e Kürtçe konuşamayacağını söyledi. Bunun üzerine Keser Kürtçe konuşacağını söyleyerek, *“Türk değilim, anadilimle konuşacağım,”* diye yanıt verdi. Gardiyanların, görüşmenin Kürtçe devam edemeyeceği yönündeki uyarısı üzerine, tartışmaya Öcalan da katıldı. Kardeşine *“Görüşmeye geldiğinizde Kürtçe konuşacaksınız, eğer Kürtçe konuşmayacaksanız gelmeyin,”* dedi. Gardiyanlara da *“Siz yasaklayamazsınız,”* diye bağırdı. Görüş, bu tartışma nedeniyle kısa sürdü.

GÖRÜNMEZ EL DEVREDE

Türkiye 17 Aralık'ta tam üyelik için müzakere takvimi aldıktan sonra görünmez bir el düğmeye basmış, tuhaf ve korkutucu uygulamalar dönemi başlamıştı. Bu uygulamalar sadece Öcalan'la sınırlı değildi. Tüm Türkiye tuhaf ve korkutucu uygulamaların kışkacına alınmıştı. Gabar Dağı'nda sağ ele geçirilen iki HPG üyesi infaz ediliyor, ardından Şırnak'ta aynı şekilde sağ ele geçirilen beş HPG'li kurşuna diziliyordu. Batman'ın Beşiri ilçesinde *“çatışmada öldü”* denilen HPG üyesi Abbas Emani'nin sağ yakalandığı, yakalandıktan sonra da infaz edildiği ve yakıldığı belgeleniyordu.

ERDOĞAN DİYARBAKIR'DA

Tırmanan çatışmalar, kaldırılan cenazeler toplumun her kesimini olduğu gibi aydınları da endişeye sevk etmişti. İlk cesur çıkış, yazar Orhan Pamuk'tan geldi. Pamuk, İsviçre'de yayınlanan Tagesanzeiger gazetesine verdiği demeçte, devlete sert eleştirilerde bulunarak *“Kimse söylemiyor, o yüzden ben söylüyorum. Türkiye'de 30 bin Kürt öldürülmüştür, bir milyon da Ermeni,”* diyordu. Pamuk'un bu sözleri, tartışmalara yol açtı. Milliyetçi ve Kemalist cenah Pamuk hakkında ağır sözler sarf ederken, liberal demokrat cenah Pamuk'a sahip çıktı.

Pamuk'tan sonra sahneye aydınlar çıktı. Aydınlar yeniden çatışmalı bir ortama girilecek olmasından duydukları endişeyi ilk kez bildiri yayımlayarak kamuoyu ile paylaştı. Aralarında Adalet Ağaoğlu, Çetin Altan, Zülfü Livaneli gibi tanınmış yazarların da bulunduğu, sanatçı, gazeteci, akademisyen ve sendikacılardan oluşan 200 aydın, Kürt-Türk milliyetçiliğindeki tırmanışa dikkat çekiyor, yeniden şiddet ve çatışma ortamına dönüleceği kaygısını dile getirip sağduyu çağrısı yapıyordu. Aydınlar, bildiride taraflara *“Ülkemizde demokrasi, sivilleşme ve barış sürecinin son günlerdeki gelişmelerle engellenmek istendiğini görüyor, yeniden şiddet ve çatışma ortamına dönüleceği kaygısını taşıyoruz,”* diyerek sesleniyorlardı.

Aydınlardan gelen talep üzerine Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, giderek artma eğilimi gösteren çatışmalı ortamı yatıştırmak için girişim başlatma gereği duydu. 10 Ağustos 2005'te bir grup aydınla Kürt sorununu görüştü. Başbakanlıkta gerçekleşen görüşmede, *“Kürt sorunu ya da daha pek çok başka sorun, bizim için demokratikleşme sorunudur,”* diyerek sorunun adını koydu. Erdoğan iki gün sonra üç bakan ve güçlü bir danışman ekibini yanına aldı, Diyarbakır'a giderek halka hitap etti.

Erdoğan burada hem sorunun adını koydu hem de devletin ezberini bozacak siyasi mesajlar verdi. *“Kürt sorunu”*nun milletin bir parçasının değil, hepsinin sorunu olduğunu vurgulayarak, *“Bu ülkeyi kuranların bize miras bıraktığı temel prensipler ve cumhuriyet ilkesi, Anayasal düzen dahilinde her sorunu daha çok demokrasi, daha çok vatandaşlık hukuku, daha çok refahla*

çözeceğiz. Bu anlayışla çözüyoruz ve çözeceğiz de,” dedi. “Evet, bir Kürt sorunumuz var; bunlarla yüzleşmeye hazırız. Kürt sorunu herkesten önce benim sorunumdur,” vurgusu yaptı.

Ancak Erdoğan’ın Diyarbakır çıkışı çözüm için fırsata dönüştürülemedi. Erdoğan siyasi parti liderlerinden destek yerine köstek gördü. MHP lideri Devlet Bahçeli, Erdoğan’ı “hain yaklaşımı desteklemekle” suçladı. ... Başbakan Erdoğan kendisine yöneltilen eleştirilere sert yana verince tartışma daha da alevlendi. Erdoğan, “Siyasette ahlaki seviyeyi kandan, ölümden oy bekleyecek kadar alçaltıyorlar,” diyerek muhalefet partilerine yükleniyordu.

Kongra Gel iki gün boyunca Erdoğan’ın yaptığı açıklamaları masaya yatırıp durum değerlendirmesi yaptı. Toplantıda hem Erdoğan’a fırsat tanımak hem de çatışmasız ve silahsız yeni bir dönemin kapısını aralamak için ateşkes karar alındı.

ATEŞKES GÜNÜ OPERASYONLAR BAŞLADI

20 Ağustos’ta başlatılan ateşkes kararını PKK’nin ilan ettiği ilk ateşkes değildi. PKK 1993, 1995 ve 1998 yıllarında da ateşkes ilan etmişti. Ancak söz konusu ateşkeslerde farklı bir durum vardı. Örneğin devletin ateşkeslere yanıtı operasyonların dozunu artırmak olmamıştı. Devlet, 20 Ağustos’ta ilan edilen ateşkes kararına, diğerlerinden çok farklı bir reaksiyon gösteriyordu.

Bir aylık ateşkes sürecine nasıl yaklaşılacağıın karar yeri, 23 Ağustos’ta düzenlenen MGK toplantısı oldu. Toplantıya damgasını vuran Ordu, toplantı bileşenlerine Kürt Raporu sundu, Erdoğan’ı Diyarbakır’da yaptığı konuşmadan dolayı eleştirdi, “Türkiye’de Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır,” tezini ileri sürdü. Sivillere psikolojik baskı uygulayan askeri kesim, toplantıdan istediklerini alarak çıktı. Toplantı sonrası yayınlanan bildiriye, hükümete görev hatırlatması yapılarak, Ordu’nun siyaset üzerindeki etkinliğinde ısrarlı olacağına ilişkin mesajlar verildi.

Ateşkes sonrası tulum sadece bununla sınırlı değildi. Ordu, ateşkesin yürürlüğe girdiği gün, Şırnak ve Siirt il sınırları içerisinde yer alan Besta ve Herekol bölgelerinde kapsamlı operasyonlar başlattı.

Devlet kanadında ateşkes tahammülsüzlük vardı ama Kürt cephesinde tam tersi bir hava oluşmuştu. Dağlarda yaşanan HPG kayıplarına rağmen ortak açıklama yapan MKM, Asrın Hukuk Bürosu, Ülkede Özgür Gündem gazetesi, DTP, Göç Der, Barış Anaları İnisiyatifi, TUHAD FED gibi Kürt kurumları, Kongra Gel’in yeni ateşkes kararına destek veriyordu. Kurumlar, yayınladıkları ortak bildiriye, “Çocuklarımızın ölmemesi, karanlık dönemin aydınlatılması ve toplumsal barışın sağlanması için yapılan her türlü girişimi destekliyoruz,” diyerek, karara devletin olumlu yanıt vermesini istiyorlardı. Açıklamadan sonra ajanslara KKK Başkanı Murat Karayılan’ın açıklaması düştü. Karayılan, eylemsizlik kararlarının güven artırıcı adımlar atılması halinde uzatılacağını, diyalogun seçilmişlerle olabileceğini söylüyordu.

LİNÇ GİRİŞİMLERİ ARTIYOR

Ateşkes zeminini ortadan kaldırma eğilimleri sadece operasyonlarla sınırlı değildi. Ateşkes öncesi Trabzon ve Adapazarı’nda sahnelenen linç girişimleri, ateşkes sonrası düşündürücü bir şekilde yaygınlık kazanmaya başladı. Ateşkesin üzerinden henüz iki gün geçmişti. İzmir’in Seferihisar ilçesinde “Yaşasın PKK” diye slogan attıkları öne sürülen bir grup, 1500 kişilik öfkeli kalabalık tarafından adliyede ablukaya alındı. Polis, grubu son anda kurtardı. Türkiye, televizyon ekranlarına yansıyan görüntülerin dehşetini yaşarken, yürütülen tahkikatta iddiaların yalan olduğu ortaya çıkacaktı. Aynı saatlerde bu kez de Trabzon’un Maçka ilçesinde linç girişimi yaşandı. Beş gün sonra, linç seremonisinde sıra Balıkesir’in Ayvalık ilçesine bağlı Cunda Adası’ndaydı. 500 kişilik milliyetçi bir grup, Kürtlere ait dükkanları tahrip etmiş, tahrip edilen dükkanlara Türkiye bayrakları asılmıştı.

Milliyetçi histeri ile gerçekleştirilen linçler, bir süre sonra pek çok çevrede “Türkiye nereye?” sorusunun sorulmasına neden oldu. Bu soruyu soranlardan biri de Türkiye’nin tanınmış ünlü bir işadamydı. Rizeli işadamı Hasan Ekşi öncülüğünde Türkiye’nin yedi bölgesi ve 81 ilini temsilen bir araya gelen 10 bin sivil toplum örgütü ve yöresel dernek, Türkiye İçin El Ele ismi altında bir inisiyatif kurdu. İnisiyatifin temel amacı Türkiye’yi adım adım toplumsal boğazlaşmaya götürecek tehlikeli sürecin önüne set çekmekti. İnisiyatif üyeleri Bölge başta olmak üzere Türkiye’nin tüm bölgelerine ziyaretler düzenliyor, konferans ve seminerler gerçekleştiriyor, halkın sorunlarını dinliyor, toplumsal boğazlaşmanın yaşanmaması için atılması gereken adımları tartışıyor.

Ancak Kara Kuvvetleri Komutanı Yaşar Büyükanıt artan linç histerilerini sivil toplum örgütleri gibi yorumlamıyor, hatta “üstü kapalı” bir şekilde linçlere arka çıkıyor.

ŞEMDİNLİ HALKINI KUTLUYORUM

2005 yılı, tarihe sadece çatışmaların şiddetlendiği, Öcalan’a yönelik uygulamaların katılaştırıldığı bir yıl olarak geçmiyordu, aynı zamanda sistem içindeki farklı görüş ve konumların da kendisini görünür kıldığı bir yıla dönüşüyordu. Ordu, Emniyet ve MİT arasında Kürt sorunu başta olmak üzere Türkiye’nin yıllardır halı altına süpürdüğü temel sorunlarda ciddi görüş ayrılıkları yaşanıyordu. Sistemdeki ilk görüş ayrılığı Boğaziçi Üniversitesi’nde yapılması düşünülen “İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri” konulu konferans yüzünden su yüzüne çıktı. Geçmişle korkmadan yüzleşmek isteyen AB

taftarı kesimlerin, “1914-1915 yılları arasında Ermenilere ne oldu?” sorusuna yanıt verebilmek için düzenlediği konferans, geçmişle hesaplaşma taraftan olmayan milliyetçi cenahın kazan kaldırmasına neden oldu.

Konferansa bir tepki de bu çevrelere yakınlığıyla tanınan Adalet Bakanı Cemil Çiçek’ten geldi. Çiçek yerden yere vurduğu konferansla “Türk milletinin arkadan hançerlendiğini”, iddia ediyordu. Tepkiler üzerine Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü konferansı ertelediğini açıkladı. Adı “İmparatorluğun Son Döneminde Osmanlı Ermenileri Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları” olarak değiştirilen konferans daha sonra Bilgi Üniversitesi’nde düzenlendi. 24 Eylül’de protestolarla başlayan konferansa, Çiçek’in aksine Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül mesaj gönderdi. Binanın dışında toplanan milliyetçi ve Kemalist gruplar konferansı ve katılımcıları protesto etti.

Sistem içindeki kavgayı yansıtan ikinci tarihi gelişme, kasım ayında Şemdinli’de meydana geldi. Astsubay Ali Kaya, Veysel Ateş isimli bir itiraftarıyı da yanına alarak, gün ortasında Umut Kitapevi’ne bomba attı. Kitapevinin stratejik bir önemi vardı. Çünkü sahibi, PKK’nin tarihi ilk eylemi olarak geçen Şemdinli baskınına adı karışan, bu yüzden uzun bir süre cezaevinde yatan Seferi Yılmaz’dı. Bombalı saldırının hemen sonrasında itiraftarı Ateş ve astsubay Kaya halk tarafından yakalandı. Asker, Kaya’yı kurtarmak için toplanan halkın üzerine ateş açtı, iki kişi yaşamını yitirdi. Olaylar kısa sürede Yüksekova’ya sıçradı. İlçede gün boyu süren olaylarda göstericilerle polis arasında çıkan çatışmada üç kişi öldü, 16 kişi yaralandı. Gösterilerde yaşamını yitirenlerin toprağa verildiği gün F-16’lar gökyüzünde gövde gösterisi yaptılar. F-16’ların alçak uçuş yaparak cenaze için toplanan kitlenin üzerinden uçuşması halkın daha da öfkelenmesine neden oldu.

ERDOĞAN KAVRAMLARIMI KULLANIYOR

Olayın ucu nereye kadar giderse gitsin araştırılacağını ifade eden Başbakan Erdoğan, bir hafta sonra Şemdinli’ye giderek halka hitap etti. Erdoğan, “*Türk ‘Türküm’, Kürt ‘Kürdüm’, Laz ‘Lazım’, Boşnak ‘Boşnak’ım’ diyecek. Ama hepimizi birleştiren üst-kimlik Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığıdır.*” deyince üst-kimlik tartışmalarının da fitilini ateşlemiş oldu. Erdoğan’ın sarf ettiği bu sözlere Öcalan’dan destek geldi. Öcalan başbakanın açıklamalarını olumlu bulduğunu açıkladı, sonra da Erdoğan’ın kullandığı kavramları daha önce kendisinin kullandığını ifade etti: “*Bu kavramlar bana aittir. Başbakan bu kavramları aslında biliyor, ancak AKP ne kadro olarak ne de zihniyet yapısı olarak buna hazır. Çözüme güçleri yetmeyebilir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını anayasal üst-kimlik olarak kabul ediyoruz. Alt kültürel kimliklerin önündeki engellerin kaldırılmasını istiyoruz.*”

Cumhurbaşkanı ve siyasilere Erdoğan’a eleştiri gelmişti, ancak MİT, başbakana destek vermişti. MİT aralık ayında, eski müsteşar yardımcısı Cevat Öneş aracılığıyla dolaylı olarak resmi görüş açıkladı. Öneş, Radikal gazetesinde peş peşe yayınladığı makalelerde, ABD’nin Öcalan’ı, Barzani ve Talabani’ye muhalefetini devre dışı bırakmak için Türkiye’ye teslim ettiğini, duygusallığın zarar verdiğini, iç barışın tesisinde zaman ve uygun konjonktürün kaçırılmak üzere olduğunu, toplumun alt kimliğe hazır olduğunu, silahların bırakılması ve iç barış için Öcalan’dan yararlanılması gerektiğini açıkladı. Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök de, “*Üst kimlikten korkulacak bir şey yok,*” açıklaması yaptı, ancak bu sözler ordu içinde büyük tepki topladı.

DTH ÇALIŞMALARINI HIZLANDIRIN

Yeni parti çalışmaları sürerken diğer taraftan da akademisyenler, işadamları, yazarlar ve politikacılardan görüş alınıyordu. Yeni partinin sadece Kürt partisi olmaması, Türkiyelileşmesi için ünlü bazı isimler kazanılmaya çalışılıyordu. Bu isimler içinde üzerinde ağırlıklı olarak durulan kişi Antep eski belediye başkanı Celal Doğan’dı. Doğan’la temas DTH çalışmaları içinde çalışma yürüten Leyla Zana ve Orhan Doğan aracılığıyla sağlanmıştı.

Celal Doğan, Leyla Zana ve Orhan Doğan’a yeni kuracağı sosyal demokrat parti ile Kürtlerin kuracağı yeni partinin aynı zeminde buluşmasını önermiş, Zana ve Doğan öneriye sıcak bakmıştı. Zira toplumsal barış projesi olarak bu ortaklaşma çok önemli bir sürecin kapısını aralayabilirdi. Bu öneri Öcalan’a da iletildi. Öcalan öneriyi olumlu buldu: “*Olabilir; Bu diyalog olumlu. Deniz Gezmiş’in arkadaşıydı. Bu konuları bilen birisidir. Sonuna kadar birlikte hareket edilebilecek biridir. Türkiye’nin buna ihtiyacı var. Toplumsal barış projesi olarak öngörmesini önemli buluyorum. Bu projenin önü açıktır. Barış için bu gereklidir denebilir. Bunu önemsiyorum. Güçlerin birleştirilmesi demokrasiye kazandırır,*” (27 Nisan 2005). Öcalan aynı gün, Celal Doğan’ın getirdiği öneriyi kardeşi Mehmet Öcalan’la da konuşmuş, Celal Doğan’a kapıyı açık bırakmıştı: “*Celal Doğan’ın demokrat çevresi, güçleri de vardır. Bu çevrelerle birlikte Türkiyelileşme partisini sistem de kabul eder. Sistem Kürt partisi olarak lanse ediyor, o imaj da kırılır. Böyle bir güç birliği gelişir, AKP bile aşılabılır. Bu ortaklaşma sağlanırsa demokrat kesimleri etkileyebilir Doğru bir karardır ve uygundur. Arkadaşlar bu konuda çalışmalarını devam ettirmeliler. Kapı açıktır.*”

4 Ekim 2005 tarihinde, DTH Kurucular Kurulu, partileşme sürecini ve Celal Doğan ile ortak parti kurma çalışmalarını değerlendirmek amacıyla Ankara Büyükhanlı Park Otel’de 365 kurucu üye ve 35 belediye başkanı ile toplandı. Toplantıda Celal Doğan ile aynı zeminde partileşme düşüncesi kabul görmedi. Söz alan delegeler Celal Doğan’a karşı duydukları güvensizliği dile getirdiler. Siyasal sürecin Kürtlerin kendi öz dinamiklerine bağlı olarak partileşmelerini dayattığını belirterek öneriyi reddettiler. Bunun üzerine Leyla Zana DTH çalışmalarından çekildi. Toplantıda DTH’nin partileşmesi ve

Celal Doğan ile yürütülecek görüşmelere parti kurulduktan sonra devam edilmesi kararı alındı ve partileşme sürecindeki çalışmaları sürdürmek üzere 60 kişilik bir komisyon oluşturuldu.

DTH kurucular kurulu ve belediye başkanları 24-25 Ekim 2005 tarihinde “Parti Kuruluş Toplantısı” için son kez Ankara Kocatepe Kültür Merkezi’nde toplandı. 430 kişinin katılımıyla iki gün süren toplantıda, parti adının “Demokratik Toplum Partisi (DTP)”, ambleminin de kırmızı gül olması kararlaştırıldı. Kurucu eş başkanlığa Öcalan’ın avukatı Aysel Tuğluk ve Ahmet Türk seçildi. Eş başkanlar ve parti yöneticileri 9 Kasım 2005 tarihinde, İçişleri Bakanlığı’na partinin resmi kuruluş dilekçesini verdiler. Böylece Demokratik Toplum Partisi tüzel kişilik kazandı. 15 ay süren kuruluş maratonu, Türkiye siyasetine yeni bir parti kazandırmıştı.

20 GÜN BEYAZ DUVARLARA BAKTIM

Öcalan, 30 Kasım 2005 tarihinde, Kürtçe anadilde eğitimin bir hak olduğunu dile getirmiş, Kürtlere Kürtçe ve kültürel haklar için seferber olma çağrısı yapmıştı: “*Bütün insanlarımız Kürtçe eğitim hakkı başta olmak üzere bütün kültürel hakları için seferberlik içinde olmalıdırlar. Geçmişte annelerimizin ve gençlerin neler başardığı görüldü. Demokratik çerçevede halkımız daha yoğun bir çaba ve eylemlilik içinde olmalıdır. Zaten Kürtçe eğitim hakkına Lozan anlaşması engel değildir hatta imkan da tanıyor. Türkçe düşmanlığı bizde yoktur, onu da öğrenmeleri gerekiyor. Halkımız bu talepleri için şiddete başvurmadan demokratik yöntemlerle her hafta eylemsellikler geliştirebilmelidirler.*”

İmralı Cezaevi Disiplin Kurulu bu sözlerden sonra, Öcalan’ın kapısını çaldı. Disiplin Kurulu, örgüte talimat verip halkı isyana kışkırttığı gerekçesiyle Öcalan’a 20 günlük hücre hapsi cezası verdi. Avukatlarından hukuki destek alamayan Öcalan, Bursa 2. İnfaz Hakimliği’ne itiraz başvurusu yaptı. Ancak itirazı reddedildi. Hukuki süreç kesinleştikten sonra hücre cezası 1 Ocak itibarıyla uygulamaya geçirildi. Uygulama başlar başlamaz radyosu, odasındaki gazete ve kitaplar ile havalandırmaya çıkma hakkı elinden alındı.

“Benim örgüte talimat verdiğim ve halkı isyana kışkırttığım söyleniyor, bunlar kesinlikle doğru değildir. Ben sadece anadilde eğitim yapabilme hakkını herkesin talep edebileceğini söyledim. Ben bunu bütün Türkiye halkı için söyledim. Beni neden susturmak istiyorlar anlayamıyorum. Benim söylediklerim bütün Türkiye halkının iyiliği içindir. Türkiye’nin çıkan Avrupa Birliği’ndedir. Bunu herkes görüyor. Türkiye halkına iyi anlatmak gerekiyor. Ben yine söylüyorum bölücülük veya federasyon istemim yok. Üniter devlet yapısına bir diyeceğim yok. Ben sadece Kürtlerin kültürel ve demokratik haklarının geliştirilmesi ve yasal güvenceye kavuşturulmasını istedim.” (18 Ocak 2006)

İMRALI GUANTANAMO’DUR

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Ceza İnfaz Yasası’nda değişiklik yapılmış, değişiklik uyarınca tutuklulara aile dışında üç kişi ile görüşme yapma olanağı tanınmıştı. ... Ancak yasal değişikliğe rağmen bu uygulama hayata geçirilmeyecek, görüşmek isteyen kişilerin yaptığı bildirimlere de olumsuz yanıt verilecekti.

İMRALI’DA PSİKOLOJİK YILDIRMA UYGULAMALARI

Önce hücredeki pencerenin yarısı, arı peteği eleği ile kapatıldı. Artık pencerenin yarısından dışarıyı görebiliyordu. Sonra daha önce verilen yumuşak koltuk alınarak yerine sert bir sandalye verildi. Sürekli oturduğu için durum sağlığı açısından problem yaratarak yaralara sebep oldu. Sonra da ailesi ile konuşma süresi 45 dakikadan 30 dakikaya düşürüldü. Hücre cezasından sonra da günde bir gazete uygulaması başlatıldı. Ancak verilen gazeteler bir ay öncesine ait çıkıyordu.

Bu yöntemler, dışarıda oluşan öfke ve tepkiyi daha da büyüttü. Haftanın’de Viyan Soran isimli bir kadın gerilla, hücre cezaları ve İmralı’daki uygulamaları protesto etmek için kendisini yaktı. Soran’ı cezaevinde tutuklu bulunan iki PKK’linin kendini yakma eylemi izledi. Serdar Arı isimli tutuklu daha sonra kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi. Peş peşe gelen “bedenini ateşe verme olayları” yüzünden kaygılanmaya başlayan Öcalan, uyarı yapma gereği duydu: “*Bu tür eylemleri tasvip etmiyorum. Kendilerini yakmasınlar, neden böyle yapıyorlar? Anılarına büyük saygı duyuyorum. Bizlerin yaşaması lazım. Ben ölsem dahi, benim için kimse kendisine zarar vermesin. Ben burada çok daha zor koşullarda kalıyorum ama direniyorum. Ölmek belki daha kolay olur.*” (26 Şubat 2006).

Hücre cezasından itibaren hayata geçirilen uygulamalar Öcalan’ın daha radikal bir tutum takınmasına, devlet ile restleşmesine neden oldu. Öcalan, uygulamaların Kürtçe eğitim talebini seslendirdiği için başladığını düşünüyordu.

“Eğer anadil yasaklanıyorsa bu bir kültürel soykırımdır. Bu konu ve anadilde eğitimin önemi, basında çok iyi ve sık sık işlenmelidir. Kültürel soykırım, fiziksel soykırımdan daha tehlikelidir. Bu konuda Kürt annelerin ve çocukların taleplerini yüksek sesle dile getirmeleri, demokratik tepkilerini göstermeleri en doğal haklarıdır.” (1 Şubat 2006)

YALAN, YALAN, YALAN

Tam bu sırada avukatlar Bilgi Üniversitesi'nde iki gün boyunca süren Kürt Konferansı ile ilgili bilgi aktardı. Konferanstan sonra İsmail Beşikçi Milliyet gazetesine konuşmuş, Öcalan hakkında ağır ithamlarda bulunmuştu. Beşikçi, Öcalan'ın devletin güdümünde olduğunu, bu yüzden konuşmaması gerektiğini ve devletle anlaşarak savaş kararı aldığı öne sürmüştü.

“Bunu söyleyen Beşikçi ucuz Kürt milliyetçiliği yapıyor. Kendisinin arkasında devletler var. Kürt milliyetçiliğini kullanmak isteyenlerin başları dışarıdadır, biliyorum. Ama bilsinler ki bu ilkel milliyetçiliğin ipliği pazara çıkmıştır. İkel milliyetçilikle şoven milliyetçilik karşı karşıya getirilmek isteniyor. Bu çok tehlikeli bir oyundur. Halkımız aç kalsa da bu oyuna gelmemelidir,” (29 Mart 2006).

İmralı'da hayata geçirilen uygulamalardan Öcalan'ın avukatları da paylarına düşeni fazlasıyla alıyorlardı. 17 Mayıs günü avukatlar İmralı yolundaydı. İki arama noktasından geçtikten sonra cezaevi girişindeki üçüncü arama noktasına ulaştıklarında kontrol için soyunmaları istendi. Ancak avukatlar bu duruma itiraz etti. Kendilerinden isteneni yerine getirmezlerse görüşmeye gidemeyeceklerini gören avukatlardan ikisi uygulamayı kabul ederek Öcalan'la görüştü. Bir avukat ise emredilen uygulamayı yerine getirmedi, “soyunma uygulamasını” protesto ederek kontrol noktasında kaldı.

BURADA ÖLÜRSEM SORUMLULUK DEVLETİN

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile Bursa Ceza infaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu arasında yaşanan bir yazışma ise evlere şenlik bir duruma işaret ediyordu. Öcalan'ın avukatları Bursa Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu'na müracaat ederek Öcalan'ın cezaevi şartlarının yerinde incelenmesini talep edince, bakanlık izleme Kurulu'ndan cezaevine gerçekleştirdiği ziyaretlerle ilgili bilgi istedi. Ancak kurul bakanlığa *“Efendim adaya hiç gidemedik,”* yanıtı gönderdi. Kurul, yanıtında, 22 Temmuz 2002 ve 15 Ağustos 2003 tarihlerinde adaya gitmek istendiği, ancak Bursa Jandarma Bölge Komutanlığı'nın *“Adaya girişiniz yasak,”* diyerek kurul üyelerini geri çevirdiği dile getiriliyordu. Kurul üyelerinin şikayet ettiği komutan, ismi Silopi kayıpları olayına karışan Albay Levent Ersöz'dü.

Öcalan, sağlık sorunları ve taleplerinin her defasında görmezden ilinmesi üzerine avukatlarına, *“Burada ölürsem sorumluluk devlet olacak,”* diyecek ve şu uyarılarda bulunacaktı: *“Bu koşullara karşı dayanacağımı daha önce söylemişim. Koşullar ne olursa olsun intihar gibi bir zayıflığa düşmeyeceğim. Burada ölürsem bu kesinlikle benden kaynaklı olmayacaktır. Burada ölümüm de yaşamım devlete bağlı. Ölürsem sorumluluk kesinlikle devlete aittir,”* (14 Haziran 2006).

İSYANSA İSYAN, NE DİYEYİM

Öcalan, 2006 yılının hemen başında verilen hücre cezasının üzerinden yedi ay geçtikten sonra, ikinci kez 20 günlük hücre cezası için İmralı Cezaevi Disiplin Kurulu'nun huzuruna alındı. İkinci hücre cezasının gerekçesi oldukça düşündürücüydü. Öcalan 12 Temmuz 006 tarihli görüşmede, *“Çözüm ve barış için sadece PKK'nin demokratik siyaset yapmasının önünün açılması yeterlidir,”* demiş, bu sözleri hücre cezası gerektiren bir durum olarak değerlendirilmişti.

Öcalan, 28 Temmuz günü İmralı Cezaevi Disiplin Kurulu'na bir sayfalık savunma sundu. Savunmasında, *“Eğer Türkiye'de Filistin, Irak gibi alanlarda olanlara benzer yakıcı acılı gelişmeler yoğunca yaşanmadıysa, bunda payımın belirleyici olduğu adilce anlaşılmalıdır,”* diyor, şu hususlara dikkati çekiyordu: *“Zaten konuşmalarında beni en çok sıkan da her iki tarafın zor durumunu kendileri için bir avantaj gibi kullanmalarındır. Bunu doğru bulmadığımı ısrarla belirtmeye çalışıyorum. Bunun hem devlet hem PKK için yanlış hesap olduğunu söylüyorum. Hiçbir çıkış, çözüm yolu gösterilmezse dağdaki binlerce insan ne yapacaktır? Yasayla olan çözüm yolları da tıkanırsa çatışmaların yoğunlaşacağı, kitlenin yaşadığı ağır sorunlarını patlamalara dönüştürebileceği objektif bir tespittir. Talimat değildir. Yanlış anlaşılması için dışarıya ilişkin uyarı ve önerilerimi tekrarlamaktan kaçınmayacağımı, ilgili çevrelerin son derece sorumlu davranarak tavrı geliştirmelerinin tarihi önemi olduğunu, üzerime barış, demokratik çözüm konusunda düşecek görevleri yerine getirmenin temel tercihim olduğunu bir kez daha belirtir, saygıyla arz ederim.”*

Prosedüre göre, hücre cezası boyunca Öcalan havalandırmaya çıkarılmıyor, tüm kitap ve gazeteleri ile radyosuna el konuluyor, ailesiyle görüştürülmüyordu. Ancak avukatlarıyla bir araya gelebiliyordu. Öcalan ikinci hücre cezasında, ilk hücre cezasından farklı olarak avukatlarıyla görüştürülmedi.

Öcalan, örgüte talimat verdiği, örgüt propagandası yaptığı, halkı isyana teşvik ettiği iddialarının doğru olmadığını söylüyor, konuşmalarının tamamen düşünce ve ifade özgürlüğü çerçevesinde barışçıl amaçlı beyanlar olduğunu vurguluyordu. Ancak kendisinin bu çerçevede değerlendirilmediğini görünce ilk hücre cezasında olduğu gibi, ikinci hücre cezasında da tutumunu radikalleştirdi.

“Demokratik çözüm ve diyalog gelişmezse, bu tehlikelerin yanı sıra daha önce söylediğim gibi daha büyük halk isyanları gelişir. Ben böyle olmasını istediğim için değil, hayır uyarmak için ifade özgürlüğü çerçevesinde söylüyorum. Buna nasıl isyana teşvik denilir? İlla da böyle değerlendireceklerse değerlendirsinler, isyansa isyan, ne diyeyim.” (9 Ağustos 2006)

DİYARBAKIR OLAYLARI BOŞANMA İLANIDIR

Hücre cezaları, psikolojik baskı metotlarıyla hayata geçirilen “Öcalan’a çile” stratejisi nedensiz değildi. Uygulamaların yaratacağı öfke ve tepki ile İmralı’nın çatışmaları tetikleyen ve artıran bir faktöre dönüştürülmesi isteniyordu. Öyle de oldu.

Bölge’de infial vardı. Mart 2006’da Muş’ta yaşamını yitiren 14 HPG’liden dördünün cenazesi Diyarbakır’a götürüldü. Cenazeler Diyarbakır’a varır varmaz kent savaş arenasına dönüştü. Binlerce kişi işyerlerini, parti binalarını, resmi kuruluşları, banka şubeleri ve araçları tahrip ediyor, mahallelerde toplananlar barikat kurup lastik yakıyor, Öcalan ve PKK lehine slogan atıyordu. Polis ve asker olayları bastırmak için silah kullanıyor, buna rağmen olayların önü bir türlü alınamıyordu. Halk ile güvenlik güçleri arasındaki çatışmalar, dön gün boyunca devam etti. Olaylar bittiğinde geride acı bir trajedi ve yakılıp yıkılmış bir kent kaldı. Yedisi çocuk toplam 15 kişi hayatını kaybetmişti. Yüzlerce kişi de yaralanmıştı. Olaylar daha sonra Batman, Yüksekova, Kızıltepe, Şemdinli ve Van’a sıçradı.

Öcalan’ın bir de uyarısı vardı. Halk ile devletin karşı karşıya gelme halleri kopuşu da beraberinde getirebilirdi: “*Ulusların birlikteliğini bir tür evliliğe benzeten eski bir deyim vardır. Örneğin İspanya bu zorla evlilik meselesini Bask modeli ile aşmıştır. Bu bağlamda Diyarbakır olayları bir kıvılcımdır, boşanmanın ilanıdır,*” (17 Mayıs 2006).

Uygulamalar sadece sivil ve siyasi alanın cendereye alınması ile sınırlı değildi. AB bir tarafa bırakılarak sert uygulamaları destekleyecek hukuki düzenlemelere gidildi. Diyarbakır’da meydana gelen olaylardan kısa bir süre sonra toplanan Bakanlar Kurulu’nda, ordu ve emniyetin talebi doğrultusunda Terörle Mücadele Kanunu’nda (TMK) yapılacak değişiklik tartışıldı. Toplantı sonrası Adalet Bakanı Cemil Çiçek, kamuoyuna yeni TMK hazırlandığı müjdesini (!) verdi. Yasa ile şiddet karşıtı ve barışçıl aktivitelerde bulunan sivil toplum kuruluşları ve siyasi partiler, toplumsal muhalefet yapan gazeteler kapatılabiliyor, üye olmamakla birlikte örgüt lehine slogan atanlar cezalandırılabilir, gözaltına alınanlar 24 saat boyunca yakınlarına ve ailesine haber verilmeden gözaltında tutulabilir, ifade ve düşünce özgürlüğü tırpanlanıyordu. Yasanın ilanından sonra ayağa kalkan aydınlar, sivil toplum örgütü temsilcileri ve insan hakları aktivistleri, “OHAL geri dönüyor” eleştirisinde bulundular.

Yeni TMK’ya sert tepki gösterenlerden biri de Öcalan’dı. Öcalan da yasanın geri çekilmesini istiyordu, çünkü yasayı savaş ilanı olarak tanımlıyordu: “*TMK yasa tasarısı geri çekilmelidir. Bu yasa yürürlüğe girerse bu savaş ilanıdır. Bu toplu imhaya dayatmadır. Toplu imhaya karşı PKK de toplu direnişe ve ciddi bir gerilla savaşına hazırlıklı olmalıdır. Bu savaş olursa Türkiye’yi çok ciddi tehlikeler bekliyor,*” (14 Haziran 2006).

Tepkilere rağmen yeni TMK kamuoyuna duyurulduktan üç ay sonra yürürlüğe girdi. Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra toplumsal muhalefet üzerindeki baskı daha da artmaya başladı.

ORDU İPLERİ ELİNE ALIYOR

Demokratik sivil ve siyasi alanın neden cendereye alındığı, İmralı’daki uygulamalarla Kürtlerin neden infiale sürüklendiği Şemdinli iddianamesi ve Danıştay’a düzenlenen saldırıyla gün ışığına çıktı. Şemdinli’deki bombalı saldırıdan dört ay sonra Şemdinli iddianamesi açıklandı. İddianame açıklanır açıklanmaz ortalık toz duman oldu. Van Cumhuriyet Savcısı Ferhat Sarıkaya tarafından hazırlanan iddianamede, o tarihte Kara Kuvvetleri Komutanı olan Orgeneral Yaşar Büyükanıt hakkında ağır suçlamalarda bulunuluyor, Büyükanıt için, “suç işlemek için örgüt kurmak, görevi kötüye kullanmak ve sahte belge düzenlemek”, “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs”ten suç isnadı yapıyordu.

İddianame açıklanır açıklanmaz askeri cenah ile Kemalist kanatta muazzam bir öfke meydana geldi. Ordu ile AKP arasında ipler kopma noktasına geldi. Genelkurmay Başkanlığı Büyükanıt hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verirken, dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, Başbakan Erdoğan ile görüşerek askerin duyduğu rahatsızlığı ilettiler. Ardından Genelkurmay’dan zehir zemberek bir açıklama yapıldı. Açıklamada, Büyükanıt hakkında hiçbir maddi delil ve bulguya dayanmaksızın suçlamada bulunulduğu iddia ediliyor, bu durumun hukuk kurallarının dışına çıkıldığını gösterdiği, yasal yetkiler aşılarak hazırlanan iddianamede keyfi suç tanımı yapıldığı öne sürülüyor, iddianameyi hazırlayan Savcı Sarıkaya hedef tahtasına oturtuluyordu. Sarıkaya için “belli bir görüşün temsilcisi” tanımı yapılan açıklamada, iddianamenin maksadını aştığı, hukuki olmaktan çok siyasi içerikli olduğu, Türk Silahlı Kuvvetlerini yıpratmayı ve terörle mücadeledeki azim ve iradesini zayıflatmayı amaçladığı dile getiriliyor, iddianamenin arkasındaki çarpık zihniyetin makam ve statüleri ile kamuoyuna açıklanması isteniyordu.

Genelkurmay açıklaması gündeme bomba gibi düştü. Açıklama bazı çevreler tarafından muhtıra olarak lanse edildi. Hükümet ise açıklamaya teslim olarak askerin tüm isteklerine “evet” dedi. Önce, TBMM Şemdinli Araştırma Komisyonu’na, “*Hırsız evdeyse kilit işe yaramaz,*” diyerek askeri zan altında bırakan Emniyet istihbarat Daire Başkanı Sabri Uzun görevden alındı. Sonra Adalet Bakanlığı’nca başlatılan soruşturma sonucunda iddianameyi hazırlayan Van Cumhuriyet Savcısı Ferhat Sarıkaya meslekten ihraç edildi.

Şemdinli iddianamesinden sonra Ordu ile dirsek teması bulunan çevreler, ülkeyi darbeye götürme azim ve kararlılığı içine

girdi. 2004'ten beri hep denenen ama bir türlü hayata geçirilemeyen darbe, ancak iki kesim üzerinden meşrulaştırılabilirdi. O kesimden ilki Kürtlerdi, diğeri katı laik çevrelerdi, Zaten Kürtlerde infial yaratılmış, Bölge'de sokaklar hareketlenmişti. Şimdi geriye "irtica" gündemi oluşturmak kalmıştı. Senaryonun hayata geçmesi fazla gecikmedi.

Önce bazı kişiler Cumhuriyet gazetesinin bahçesine bomba attı. Bombacıların daha sonra darbe için zemin hazırlama görevi ifa eden Ergenekon çetesi ile bağlantıları olduğu iddia edildi. Kısa bir süre sonra, Alparslan Arslan adlı bir avukat, Danıştay binasına girerek toplantı halindeki 2. Daire üyelerine ölüm saçtı. Üye Mustafa Yücel Özbilgin hayatını kaybetti, dört üye de yaralandı. Saldırgan, binadan çıkamadan yakalandı.

Arslan, Danıştay'ın türbanı yasaklayan karar nedeniyle eline silah almıştı, yani eylem laiklik karşıtıydı. Gerçi saldırgan son zamanlarda daha çok katı laik olarak bilinen ulusalcı, Kızılelmacı çevrelerle vakit geçirmişti, ama olsun. Geniş kitleler eylemin laiklik karşıtı olduğuna inandırılacaktı! Danıştay saldırısı sonrası Özbilgin için Ankara'da düzenlenen cenaze törenine on binlerce kişi katıldı. Tören kısa sürede hükümeti protesto gösterisi ve laiklik mitingine dönüştü. Başbakan Erdoğan yuhalandı, Adalet Bakanı Cemil Çiçek cami avlusunda saldırıya uğradı. Komutanlar büyük alkış aldı. Cenaze töreninden sonra, bir süreden beri gündemden düşen laiklik tartışması ansızın en çok konuşulan gündem maddesi haline dönüştü.

BÜLENT ARINÇ'A 11 SAYFALIK MEKTUP

Şemdinli iddianamesi ve Danıştay saldırısından sonra ortam giderek sertleşiyor, operasyonlar misillemeyi, misillemeler operasyonları doğuruyordu.

Geçmişte, Özal zamanında başlayan diyalog ve ateşkes süreçlerine değinen Öcalan, Başbakan Erdoğan'ın Kürt sorununun çözümüne ilişkin İspanya'daki gibi Meclis'ten yetki almasını, başbakanın harekete geçip yeşil ışık yakması halinde kendisinin elinden gelen her şeyi yapmaya hazır olduğunu vurguluyordu. Öcalan mektubunu şu uyarıyla bitiriyordu: "*PKK halen kontrol edilebilir durumdadır. Bu önemlidir. Çatışmalı süreç uzun sürer ve derinleşirse PKK başka güçlerin kontrolü altına da girebilir.*" (14 Haziran 2006).

LEYLA NİYE BÖYLE DAVRANIYOR?

Ordunun yeniden sisteme adım adım hakim olmaya başladığı o günlerde, Kürt camiasında gözler DTP'nin 25 Haziran'daki ilk kongresindeydi. Ancak kongre öncesi eş başkanlık sistemi ciddi bir krize dönüşmüştü. Öcalan, Avrupa'daki Yeşiller Partisi'nde olduğu gibi partinin çift genel başkanlık sistemini benimsemesi önerisi yapmış, ancak öneri partiyi ikiye bölmüştü. Aralarında parti kurucularının da yer aldığı bazı kesimler, Siyasi Partiler Yasası'nda eş başkanlık sistemi öngörülmediği için eş başkanlık ilanının partinin kapatılmasına, dolayısıyla seçimlere girememesine yol açacağını düşünüyor, bu yüzden "eş başkanlık sistemine geçmeyelim" diyordu.

Öcalan'ın avukatı Aysel Tuğluk'un öncülük yaptığı grup ise eş başkanlık sistemine geçilmesini savunuyordu. Bu gruba partinin gençlik ve kadın yapısı da büyük bir destek veriyordu. Bir süre sonra kadın yapısı gençlik örgütünü de yanına alarak eş başkanlık sistemine olanak tanınması için ülke genelinde imza kampanyası başlattı. Parti içinde süregiden tartışmalar Öcalan'a aktarıldı. Öcalan, "eş başkanlık sistemine hayır" itirazını duyunca sertleşti: "*Kesinlikle hayır. Hukukta de facto (fili) ve de jure (yasal) diye iki kavram vardır. Eğer çok zorluyorlarsa yasa üzerinden değil de fiili (de facto) olarak yürütülsün.*" (14 Haziran 2006).

Ancak kongreye Kürtler arasında büyük sevgi ve sempati toplayan Leyla Zana'nın katılmaması pek çok zihinde "neler oluyor?" sorusunun doğmasına yol açtı. Zana'nın kongreye katılmamasını eleştiren isimlerden biri de Öcalan'dı. Öcalan, "*Niye böyle davranıyor, hala uygun bir alan bulamadı mı?*" diye soruyor, Zana'ya, "*Bireyciliği ve aileciliği bir kenara bırakmak gerekiyor. Yazık değil mi? Ne yapmaya çalışıyor, evinde oturacaksa, aileciliği, bireyciliği esas alacaksa bunu ilan etsin. Herkes bilsin.*" sitesinde bulunuyordu (12 Temmuz 2006). Öcalan, kitleler üzerindeki büyük etki gücünden yararlanmak, 1990'larda yarattığı sinerjiyi yeniden oluşturabilmek için Zana'ya "*haydi görev başına*" çağrısı yapmıştı.

BÜYÜKANIT DARBE YAPAR

Ordunun sisteme müdahalesi sadece Şemdinli ile sınırlı kalmadı. Genelkurmay Başkanlığı Bilgi Destek Daire Başkanlığı, ordunun hükümete dış gıcırdattığı tansiyonlu günlerde "Andıç" başlıklı bir belge hazırladı. Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Işık Koşaner, Genelkurmay Harekat Başkanı Bekir Kalyoncu ve Bilgi Destek Daire Başkanı Tümgeneral N. Baykul'a gönderilen ve altı bölümden oluşan belgede, sivil toplum örgütlerinin faaliyetleri tek tek sıralanıyor, Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'den işadamı Rahmi Koç'a, Sabancı ailesinden Eczacıbaşı ailesine, TESEV Başkanı Can Parker'den gazeteci Oktay Ekşi'ye, TÜSİAD'dan TESEV'e kadar birçok ünlü şahıs ve kurum, Türkiye'yi bölmek ve istikrarsızlaştırmak isteyen yabancı örgütlerle irtibatlı gösteriliyordu.

Ordunun giderek sisteme hakim pozisyona gelmesi garip bir şekilde çetelerde de artışa yol açmıştı. Darbe için zemin hazırlama görev ve misyonuyla hareket eden çetelerden ürken AKP hükümeti, çetelere yönelik kapsamlı operasyon başlattı.

Siyasileri Ankara'da bir saunada uygunsuz halde görüntüleyerek itibardan düşüren Sauna Çetesi ve çok sayıda uzaktan kumandalı patlayıcının yanı sıra Başbakan Erdoğan'ın evinin krokisiyle birlikte yakalanan Atabeyler Çetesi çökertildi. Atabeyler Çetesi'ne üye olmakla itham edilenler arasında Genelkurmay Başkanlığı Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda görevli rütbeli askerler de vardı.

Ordunun sistem içinde artan etkisi, dur durak tanımadan tehlikeli şekilde tırmanan milliyetçi histeriler, Öcalan'da ciddi endişeler doğurdu. Öcalan'a göre, Kürt sorunu çözülmezse "Türk-Kürt düşmanlığı geliyordu." Linçler bunun en açık göstergesiydi. Linçleri milliyetçi çevreler bilinçli olarak pompalıyordu. Milliyetçiliği geliştirenler ise Türk değildi: "Prof. Dr. Mümtazer Türköne'nin 'Türk olmayanların Türkçülüğü' ilgili bir yazısını okumuştum. Kendisi de milliyetçi bir akademisyen. Türkiye'deki nerdeyse bütün milliyetçilerin Türk soylu olduklarını belirtiyor. Benim yaptığım tespitlere çok uyuyor. Nihai Atsız da 'Türk olmayan Türkçülerden bahsediyor. Ama onun milliyetçiliği Hitler milliyetçiliğidir. Türkçülük kurulurken teorisyenliğini yapanların hiçbiri Türk soylu değil." (12 Temmuz 2006)

Öcalan'ın henüz kimsenin "darbe amaçlanıyor" uyarısı yapmadığı günlerde bir uyarısı daha vardı. Öcalan'a göre gelişmeler darbe isteğinin çok açık bir göstergesiydi. Öcalan'ın parmağı Yaşar Büyükanıt ve ekibini gösteriyordu: "Tüm bu gelişmeler gösteriyor ki, Büyükanıt, ABD ve AB destek verse darbe yapar. Buna hazırlar, güçleri ve böyle bir istekleri var," (12 Temmuz 2006).

Öcalan'ın bir uyarısı da AKP'ye idi. Çünkü AKP'nin inisiyatifsiz kaldığını, çatışma, operasyon, hak ihlalleri, darbe hazırlıkları gibi gelişmelerin de bu inisiyatifsizlikten beslendiğini vurguluyor ve Erdoğan'a "Kürt sorununu çöz. Darbeden ancak demokratikleşerek kurtulabilirsin" mesajı gönderiyordu: "AKP bu konuda inisiyatifi kullanamıyor. AKP demokratik bir çözüm istiyorsa, bunu açıkça, samimi bir şekilde deklare ederse, biz de silahların susması için elimizden geleni yaparız. Daha sonra hükümet demokratik bir proje ortaya koyarsa, silahlı güçler sınır dışına çekilmeleri konusunda da ikna edilebilir. Nihayetinde demokratik proje uygulanır, sorun çözüm yoluna girerse, silahlar tamamen bırakılarak demokratik bir yaşam imkanı ortaya konulabilir," (10 Mayıs 2006).

Öcalan, darbe ortamı için araç haline getirilen laiklik tartışmalarını ise suni bir gündem olarak değerlendiriyor, gelişmeleri devlet krizi olarak yorumluyordu: "Türkiye'de CHP'nin iddia ettiği gibi Cumhuriyet, laiklik tehlikede değildir. Bu kavramlara herkes sahip çıkıyor. Türkiye'de önemli bir sorun olarak devlet krizinin derinleştirilmesi sorunu vardır. Çözüm için toplumu ve devleti demokratikleştirmek lazım. Türkiye demokratik dönüşümü gerçekleştirmez ise 1920'li yılların Cumhuriyetinde direnirse devlet krizi derinleşir," (17 Mayıs 2006).

SINIR ÖTESİ HAREKAT FELAKET GETİRİR

Çatışmaların giderek tırmandığı bahar ve yaz mevsiminde, sınır ötesi operasyon tartışması giderek alevlenmeye başlamıştı. Tartışmaları alevlendiren Öcalan'la bir türlü yıldızı barışmayan Yaşar Büyükanıt'tı.

Sınır ötesi hareket tartışmaları giderek tırmanırken Öcalan da tartışmalara dahil oldu. Öcalan, sınır ötesi hareket düşüncesine şiddetle karşıydı. Sınır ötesi hareketle Kürt sorunun çözülmeyeceğini, hareketin felaket getireceğini, hareket düşüncesinin arkasında İsrail devleti olduğunu söylüyordu.

Sınır ötesi hareket tartışmaları sürerken Türkiye'nin gündemi birdenbire PKK'yi dağdan indirme planına dönüştü. 2004 yılında da gündeme gelen plana göre, 450 üst düzey yönetici Kuzey Avrupa ülkelerine sürgüne gönderilecek, "suça" bulaşmamış alt düzey kadroların Türkiye'ye girişine göz yumulacaktı. Gazeteler planın Türkiye'nin yanı sıra ABD, Barzani ve Talabani desteği ile örgüte önerildiğini yazıyordu. Kongra Gel, bunu tasfiye planı olarak niteleyerek Kürt sorununun demokratik çözümü olmadan böyle bir planın gerçekleşemeyeceğini açıkladı. Plana bir tepki de ordudan geldi. Genelkurmay yazılı açıklama yaparak dağdan indirme planını yalanlıyordu.

Avukatlar, planı Öcalan'a aktardıklarında, Öcalan ses tonunu yükselterek plana "Hayır," dedi: "Bu tür planlarla bu sorun çözülmez, bir yere varılmaz. PKK dış güçlere dayanılarak dağdan indirilemez. Çözümü biz dışarıdan beklememeliyiz, kendi içimizde geliştirmeliyiz. Bunun için demokratik diyalogun önemini bir kez daha vurguluyorum. Diyalog şarttır. Daha önce de biz devletle en üst düzeyde görüşmeler yaptık, yine görüşülebilir. Kaldı ki bu halkın seçilmiş temsilcileri de var. Kıyamet kopmaz. Türkiye için daha iyi olur. Ekonomi bu dar boğazdan çıkar, toplum nefes alır. Kürtler ile Türkler demokratik birliği sağlarlarsa bütün Ortadoğu'ya örnek olurlar, demokrasi kültürünü Ortadoğu'ya yayarlar. Böylelikle Ortadoğu'ya esenlik getirirler," (9 Ağustos 2006).

YUKARIDAN SÖYLENMİŞTİR

Öcalan, uygulamaları anlattıktan sonra, çiçeği burnunda Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'a ağır bir dille yüklendi. Öcalan, "yukarıdan söylenmiştir" ifadesi ile Büyükanıt'ı ima ediyordu: "Şu anda çok önemli ve aynı zamanda tehlikeli, tarihi bir süreçten geçiyoruz. Şu anda Türkiye'de en büyük ve etkili lobi, ABD'den sonra İsrail lobisidir. Baştan söyleyeyim, yanlış anlaşılmasın, ben kesinlikle anti-semitist değilim. Güney'de bir çeşit Ermenistanvari Kürdistan kurulma planları vardır. İsrail kendi amaçları doğrultusunda bu devleti kullanmak isteyecektir. İsrail'in Türk ordusu üzerinde de büyük bir etkisi

vardır. Erbakan hükümeti döneminden, 96 yılından beri, ordunun İsrail’le büyük askeri işbirliği var. Bu anlaşmalar biliniyor. Benim şöyle bir iddiam yok. Büyükanıt için Yahudi’dir falan demiyorum ama biliyorsunuz basında yer almıştı. İnternet sitesinde bu tür iddialar yer almış,” (20 Eylül 2006).

Öcalan bunları söyledikten sonra, İsrail’in Türkiye’de etkili ikinci lobi olmasının ne tür sonuçlar doğuracağını açıklıyor, bu lobinin özellikle milliyetçi çevreler üzerinde etkili olduğunu söyleyerek şöyle devam ediyordu: “İttihat Terakki döneminde Ermeni katliamı yapıldı. İttihat Terakki mantığını, o zamanlardaki şu ünlü söz çok güzel özetliyor; ‘Zo Zo’ların işini bitirdik, şimdi sıra Lo Lo’lara geldi.’ Onların mantığına kalsa Kürt sorununu da benzer şekilde inkar ve imha ile çözümsüzlüğe terk edecekler. Şimdi de İttihat Terakki mantığına sahip olanlar var,” (20 Eylül 2006).

Wilson, DTP eş başkanları ile görüşmüş, görüşmede ABD’nin Kürt sorununun demokratik yollarla çözülmesini istediğini, PKK’yi bir terör örgütü olarak gördüklerini, DTP’nin PKK’yi kınamasını istediklerini ancak bunu yapmalarının zor olduğunu bildiğini, bu yüzden PKK’ye bir ateşkes çağrısında bulunmalarını talep etmişti. Avukatlar, Wilson’ın ifadelerini anlatmayı sürdürüyordu: “1999 sürecinin iyi değerlendirilemediğini, esas itibarıyla Kürt sorununu AB’ye ve AB sürecine havale ettiklerini...”

Tam bu sırada Öcalan avukatların sözünü kesti. Sinirliydi. Yüksek sesle konuşuyordu: “AB pislik yapıyor, iki yüzlüdür. Siz sözünüzü unutmayın. Bir avuç Kıbrıs için, Yunanlıların ufak bir talebini karşılamak için, Kürt sorununu görmezden geliyor. Sekiz yıldır Kürt sorunu için herkesi oyalıyorlar. Hiçbir şey yapmadılar, Kürt sorununu adeta dondurdular. Komplo içinde bazı Avrupa devletleri ve Yunanistan’ın da olduğunu hep söyledim.”

ÜÇÜNCÜ HÜCRE CEZASI UYGULANMADI

Öcalan, Kürt illerinde kültürel soykırım uygulandığını, Bölge’nin de askeri açıdan işgal altında tutulduğunu belirtiyor, “Kürtlerin bugünkü statüsü budur,” diyor. “Üç milyon Kürdün sürülmesi kültürel soykırım değil de nedir? Barajlar altında kalan onlarca tarihi miras, bizim kültürümüzdür. Bilinçli bir çeşit kültürel soykırım uygulamasıdır. Kültürel soykırım, fiziksel soykırımdan daha kötüdür. Yine Bölge’de çok büyük bir askeri varlık söz konusu; bu bir çeşit askeri işgaldir. Türkiye’deki Kürtlerin bugünkü statüsü budur. Kürtlere reva görülen bu statünün ne dinde yeri vardır, ne de kardeşliğe sığar. Ben kendi anadilimde konuşamayacaksam, çocuklarım kendi anadillerini öğrenemeyeceklerse benim yaşamımın ne anlamı kalır?” (20 Aralık 2006).

Öcalan bu sözlerle de yetinmiyor, “Böyle giderse on beş yıllık söylemimiz değişebilir. Özal’dan beri uyguladığımız barış politikasını geri alabiliriz,” (6 Aralık 2006) diyor. Bu son sözler devlette alarm zillerinin çalmasına neden oldu. Hücre cezası üzerinden gelişen karşılıklı restleşmenin Öcalan ile devlet arasındaki “bağı” tamamen koparacağı düşünüldü. Bu değerlendirmeden sonra, Öcalan’a verilen disiplin cezası, Bursa İnfaz Hakimliği kararına rağmen hayata geçirilmedi.

2007 YILI

TAKIM ELBİSELİ ADAM

Öcalan’ın saçları Brüksel’e ulaşır ulaşmaz derhal dokuz kişiden oluşan bir komite oluşturuldu. Komitenin ilk toplantısında saç tel- leh ile neler yapılabileceği masaya yatırıldı. Saç telleri çok stratejik bir materyaldi. Saç örnekleri üzerinden yapılacak bir inceleme, 1999’dan beri hep merak konusu olan Öcalan’ın sağlığı hakkında çok güçlü bir fikir sunabilirdi. O yüzden saçların tam teşekküllü bir sağlık kuruluşu ya da laboratuarda incelenmesi kararlaştırıldı.

Laboratuvarın düzenlediği rapor iç açıcı değildi. Bizzat Kintz’in düzenlediği raporda, saç tellerinde krom ve stronsiyum elementinin normal insanlarda olması gerekenden fazla olduğu belirtiliyor, bu durumun sağlık açısından ciddi risk teşkil edeceği vurgulanıyordu.

Kintz’in düzenlediği rapor bir anda yürekleri ağızlarına getirdi. Raporda Öcalan’ın zehirlendiği tespitine yer verilmesi herkeste şok etkisi yaratmıştı. Ancak komite sonuçlardan emin olabilmek için saç örneklerinin İtalya ve İsveç’te de özel laboratuvarlarda incelenmesine karar verdi. Her iki ülkede gerçekleştirilen analizlerden de benzer bir sonuç çıkınca durumun kamuoyu ile paylaşılmasına karar verildi. Basın toplantısı tarihi olarak 1 Mart, yer olarak da İtalya’nın başkenti Roma tercih edildi.

GERGİNLİK TIRMANIYOR

Karayılan, Öcalan’ın odasındaki boyadan zehirlenmiş olabileceğini, odanın boyama ihalesinin MHP çevrelerinden bir firmaya verildiğini ve bu firma tarafından boyaya zehirli madde katıldığı yönünde ellerinde bilgi olduğunu ifade etti.

Öcalan ve kamuoyunun talebine rağmen devlet, tarafsız bir sivil heyetin İmralı’ya gitmesine ayak diredi. Bu durum bardağı taşıran son damla oldu. Kürtlerin öfkesi artık dizginlenemez hale gelmişti. Hem Öcalan’ın sağlık koşullarına dikkat çekmek

hem de İmralı'ya bağımsız, sivil bir heyetin gitmesini talep etmek için "Öcalan'ın sağlığı sağlığımızdır" ismi altında kampanya başlatıldı. Kampanya kapsamında Türkiye'de başlayan eylemler, daha sonra Avrupa'ya sıçradı.

Avrupa'da eylem ve açıklamalarına yanıt alamayan Kürtler, süresiz-dönüşümsüz açlık grevi başlatma kararı aldı. 11 Nisan 2007'de Fransa'nın Strasbourg kentinde, aralarında eski DEP milletvekili Remzi Kartal'ın da bulunduğu 18 kişi süresiz-dönüşümsüz açlık grevi başlattı. Eylemin başlaması ile Kürtler hemen hemen her gün Strasbourg'a akın ederek grevcilere desteklerini sundu. Avrupa'nın diğer kentlerinde de destek için açlık grevleri düzenlendi. Açlık grevi, Öcalan'ın eylemcilere "Yaşayarak direnin," mesajı göndermesi üzerine 39'uncu gününde sona erdirildi, Eyleme 500 kişi de beşer günlük dönüşümlü olarak destek vermişti.

MİSAK-I MİLLİ SINIRLARI GENİŞLEYEBİLİR

Öcalan, giderek artış gösteren operasyonların farkındaydı. Ancak Türkiye, nisan ayında cumhurbaşkanlığı seçimine hazırlanıyordu. Seçilecek yeni cumhurbaşkanı ile yepyeni bir sayfa açılabilirdi. O yüzden cumhurbaşkanlığı seçim sürecine ateşkes ile girmek zarar değil, fayda getirebilirdi. Ancak Öcalan, ateşkes sürecinde yönelimlerin olması halinde PKK'nin kendisini savunabileceğini söylemeyi de ihmal etmemiştir.

Öcalan, ateşkesi uzattığı o günlerde, Kürt camiasında oldukça yoğun biçimde tartışılan bir öneri yaptı. Öneri dört tez, üç görevden oluşuyordu. Birinci tez, statükocuların savunduğu görüştü, temsilciliğini AKP yapıyordu. İkinci tez, neo-İttihatçıların, Kızıl Elmacıların içinde yer aldığı ulus-devletçi çizgiyi savunan görüştü. Üçüncü tez ise liberal demokrasi anlayışına sahipti ve öncülüğünü TÜSİAD yapıyordu. Dördüncü tez, toplumsal demokrasiyi esas alıyordu. Bunun da öncüsü özgürlük talep eden toplumsal muhalefet aktörleriydi.

Üç görev ise Cumhuriyette reform yapılmasını, halk meclisi kurulmasını ve küresel finans saldırılarına karşı çıkılmasını içeriyordu. Öcalan, üç görev ile Kürtleri stratejik müttefik yapmayı amaçlıyordu. Buna göre, Türkiye, Kurtuluş Savaşı sırasında ilan edilen Misak-ı Milli sınırları içerisinde yer alıp, bugün dışında kalan Kürtlerle yeniden demokratik özerklik çerçevesinde ilişkiye geçmeliydi. Bu, sadece Musul-Kerkük Kürtleri için değil, Suriye ve Kürtlerin yaşadığı diğer bölgeler için de geçerliydi. Demokratik özerklik statüsü oluşturulduktan sonra, Misak-ı Milli sınırları 1920'lere çekilecekti. Öcalan, ateşkesin geleceğinin pamuk ipliğine bağlı olduğu o günlerde, çözümün Türkiye'ye neler kazandıracağını göstererek, "haydi büyük düşünüp, büyük kazanalım" demek istiyordu: *"Türkiye, Kürtlerle stratejik ittifak yapmalı, Kurtuluş Savaşı dönemindeki Misak-ı Milli sınırları içerisinde yer alıp da bugün dışında kalan Kürtlerle yeniden demokratik özerklik çerçevesinde ilişkilenebilir. Bu sadece Musul-Kerkük Kürtleri değil, Suriye'de ve Kürtlerin yaşadığı diğer bölgeler için de geçerlidir. Ben buradaki topraklar koparılıp Türkiye'ye katılsın demiyorum. Yani bu ilhak anlamına gelmez. Kastettiğimiz şey, Türkiye'nin öncelikle kendi sınırları içerisindeki Kürtlerle barışması, Kürtlerin demokratik özerkliğini tanımasıdır. Bu gerekirse ABD ve İngiltere'ye rağmen yapılmalıdır. Kürtlerin yerel meclisleri, yerel hükümetleri olur. Bunun dünyada birçok örneği var. İşte İspanya, Almanya, İngiltere, İtalya gibi birçok örnek var. Almanya gibi tek milletten oluşan devletlerde bile bölgelere dayalı eyalet sistemi uygulanıyor. Bundan çekilmeye gerek yok. Bunun ulus-devlete, devletin birliğine zararı yok, aksine ülkeyi, birliği daha güçlü hale getirecektir. Bölgedeki petrol zenginliği ekonomiyi güçlendirecektir. Bu zenginlikler halkların refahı için kullanılabilir."* (10 Ocak 2007)

"1920'lerdeki Misak-ı Milli sınırları sadece Musul-Kerkük değil, Halep'in kuzeyinden geçmekte, Kürtlerin yaşadığı bölgeleri kapsamına almaktaydı. Ben bu topraklar alınsın, sınırlara dahil edilsin demiyorum. Kastettiğim, Mustafa Kemal'in 1920'lerde sözünü ettiği 'bir çeşit muhtariyet' bugün söylediklerimizin ta kendisidir, Eğer bunların Mustafa Kemal'in hatırasına birazlık saygıları varsa, bunu uygulamaya geçirirler. Yoksa Irak gibi olur. Mustafa Kemalciyiz diyen kesimlere ve özellikle subaylara sesleniyorum. Türkiye'nin ve bütün halklarımızın bir felakete sürüklendiğini görmüyor musunuz?" (4 Ocak 2007)

Öcalan öneriyi yaptıktan sonra, avukatlar, "Dış dinamikler böyle bir sistemin uygulanmasına razı olurlar mı?" diye sordular. "Onlara rağmen yapılmalıdır," dedi ve devam etti: *"Dış dinamiklerin tepkilerini esas alarak hareket edemeyiz. Bu üçüncü tez, benim görüşüm veya tezimdir. Bunun için bütün yurtseverleri, aydınlan duyarlı olmaya çağırıyorum. DTP'ye çok iş düşüyor, bu konulan işlemelidir."*

ATEŞKES SORGULAMASI

Öcalan'ın cumhurbaşkanlığı seçimlerine kadar ateşkesi uzatma kararının akabinde geliştirdiği ateşkes sonrası sürece ilişkin stratejinin ikinci ayağında, çeteleşme olgusunun yarattığı tehlikelere yaptığı vurgu öne çıkıyordu. Öcalan'a göre Türkiye, Hitler faşizmi sürecine girmişti. Artan milliyetçi dalga ve giderek yaygınlık kazanan linç kültürü bunun en açık göstergesiydi. Öcalan, bu ortamın daha çok çetelere yaradığını, çetelerin de bir Türk-Kürt kavgası yaratmayı amaçladığını söylüyordu: *"Atabeyler Çetesi basına yansıdı. Bu çetede yer alan bir yüzbaşının açıklamasını okudum, dikkat çekiciydi. Her tür silahlı donatılmışlardı, eylem yapıp PKK'nin üzerine atacaktı. Bu tarzda kırk iki çete organizasyonunun olduğunu söylüyordu. Bu korkunç bir şeydir. Her zaman söylediğim gibi Kürt-Türk çatışmasını yaratmak için her tür zemin oluşturulmaya çalışılıyor. Kentlerde bir linç kültürü geliştiriliyor. Bu hiçbir zaman çözüm değil. 12 Eylül'de Diyarbakır'da yapılan katliam*

bir mesajdı. Yine Şemdinli olayı ve bu tarz örgütlenmeler bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bunları, sanırım bu tehlikeli politikaları MIT de, hükümet de gördü ve kısmen engel olunmaya çalışıldı.” (10 Ocak 2007)

Öcalan, “AKP’nin gücü bunlara yeter mi?” diye soruyor, ardından da neo-İttihatçı, Kızıl Elmacı kesimin her türlü çatışma ve savaşı göze aldığını söylüyordu. Öcalan’a göre bu kesimin sözcülüğünü de MHP ve CHP yapıyordu. Öcalan her tarafı saran çetelerin amacının Kürt katliamı olduğunu vurguluyor ve “*Bunlar Kürtlere katliam yapmak istiyorlar. Çok çirkin planlar devrede,*” diyordu. Öcalan, çözüm olarak, Kürt milis yapısı oluşturulmasını öneriyordu: “*Kürtler ortak bir milis gücü oluşturmalıdır. Kürtler bugün tarihi ve kritik bir süreçten geçmektedirler. Büyük tehlikeyle karşı karşıyadırlar, Kürtlere imha amaçlı yönelmeyi planlayan güçler var. Kürtler, tüm bunlara karşı tedbirli olmak zorunda. Kürdistan’daki bütün gençliği bu konuda hassas olmaya, göreve çağırıyorum. KDP ve YNK gibi güçler de kendi aşiret-parti menfaatlerini bir tarafa bırakıp savunma amaçlı ortak bir milis gücünün oluşturulması yoluna gitmelidirler” (4 Ocak 2007).*

AKP BOŞLUĞU DOLDURSUN, YOKSA ZARAR GÖRÜR

Başbakan Erdoğan’ın “Cumhurbaşkanı adayımız, Dışişleri Bakanı Abdullah Gül kardeşimizdir,” açıklaması hükümet ile laik cenah arasında kılıçların çekilmesine neden oldu. Öcalan, taraftarın çektikleri kılıçları “seyirci” pozisyonunda izlemedi. Dolaylı yollarla tartışma ve kavgalara müdahil oldu. Ateşkesi, cumhurbaşkanlığı seçimi sonuna kadar uzatması AKP’nin elini güçlendiren bir açılımdı. Daha sonra, AKP’ye peş peşe siyasi cesaret çağrısı yaparak boşu doldurup sürecin öznesi ve sürükleyicisi olmasını istedi: “*AKP sorunu çözmez ve orduyu PKK’ye saldırtarak aradan kendisine çıkar sağlamayı mı düşünüyor? Bunun sonucunda İslami iktidar mı gelecek? Hayır. İlmli İslam iktidarı mı gelir? Hayır. Bu iktidarı ve konumu onlara da bırakmazlar. Kendileri de bu durumda çok zarar görürler. Bunu iyi bilsinler. Aynen MİT müsteşarının söylediği gibi olacak. Bakın ne diyor. Gazeteden okuyorum. ‘Her kurumsal yapının kendisine göre bir payı, sorumluluğu vardır, ama siyaseti oluşturan sivil iradedir, iktidardır, hükümetlerdir. Bu irade oluşmamışsa boşluklar doldurulur.’ Bakın burada ‘boşluklar doldurulur’ deniliyor. Aynen öyle olacak. Hükümet pasiftir. Bunun neticesinde hükümetin kendisi de zarar görür. Bu hükümetin siyasi iradesi yoktur. Hükümete sesleniyorum; duruma hemen el koysunlar. Maksadım darbe yapsınlar demek değil. Meşru yönetim haklarını ve yetkilerini kullansınlar.” (14 Şubat 2007)*

Ancak, AKP Öcalan’ın dile getirdiği gibi boşluğu dolduracak hamleler yapamadı. Çünkü buna ne tecrübesi, ne siyasi cesareti, ne ülkedeki koşullar izin veriyordu. Rejimin kutsal beklentileri karşı ilk golü cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yedi. Cumhurbaşkanı seçiminin ilk turu nisan ayında yapıldı. CHP, Meclis’in toplanma karar yeter sayısının 367 olduğunu, ilk tur oylamasında bu satın bulunmadığını iddia ederek Anayasa Mahkemesi’ne başvurdu.

Kararın açıklamasına sayılı günler kala devreye Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Yener Karahanoğlu girdi. Mahkeme üyelerini teker teker arayan Karahanoğlu, “*Ya darbe ya 367,*” diyerek mahkeme üyelerine baskı uyguladı. Karahanoğlu’nun baskısından sonra da devreye Genelkurmay girdi. Genelkurmay, 27 Nisan gece yarısı internet sitesinde hükümete muhtıra verdi. Laiklik konusunda taraf olduğunu ilan eden ordu, gerektiğinde tavır alabileceğini duyurdu. Muhtıra, “*Ne mutlu Türküm demeyen herkes düşmandır*” sözleriyle sona eriyordu. Muhtıra ile başta Kürtler olmak üzere farklı kimliklere sahip tüm toplumsal kesimlere savaş ilan ediliyordu.

Baskılara daha fazla dayanamayan Anayasa Mahkemesi, 1 Mayıs’ta Meclis’in cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turunu iptal etti. Böylece siyasi kaos daha da derinleşti. Karardan sonra hükümet seçim kararı aldı. AKP karşıtı cephe seçim öncesi hükümeti yıpratmak için peş peşe İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Sakarya, Trabzon ve Samsun’da “laiklik mitingleri” düzenledi. Mitinglerle sadece AKP karşıtı bir hava yaratılmadı, aynı zamanda şoven milliyetçi bir atmosfer de oluşturuldu. Öcalan, sürece ikinci kez müdahil olma gereği duydu. Laiklik mitinglerini çok ağır sözlerle eleştirdi.

UYARIYORUM, PKK FEDERASYONA KAYAR

“*Güney’e operasyon yapmakla hiçbir şekilde sonuç alınmaz. Türkiye Güney’e girerse oyuna gelmiş olur. Türkiye’yi batağa çekmek istiyorlar. Bunu göremiyorlar mı? ABD’den yardım isteyerek, uluslararası ya da diğer dış güçlere güvenerek sorunu çözemezsiniz. ABD’den medet ummamak lazım. Irak’ın durumundan hiç mi ders alınmıyor?” (7 Şubat 2007)*

“*Şimdi de PKK’yi bitirmeye yönelik bir oyun var. Türkiye, ABD ve Güneyli güçlerle de işbirliği yaparak PKK’yi bitirmek istiyor. Bu devletler, kendi politikalarını Türkiye’ye kabul ettirmek için Türkiye’ye tazı PKK’ye tavşan muamelesi yapmak istiyorlar. Ben PKK’nin tavşan, Türkiye’nin de tazı olmasını istemiyorum.” (21 Şubat 2007)*

Öcalan, tavşan-tazı ikileminden kurtulmak için de Türkiye’ye şu mesajı gönderiyordu: “*Ben başkasının savaşımını yapmam, oyunlarına gelmem. Benim savaşımım özgürlük ve demokrasi içindir,*” (14 Şubat 2007).

Öcalan bu uyarılardan sonra, “*PKK’nin bitirilmesi size hizmet etmez çünkü PKK biterse federasyoncular gelir,*” dedi. Bir de PKK’ye dönük bir uyarısı vardı. Böyle giderse PKK federasyon yanlısı ve milliyetçi bir çizgiye kayabilirdi: “*Diyelim ki PKK’yi bitirdi, beni de burada imha ettiler. Peki, ondan sonrası ne olacak? Sonra çok daha fazla taleplerle, federasyonla Türkiye’nin karşısına çıkacaklar. HAK-PAR var. KADEP yeni kuruldu. PKK bitirilirse federasyon bağlamında bunlar öne*

çkarılacak ve Türkiye'den federasyon talebinde bulunacaklardır. Türkiye bunları görmüyor. Bu federasyon talebinin yanında Kürt-Türk çatışması, Alevi-Sünni çatışması, bir de sınıf çatışması doğar. PKK'nin tümünden bitirilmesi Türkiye'nin lehine değildir. PKK bitirilmeye çalışılırsa veya daratılırsa, o zaman demokrasi projesi zarar görür ve bahsettiğim federasyon eğilimini savunanlar güçlenirler. PKK de bu eğilime kayabilir. Uyarıyorum (21 Şubat 2007).

Öcalan, bunlara ek olarak, çatışmaların doğuracağı sonuçlara ilişkin de uyarılarda bulundu. Bu tutumuyla, çatışmaların doğuracağı acılı maliyetler “yaratmayalım” mesajı vermek istiyordu. Ancak bu uyanları medyada “*Öcalan savaşı dayatıyor*” çarpıtmasına neden oldu: “*PKK'de üç çeşit savunma vardır. Birincisi şu anki durum, yani pasif savunma. Üzerlerine gelinmediği müddetçe eylem yapmama durumudur. İkincisi 2004 Haziranı'ndan sonra başlayan, 2004-2006 arası aktif savunmadır. Üçüncüsü 1993-1995 arasındaki topyekun saldırıya karşı topyekun savunmadır. PKK'nin gücü varsa savaştır. Bunu bilemem. Ben tarihsel ve siyasal sorumluluğum gereği bunları söylüyorum. Bu görüşlerimin Türkiye halkına anlatılmasını istiyorum,*” (21 Şubat 2007).

DÖRDÜNCÜ HÜCRE CEZASI

Ancak Öcalan, peş peşe yaptığı bu uyarılardan sonra dördüncü kez hücre cezası aldı. Öcalan, 4 Nisan günü, avukatlarına ateşkesin ciddiye alınmaması halinde meydana gelecek olası gelişmeleri değerlendirdi. Bölge'ye 250 bin asker sevkiyatını “savaşta ısrar” olarak nitelendiriyor, “savaşta ısrarın” yaratacağı tehlikelere dikkati çekiyordu: “*Çılgınca bir savaş geliştirebilirler mi bilemiyorum, her tarafta kaos olur. Yabancı şirketler tarafından Türkiye'de satın alınan yerler var, oralar canlı bombalama dönüşürse ben karışmam. İnsanlar kendilerini bomba yapıp oralara saldırabilirler de, ben istemiyorum ama bilemem. Ben sadece olabilecekleri söylüyorum. Bir sürü kontrolsüz olaylar da gelişebilir. Şahin vardı, özgürlük kartalları mıydı, şahinleri miydi, onlar turistik bölgelere, her yere saldırırlarsa ne olacak? Kim durduracak bunları? Ben durduramam. O turistlere de söyleyin, gelip boşu boşuna ölmesinler. Ben bunları istemiyorum ama bunların hepsi olabilir. Tekrar ediyorum; 18 Mayıs'tan sonra PKK, PJAK, KONGRAGEL, Halk Savunma Güçleri, DTP ve diğer bütün örgütler, kendi kararlarını, politikalarını, kaderlerini kendileri belirleyeceklerdir.*” (4 Nisan 2007)

Bu sözlerden sonra, Öcalan'a 20 günlük hücre cezası verildi. Ardan da üç hafta süreyle avukatlarıyla görüştürülmedi.

Öcalan, 125 sayfalık savunmasını çok önemsiyordu. Bu yüzden “*muhtıra*ya neden oldu” diyerek tanımladığı savunmasının avukatları tarafından alınmasını istiyordu. Ancak avukatlar tüm başvurulara rağmen 125 sayfalık itirazı alamıyorlardı. Öcalan, hücre cezasının sekizinci günündeyken avukatlar “*Savunmanızı vermiyorlar,*” dediler. Öcalan bu sözü duyunca oldukça öfkelenmişti, “*Olmaz, onu mutlaka almalsınız,*” dedi. Avukatlar, “*imkanı yok,*” yanıtını verince 125 sayfalık savunmanın içeriğini avukatlarla paylaştı. Öcalan'ın verdiği bilgiler savunmanın neden avukatlara verilmediğini gözler önüne seriyordu. Öcalan, savunmasında, cezaevinde görüştüğü üst düzey askeri yetkilileri teker teker sıralamış ve teşhir etmişti. Devlet, savunmayı engelleyerek teşhiri önliyordu: “*... Savunmamda Özal'dan beri 14-15 yıldır barış ve diyalog sürecini anlattım, bu sürecin nasıl başarısız hale getirilmeye çalışıldığını anlattım.*” (9 Mayıs 2007).

DEVLET BANA ÇİLLER'İ ÖLDÜR ÖNERİSİ YAPTI

Öcalan, 125 sayfalık savunmasının geri kalan bölümünde ise “*Toplumsal bir barış nasıl sağlanır, Kürt sorununun en iyi çözüm yolu nedir?*” sorularına somut yanıtlar vererek çözüm önerilerini sıralamıştı.

Öcalan, hücre cezası soruşturması sırasında, İmralı'da kendisi ile temasa geçen kişileri 125 sayfalık savunma ile deşifre etmişti. Soruşturmanın cezaya dönüşmesi üzerine sistem içi aktörlerin Kürt sorunu üzerinden birbirini yıpratma ve imha etme stratejisi izlediklerini, bunun en somut örneğinin geçmişte yaşandığını açıklayarak her hücre sonrası takındığı restleşme tutumunu sürdürdü. “*Daha önce söyleyip söylemediğimi hatırlamıyorum ama 1996'da devletten bir kesim Çiller'i öldürme konusunda bize teklifte bulundular. 'Biz gerekli şartları sağlayacağız, siz halledersiniz' dediler. Ancak ben kabul etmedim, bu tür komplo girişimlerine başından beri karşıyız,*” (27 Haziran 2007).

KKK, KCK OLDU

Türkiye'nin erken genel seçim ve cumhurbaşkanlığı kriziyle çalkalandığı, operasyonların daha da tırmandığı o günlerde, Kandil'de Kongra Gel 5. Genel Kurul hazırlıkları tamamlanmak üzereydi.

Öcalan, daha sonraki günlerde KCK sistemine ilişkin daha ayrıntılı bilgiler vererek, sistemin örgütlenme felsefesini açtı. Örgütlenme felsefesi, KKK ile aynı öze sahipti. Ancak KCK'de nüanslar vardı. KKK, Türkiye odaklı bir örgütlenme anlayışı getirmişti. KCK'de ise Türkiye, İran, Irak ve Suriye Kürtlerini kapsayacak çatı örgütü olma işlevi ağırlıktaydı. Öcalan, KCK sistemi içinde kendi pozisyonunu da dile getirmiş, statüsünü “KCK Başkanı” olarak tanımlamıştı. “*KCK sistemi, demokratik toplumsal diyalektik bir sistemdir. Kürtler bulunduğu her parçada, o devletlerle demokratik bir diyalog ve yöntem geliştirirler. Bunlar birbirlerinin karşısı gibi ak ve kara değildir. Mesela Kürtler ve buldukları devletler birbirlerinin yanında yaşarlar, birbirleriyle mücadele ederler, fakat birbirlerini ak ve kara gibi görüp imha etmezler. Özellikle Kürtler, demokratik ulus anlayışıyla mücadele yürütürler. Bu nedenle KCK, tüm Kürtleri temsil eder. Ve her parçada Kürtler adına politika üretir. KCK, İran'la, Suriye'yle, Türkiye'yle hatta Irak'la Kürtler adına görüşmeler yapabilir ve onlarla demokratik diyalogo geliştirir. Beni KCK Onursal Başkanı olarak seçmişlerdi herhalde. Ben de bundan sonra*

ancak KCK adına konuşabilirim. Türkiye’de de eğer sorun benimle çözülmek isteniyorsa, ben de KCK Başkanı sıfatıyla görüşürüm konuşurum.” (4 Nisan 2007)

Öcalan’ın önerileri doğrultusunda, Kongra Gel 5. Genel Kurulu 16-22 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirildi. Türkiye, İran, Suriye, Irak ile yurtdışındaki Kürtleri temsil eden toplam 213 delegenin katıldığı Genel Kurul’da, Korna Komalen Kurdistanın (KKK) ismi Koma Civaken Kurdistan (KCK) olarak değiştirildi.

Bildirge, “*Kongra-Gel 5. Genel Kurulu çerçevesi BM yasaları tarafından çizilmiş, meşru müdafaa dışındaki tüm şiddet biçimlerini ister örgüt ister devletlerce uygulanmış olsun terör sayarak reddetmeyi karar altına almıştır,*” ifadeleriyle sona eriyordu.

ARTIK PKKYE PRATİK ÖNDERLİK YAPAMAM

KKK’nin KCK ismini aldığı kongre, Öcalan-örgüt ilişkileri açısından bir dönüm noktası oldu. Mayıs 2007 yılına kadar örgüte pratik önderlik yapan Öcalan, hem kongre öncesi hem de kongre sonrası verdiği mesajlarla artık örgütü İmralı’dan sevk ve idare edecek koşullara sahip olmadığını açıkladı: “*Bütün Kürtlere şu açıklamayı yapın. Mahkum olan bir insanın yönetme hakkı yoktur. Kürt halkına söyleyin, benim burada onları yönetme koşullarım yoktur. Ben İmralı’dayım. İmralı’da yönetme, talimat verme gibi durumlarım ya da koşullarım söz konusu değildir,*” (14 Şubat 2007). 4

Bir ay sonra, rehine olduğunu söyleyerek bir kez daha örgüte önderlik yapamayacağını söyledi: “*Ben burada özel bir rehineyim. Rehinelelerin kullanılış tarzları çok trajiktir. Benim kullanılış tarzım da çok farklıdır. Sizlerin, herkesin bunu iyi anlaması lazım. Bu şartlarda benim örgüt yöneticiliğini yapmam söz konusu değildir. Bana önderlik vasfını biçiyorlar. Ben her şeyden önce bir rehineyim, Öyle değerlendirilmesi lazım. Bu şartlarda önderlik yapamayacağım ortadadır. Herkes buna göre kendisini ayarlasın,*” (7 Mart 2007).

11 gün sonra pratik önderlik yapamayacağı görüşlerini yineledi. 18 Mayıs tarihi itibarıyla de artık teorik konularla uğraşacağını; imkan ve olanak yaratılması halinde devlet ile PKK arasında arabuluculuk yapabileceğini açıkladı: “*Eğer 18 Mayıs’a kadar bazı adımlar atılmazsa, aradan çekileceğim. Daha çok teorik çalışmalara yönelmeyi düşünüyorum. Daha çok felsefi, kültürel ve edebi konuşmalar yapacağım. Siyasi konularda da daha çok siyaset teorisiyle uğraşmayı düşünüyorum. Somut ve pratik sorunlarla uğraşmayacağım. 18 Mayıs’tan sonra devlet yetkilileri direkt benimle bağlantı kurup aracılık yapmamı isterlerse ve bazı güvenceler verilerse, yine söyleyeceklerimi cezai uygulamaya tabi tutmazlarsa, örgütle bağlantı kurmama imkan sağlarlarsa, o zaman ben aracılık yapabilir, PKK ile görüşebilirim,*” (18 Mart 2007).

Öcalan, neden böyle bir karar aldığını şu gerekçelere dayandırmıştı: “*Öyle buradan, bu koşullarda talimatlarla örgüt yönetilemez. Bir örgütü böyle ayda bir yapılan bir saatlik görüşme ile yönetemezsiniz Bu mümkün de değil, ahlaki de olmaz. Bir örgütü yönetmek için bazen günde 40 talimat vermek bile yetmez. Zaten bütün konuşmalarımız banda kayıtlı, her şey ortada,*” (8 Ağustos 2007).

Öcalan, bir ay sonra PKK’ye pratik önderlik yapamayacağı görüşlerini bir kez daha tekrarladı, “*devlet müsaade etse bile ben pratik önderlik yapmam*” mesajı verdi: “*PKK beni pratik önder olarak görüyor. Bu doğru bir anlayış değil. Biz devletin esiriyiz, devletin elindeyiz. Buradan pratik önderlik yapamam. Benim buradan pratik önderlik yapamayacağım anlaşılmalıdır. Onlar da bunu anlamak zorundadırlar. Siz de anlamıyorsunuz ya da bunu anlatamıyorsunuz. Bunu herkes bilmeli. Tecrit çok ağır bir şeydir. Ben burada sanki bir tabuttayım. Tabutta olan birisi dışarıya seslenemez, dışarıyla konuşamaz. Bu koşullara rağmen benim pratik önderlik yapmam haksızlık olur, ahlaki de olmaz. Devlet müsaade etse bile ben yapmam,*” (5 Eylül 2007).

ERKEN SEÇİM KARARI

Öcalan’ın ateşkes için önerdiği sürenin sonu, yani 18 Mayıs gelip çatmış, ancak ateşkesi mümkün kılacak zemin ortadan kalkmıştı. Buna rağmen PKK, siyasi sürecin netleşmesini istediğini belirterek ateşkes süresini uzattı. PKK’nin bu tutumunda sistem içi rejim kavgasının etkisi büyük oldu. AKP ile aşırı laik ve milliyetçi çevreler arasında cumhurbaşkanlığı seçimi üzerinden süren kavgaya, Anayasa Mahkemesi’nin cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk tur oylamasını veto etmesiyle daha da tırmandı. Kulislere AKP’nin Gül’ü Çankaya’ya çıkardıktan sonra Kürt sorununda açılıma gideceği konuşuluyordu. ki PKK’nin ateşkesi uzatma tutumu ordu kanadında öfkeye neden oldu. Kara Kuvvetleri Komutanı İlker Başbuğ, PKK’nin açıklamasından hemen sonra, “*son fert yok oluncaya dek operasyonlar sürecektir*” açıklaması yaptı.

Sistem içi rejim kavgası giderek tırmanırken Erdoğan ile Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt, Dolmabahçe Sarayı’nda bir araya geldi. 2 saat 15 dakika süren görüşmeden sonra herhangi bir açıklama yapılmadı. Görüşmenin içeriği bir sır gibi tutuldu. Ancak daha sonra kulislere, zirvenin AKP ile ordu arasında anlaşmayla sonuçlandığı, PKK’nin tasfiyesi karşılığında ordu ile AKP’nin anlaşığı iddiaları seslendirildi. Görüşmeden sonra Erdoğan sürpriz bir şekilde 22 Temmuz’da erken genel seçim kararı aldı.

BUNLAR KİRLİ POLİTİKACILARDIR

“*Apo’yu şöyle asarız, böyle asarız’ diyorlar. Birbirlerine ip bulma yarışına girmişler; ‘Sen niye asamadın?’, ‘Sen niye asmıyorsun?’ diyorlar birbirlerine, Bahçeli, Baykal, Erdoğan ve diğerleri. Bunlar ne yaptıklarını bilmiyorlar. Türkiye’deki sorunları halledemeyeceklerini de iyi bildikleri için benim üzerimden siyasi rant elde etmeye çalışıyorlar. Bunlar siyasi rant ve hurs peşinde koşan hastalıklı kişilerdir. Sen Türkiye’yi demokratikleştirmeyeceksin, ekonomiyi düzeltmeyeceksin, çalışanlarına doğru dürüst maaş vermeyeceksin, savaşa 100 milyar dolar harcayacaksın, Türkiye’nin sorunlarını halletmeyeceksin, sadece benim üzerimden siyaset yapacaksın, o zaman sen kötü niyetlisin. Bunlar kirli politikacılarıdır. Ayrıca idamdan korkmuyorum, ama sorunların çözümüne bir faydası olmaz,” (4 Temmuz 2007)*

GOL BÖYLE OLUR, ÖYLE DEĞİL

DTP ise seçimlere bağımsız adaylarla girmişti. Ancak, Öcalan bu durumu pek de içine sindirmiş görünmüyordu. Öcalan, seçim öncesi, “*DTP bağımsız adaylarla seçime girsin*” önerisine, “*Sol ittifakla girilmesi daha iyi olur,*” diyerek yanıt verdi. Ancak güçlü bir sol seçenек oluşturulamadı: “*Bağımsız girilmesi için yoğun talep var*” önerisi gelince bağımsız adaylarla seçimlere girilmesini onayladı. Ancak, onayı verirken şartlarını sıralamayı da ihmal etmedi. DTP’den Bölge’de 40 milletvekili çıkarmasını istiyordu: “*Batı’da kazanılabilecek EMEP Genel Başkanı Levent Tüzel, SDP’den Akın Birdal, ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras gibi seçilebilecek dostlarımızın değerlendirilmesi iyi olur Adaylar illa Kürt olsun demiyorum. Herhalde Bölge’de 40 milletvekili seçilebilir. Batı’da da 20 kadar seçilebilir herhalde. Ancak her tarafta iş yapabilecek, yetenekli insanların aday olmalarına dikkat edilmelidir,*” (9 Mayıs 2007).

Öcalan’ın önerisi üzerine Akın Birdal Diyarbakır’dan, Ufuk Uras İstanbul 3. Bölge’den, Levent Tüzel’de İzmir’den bağımsız aday gösterilmişti. Ancak İstanbul 2. Bölge’de adaylık sorunu yaşanıyordu. Prof. Dr. Baskın Oran ile DTP İstanbul eski İl Başkanı Doğan Erbaş karşı karşıyaydı. Daha önce Oran’ı aday gösterdiğini açıklayan DTP, daha sonra ilçe örgütlerinden gelen tepki üzerine Oran’ı aday göstermekten vazgeçmişti. Bu durum sol çevrelerde yoğun spekülasyon konusu oluyordu. Gelişmeler İmralı’da Öcalan’a aktarıldı. Öcalan her iki adaya da şu tarihi uyarıyı yaptı: “*Doğan Erbaş ile Baskın Oran’ın, her ikisinin de seçilmesine dikkat edilsin. Dikkat etsinler birbirlerine engel olup da ikisi de seçilmeyebilir,*” (4 Temmuz 2007), Öcalan’ın bu öngörüsü gerçekleşecek, oylar bölündüğü için ne Baskın Oran, ne de Doğan Erbaş 2. Bölgeden milletvekili seçilebilecekti.

ADIMI KULLANIP MİLLETVEKİLİ ÇIKARDILAR

Öcalan, seçimlerden bir hafta sonra İmralı’da sonuçları değerlendirdi. Öcalan’a göre, Türkiye seçim öncesi “başka bir alternatif yok” dayatmasıyla karşı karşıya bırakılmıştı. Bir tarafta küresel sermayenin tam desteğini alan AKP’nin yürüttüğü ılımlı İslam politikaları, öte tarafta ulusalcı-milliyetçi cephenin dayattığı inkarcı politikalar vardı. İkili kısaca halk seçeneksiz bırakıldı, insanlara alternatif sunulamadı. Seçimler için bu analizi yapan Öcalan’a hakim olan duygu kızgınlıktı. Çünkü seçimlerden önce bağımsızlarla Bölge’de 40 kadar vekil çıkarılacağı beklentisi içindeydi. Çıkan tablo hedefin yarısına tekabül ediyordu. Avukatlarına ortaya çıkan tabloyu değerlendirirken oldukça öfkelenmişti, DTP’ye ağır eleştiriler yöneltti: “*AKP’nin arkasında küresel sermaye var, bu doğru ama bu demek değildir ki DTP hiçbir şey yapamazdı. DTP de yoksulların ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli organizasyonlar, yardım kampanyaları düzenleyebilirdi. Neden çalışmıyorlar, bunlar hiçbir şey yapmıyor mu? Bu kadar sorun varken yapacak bir iş mi bulamıyorlar? Bu kadar açlık varken, doğal çevre adeta yok edilirken, işsizlik sorunu bu kadar büyükken, sadece oturup seyir mi ediyorlar? AKP bu kadar çalışırken onlar ne yapıyorlardı? Benim ise dilimde tüy bitti; 8-9 yıldır çok sayıda siyaset okulu açılması için öneride bulundum, bir tane bile açıldı mı? Meclistekiler dikkat etsin, DTP’yi AKP’nin kuşruğuna takmışlar. Meclise girenler arasında benim avukatlarım var. Onlar da zamanında çok gelip gittiler. Beni hiç mi anlamamışlar?” (8 Ağustos 2007)*

Öcalan eleştirilerini sıraladıktan sonra DTP’ye önerilerde bulundu. İlk olarak, DTP’nin kuruluş çalışmaları sırasında görüş ayrılığına düşerek evine kapanan Leyla Zana’ya “görev al” çağrısı yaptı. Ardından, kardeşi Mehmet Öcalan’ın kendisi ile görüşme hakkı bulunduğu için DTP Parti Meclisi’nde görev almasını, sonra yeni bir demokratik örgütlenme hareketi başlatılmasını, bunun için sol çatı partisi oluşturulmasını önerdi. Sol çatı önerisini yaparken Hikmet Çetin ve Celal Doğan’la istişare ve görüşmelerde bulunulmasını önerdi. Öcalan’ın DTP’ye son önerisi ise demokratik sivil bir Anayasa taslağı hazırlanması oldu.

BEŞİNCİ HÜCRE CEZASI

Uyarı ve önerilerinin dikkate alınmadığını gören Öcalan, her hücre cezasından sonra başvurduğu taktiği yine devreye sokarak söylem ve taleplerini radikalleştirdi. DTP’li vekillere yemin eleştirisinde bulunmasında, Bahçeli ile tokalaşmayı yerden yere vurmasında, hücre cezasının büyük bir etkisi vardı. Ancak Öcalan’ın restleşmesi bununla sınırlı kalmadı. Demokratik Konfederalizm önerisini daha da somutlaştırarak Demokratik Özerklik olarak kavramlaştırdı. Sık sık “*bu bir federasyon önerisi değildir*” dese de hem devlet hem de Kürtler içerisinde ağırlıklı bir kesim yeni kavramsallaştırmayı özerklik ve federasyon olarak algıladı.

“*Demokratik özerklik, demokratik siyaset, demokratik toplum, Demokratik Cumhuriyete dayanır. Benim KCK dediğim sistem*

bunun Kürtlere uyarlanmış şeklidir. Ne ulusalçı faşist politikalar, ne de siyasal İslam Kürt sorununu çözebilir. Bu konuda getirdikleri hiçbir proje de yoktur. Demokratik özerklik olabilecek en makul ve uygulanabilir yegane çözümdür. Bunu yazdığım yeni savunmalarında ayrıntılı işledim, Federasyonun da bir çözüm olamayacağını biliyorum.” (12 Eylül 2007) Öcalan’ın öneriyi yaptığı günlerde Türkiye, AKP’nin hazırlayacağı yeni Anayasa tartışmalarına odaklanmıştı. Öcalan, yeni Anayasa’da Demokratik Özerklik’e yer verilmemesi halinde Kürtleri Anayasa’ya hayır demeye çağırıyor ve şu uyarılarda bulunuyordu: “Bu konuya ilişkin şimdiden söyleyeyim, demokratik özerklik sağlanmazsa benim oyumun rengi hayırdır. Eğer demokratik özerkliğe ilişkin tutumlarında bir değişiklik olmazsa benim Kürtlere önerim budur. DTP’ye önerim de demokratik özerkliği siyasal programlarına almalıdır,” (12 Eylül 2007).

Öcalan’ın niyeti yeni Anayasa tartışmaları veya hazırlıklarını sabote etmek değildi. Sadece yeni Anayasa üzerinden sorunu çözecek bir zemin yaratılmasını talep ediyordu. Nitekim bu niyetini şu öneriyle tartışmaya yer vermeyecek şekilde gözler önüne serecekti: “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası bütün kültürlerin demokratik bir şekilde varlığını ve kendini ifade etmesini kabul eder. Bu cümle tek başına bile yeterlidir. Birçok şeyin önünü açar. Bu cümleyi anayasaya koysunlar, iki ay içinde PKK silahı bırakır, gizli örgütlenmeler de biter. Ondan sonraki aşama demokratik yasalarla düzenlenir. Bu söylediklerim mümkündür, akan kanı durdurabiliriz” (19 Eylül 2007).

AKP, KÜRT HAMAS’I YARATMAK İSTİYOR

Öcalan, 2007 yılı içerisinde sık sık AKP’ye siyasi irade sahibi olmadığı, kararsız parti olduğu yönünde eleştiriler yönelmiş, Erdoğan için de kar arzulayan tacir sıfatını kullanmış ve AKP’nin Nakşibendilik tarikatı üzerinden Kürtler içinde nüfuz sahibi olmaya çalıştığını vurgulamıştı. Hücre cezası sonrası AKP ve Erdoğan’a yönelik eleştirilerinin dozunu daha da artırdı. Öcalan, AKP’nin ABD aracılığıyla Ortadoğu’da *İlmli İslam* modelini geliştirmeye çalıştığı tezini yineliyor, AKP içindeki bazı Kürt milletvekilleri vasıtasıyla sahte Kürtçülük geliştirileceğini, birtakım bireysel haklar eliyle Kürt halkının kandırılacağını, Kürt hareketinin boğulmak isteneceğini ifade ediyordu. Tüm bunlara karşı dikkatli olunması uyarısı yapan Öcalan, *AKP ileride düşüşe geçecek* diyordu (1 Ağustos 2007).

İMRALI’DA PSİKOLOJİK BASKI

Diyarbakır’da toplanan Kürtler, kamuoyuna taleplerini sundular. Kongre sonrası yayınlanan bildirmede, Öcalan için, “Kürt halk önderi” ifadesi kullanılıyor, Öcalan’ın İmralı’dan başka yere nakledilmesi ve sağlık sorunlarının giderilmesi isteniyor, etnik ve toprak temeline dayanmayan demokratik özerklik ve bölgesel meclis talep ediliyordu. Bildirmede, üst kimlik olarak da kültürel kimlikleri kabul eden Türkiyelilik üst kimliği çerçevesinde “*TC vatandaşlığı*” öneriliyordu. Bildirmede, resmi dil Türkçenin dışında yerel dillerin eğitim ve kamusal alanda kullanılması, siyasi genel af gibi istemler de yer almıştı. Bildirgeden sonra medyada, “DTP ve Öcalan federasyon istiyor” eleştirileri yer aldı.

DTP, Demokratik Özerklik talebinde bulunmasından sonra süre avı ile cendereye alındı. Aralarında il başkanlarının da bulunduğu binlerce DTP üyesi ya gözaltına alındı ya da tutuklandı. Kürt basın yayın organları susturuldu.

EDİ BESE KAMPANYASI

Peş peşe gelen hücre cezaları ve Öcalan’ın sağlığına ilişkin yaptığı açıklamalar, bir süre sonra örgüt ortamında da etkili olmaya başladı. KCK sisteminin ulusal meclisi Kongra Gel, 11-16 Eylül 2007 tarihleri arasında Kandil’de toplandı.

Öcalan’ın tedricen zehirlenmekte olduğu yönünde ortaya çıkan emareler, Öcalan’ın sağlık durumunun giderek kötüleşmesi, hücre içinde hücre uygulamalarıyla beş kez disiplin cezasına çarptırılması, toplantının önemini daha da artırmıştı. Toplantıda söz alan herkes, Öcalan’la ilgili bu gelişmelere dikkat çektikten sonra, sözlerini “*Edi Bese (Artık Yeter)*” diyerek bitiriyordu. Bu ruh hali tüm üyelerin ortak tutumuna dönüştü ve “*Edi Bese, Önderliği Yaşa, Yaşı*” sloganıyla yeni bir kampanya başlatılması ve “Öcalan’ın yaşamı garanti altına alınıncaya, İmralı Cezaevi’nden nakledilinceye kadar da her alanda” kararlılıkla sürdürülmesi kararlaştırıldı.

HERKESİN KENDİ PKK’Sİ VAR

Bombalar patlıyor, silahlar ölüm kusuyordu. Ekim ayı geldiğinde tırmanan gerginlik artık kontrol altına alınamaz noktaya gelmişti. 7 Ekim’de Gabar’da çıkan çatışmada Bolu Tugayı’na bağlı 21 komando yaşamını yitirdi. Çatışmadan sonra Türkiye, İran ve Irak hattında (Botan) operasyonlar yoğunlaştırıldı. Askerinden siviline, gazetecisinden yazarına herkes “hala ne duruyoruz, haydi sınır ötesine” demeye başladı. 10 gün sonra DTP dışında tüm siyasi partilerin desteğiyle sınır ötesine onay veren tezkere Meclis’te kabul edildi.

Tezkereden dört gün sonra, Dağlıca’nın Oramar bölgesinde HPG ile TSK arasında çok sert bir çatışma daha yaşandı, TSK çatışmada 12, HFG ise 35 askerin yaşamını yitirdiğini açıkladı. 8 asker ise HPG tarafından kaçırılmıştı. Oramar çatışması geri dönüşü olmayan gelişmeleri peş peşe tetikledi. Türkiye sınır ötesi operasyon kararını meşru hale getirmek için diplomasi atağı başlattı. Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt, “Hayal edemeyecekleri acıları yaşatacağız,” dedi. Bu demeçle birlikte aşırı yükseltelen milliyetçi hava İstanbul, Bolu, Sakarya, Kocaeli, İzmir gibi illerde Kürt linçlerine dönüştü.

Öcalan, Dağlıca'da tarihin akışını değiştiren çatışma yaşandığında tecritteydi. Beş haftalık tecritten sonra avukatlarıyla görüşme olanağı bulan Öcalan, hem örgüte hem de devlete uyan yapma gereği duydu. Öcalan'ın ilk uyarısı örgüteydi. Örgüte "aman dikkat herkes kendi PKK'sini yaratmak istiyor" uyarısında bulunuyor ve şöyle diyordu: "Türkiye kendi PKK'sini, ABD kendi PKK'sini, İran kendi PKK'sini, diğer bazı devletler de kendi PKK'sini yaratmaya çalışıyor."

Öcalan'ın ikinci uyarısı ise orduydu. Öcalan, bu uyarıyla orduya "tuzağa düşüyorsun" diyordu: "AKP hükümeti ordu ile Kürtleri çatıştırıyor. Her iki tarafı da yıpratmak istiyor. Ordu da güç kazanmak için bunu istiyor. Böylece AKP de bu çatışmadan istifade ederek devlet içinde muazzam ölçüde örgütleniyor, kadrolarını yerleştiriyor. Devletin her birimini ele geçirmeye çalışıyor. Batı da, AKP'ye destek veriyor. Bu politikalar Londra merkezlidir," (31 Ekim 2007)

Dağlıca çatışmasından sonra gözler Başbakan Erdoğan ile ABD Devlet Başkanı Bush görüşmesindeydi. Görüşmede, ABD'nin sınır ötesi operasyona izin verip vermeyeceği konusu karara bağlanacaktı. Beklenen görüşme 5 Kasım'da Washington'da gerçekleştirildi. Görüşme sonrası Bush, PKK'den "Türkiye, Irak ve ABD düşmanı" diye bahsetti. Ardından da PKK'nin tasfiye edilmesi için ABD, Türkiye ve Irak arasında askeri yetkililerden oluşan yeni bir üçlü koordinatörlük sistemi oluşturulduğunu açıkladı. Yeni koordinatörlük sistemine göre ABD Türkiye'ye anlık istihbarat desteği verecekti.

Görüşmeden sonra ABD keşif uçakları PKK kamplarına yönelik yoğun bir şekilde istihbarat çalışması yaptı. İsrail de Türkiye'ye anlık istihbarat için insansız savaş uçakları (Heron) tahsis etti. KDP ve YNK'nin de Türkiye'ye destek vermesi sağlandı. Maxmur Mülteci Kampı'na yönelik baskıları arttı, PKK'nin Irak'ta kurduğu siyasi parti PÇDK'ye ait bürolar kapatıldı.

Öcalan, Erdoğan'a "herkes çatışmamızı ister" uyarısı yapıyor, ardından da şu analizle "fazla sevinme" mesajı gönderiyordu: "PKK'nin düşman olması Türk devletinin yararına değildir. Çatışmaları derinleştirmeye çalışıyorlar ama AKP hükümetinin şunu bilmesi lazım ki, bu çatışma bütün devletlerin işine gelir, bir tek Türk devletinin, Türk ulusunun çıkarına değildir," (7 Kasım 2007).

ALTINCI HÜCRE CEZASI

Öcalan, Washington Zirvesi sonrası uyarılarını artırarak sürdürdü. Yaptığı uyarılardan biri de, süren operasyon ve devam eden çatışmaların yaratacağı sonuçlardı. Öcalan, çatışmaların PKK'yi şiddet kapasitesini artırmaya zorlayacağını, bunun da çok tehlikeli sonuçlar doğuracağını belirtiyordu: "Kürtler şiddet yönünde potansiyelinin yüzde beşini bile kullanmadı. Yüzde doksan beşi duruyor, bu çok tehlikelidir. Çatışmalar çözümsüzlük getiriyor." Ancak bu sözler Öcalan'a altıncı kez hücre cezası getirdi. İmralı Tek Kişilik Kapalı Cezaevi Disiplin Kurulu, örgüte talimat verdiğini öne sürerek, Öcalan'a 20 günlük hücre cezası verdi.

Öcalan, hücre cezasından sonra önce Demokratik Konfederalizm, sonra Demokratik Özerklik olarak formüle ettiği çözüm formülasyonunu bu kez Demokratik Özerk Kürdistan olarak kavramsallaştırdı. Bu kavramsallaştırmanın devlet katında tepki toplayacağını farkındaydı. Ama reste rest diyerek tavrını devlete hissettirmeyi tercih ediyordu:

"Ben Kürtler için Demokratik Özerk Kürdistan öneriyorum. Kürdistan terimi, aslında coğrafi bir terim, Kürtler de söylememiş. Selçuklu Sultanı Sencer zamanından beri böyle ifade ediliyor. Demokratik Özerk Kürdistan, hem Kürt toplumunun iç geriliklerine, bu feodal geriliklere karşı iç demokratikleşmeyi sağlar hem de Kürtlerin dışarıya karşı duruşunu ifade eder. Bu örgütlenmede devlet karşıtlığı yoktur, devlet kurmayı da hedeflemiyor. Bir çeşit, mevcut sınırlar ve devlet yapılan içinde Kürtlerin özgürlüğünü temsil eder. Sonuçta özerklik kavramı da özgürlükle ilgilidir. Demokratik özerkliğin devletle, sınırlarla bir problemi olmaz. Bir çeşit yerelin kendini devlet içinde ifade etmesi anlamına gelir." (28 Kasım 2007)

Öcalan, Demokratik Özerk Kürdistan önerisinin içeriğini ise somut olarak şu şekilde dolduruyordu: "Demokratik özerklikte Kürtler, bir nevi kendi özgürlüklerini sağlarlar. Eğitim, dil ve diğer kültürel gelişimlerine ilişkin okullarını açarlar. Halkın ekonomik sorunları var, gerekiyorsa bankalarını kurarlar, kooperatiflerini kurarlar. Dilin eğitimi ve diğer konularda enstitülerini oluştururlar. Bu, devletin olmaması ya da devletin reddi anlamına gelmez. Devletin kurumları yanında Kürtlerin bir nevi kendi taleplerini karşıladığı bir yapı gibi düşünülebilir. Bazı haklar topluluğu ilgilendirir, tek başına bir şey ifade etmez."

Restleşme sadece Kürdistan kavramsallaştırması ile sınırlı kalmadı. Bireysel haklar yerine kolektif haklar istediğini kaydeden Öcalan, Diyarbakır'ın Kürtler açısından merkez olmasını öneriyor, ardından da sözlerini devlette hassasiyet yaratacağını çok iyi bildiği şu perspektifle tamamlıyordu: "İşte Kürtlerin de —kendi hafif silahlarıyla olur— kendi gücü olur. Köylerde, kasabalarda bir çeşit halk milisi. Ama asla koruculukla karıştırılmasın, onlar para için, kendi kişisel çıkarları için silah alıyorlar. Peşmerge gibi biraz, ama onlar daha çok ordu düzenindeler, ben bunu kastetmiyorum. Ben halka bağlı, onun çıkarlarını esas alan, halk içindeki husumetleri çözen bir güçten bahsediyorum. Bir çeşit yan jandarma gibi olur. Bunu devlet de tanır, ona göre kanunlar düzenlenir," (28 Kasım 2008).

2008 YILI

1920'LERİN SİYASETİ DEVREDE

"Bu operasyondan amaçladıkları nedir? Neyi hedefliyorlar? Erdoğan-Bush 5 Kasım görüşmesinde gizli bir anlaşma olduğu kısmen basına yansdı. Yeni yasal düzenlemeler tartışılıyor. Devlet derinliğine bunu anlayamadı, PKK de sözde anladı ama onlar da derinliğini anlayamadı. Bu aslında yüz yıllık İngiliz siyasetinin aynı senaryolarıdır. Nasıl 1920'lerde Musul meselesini yarattularsa, şimdi de aynısını yapıyorlar. 1920'ler benzeri bir siyaset devrededir. Benim buraya gelmem de bu yüzdendir. Beni bağımsız duruşum nedeniyle tasfiye ettiler. Bu derin siyasetin iyi anlaşılması gerekiyor."

"Bu çatışmaların Türkiye'ye hiçbir yaran yoktur. Türkiye bundan hiçbir çıkar elde edemez. Bu çatışmalar ABD'ye yarar, YNK-KDP'ye yarar, hatta İran'a yarar. ABD bu operasyonlarla PKK'yi bitiremeyeceğini çok iyi biliyor. PKK'nin bitmesi Türkiye'nin çıkarına da değildir. Çünkü PKK'nin tasfiye edilmesi durumunda ABD-İngiltere çizgisinin desteklediği ulus-devletçilik devreye girecek ki Güney'de geliştirilen budur. Bunu Kuzey'e ihraç etmek istiyorlar. İki çizgi var: Biri Güney'deki ABD'nin desteklediği ulus-devlet anlayışı; bunu Güney'de olgunlaştırıp tüm Kürtlere ihraç edecekler. İkinci çizgi de bizim geliştirdiğimiz Demokratik Konfederalizm'dir. Türk devleti PKK'yi bitirdiğinde neyle karşılaşacağını bilmiyor. Bu siyasetle hem Türk devletini hem PKK'yi kontrol altına almak istiyorlar."

AMERİKA KÖTÜ OYNUYOR

Operasyonun sekizinci gününde, Hindistan'da, operasyon kısa sürmezse istihbarat paylaşımının gerçekleşmeyebileceğini ifade eden ABD Savunma Bakanı Robert Gates, Türkiye'ye gelerek Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül'le görüştü.

ABD'nin alelacele Türkiye'ye "Güney Kürdistan'dan çık" baskısı yapması boşuna değildi. Güney Kürdistan topraklarında konuşlandırılan Türkiye tanklarının, güneyden Zap bölgesini çevirmek için kışlalardan çıkmasını, tankların önüne çıkan halk engellemiştir. Operasyon sırasında iki köprü'nün vurulması KDP'yi huylandırmış, KDP Karargahı tüm peşmergeleri teyakkuza geçirmişti. Türkiye ordusu ile peşmergelerin karşı karşıya gelmesi an meselesiydi. Bu durum, ABD'nin bölgesel politikalarıyla çelişiyordu. Çünkü ABD, Türkiye ile Güney Kürdistan Bölgesel Hükümeti arasında ilişkilerin dostane olmasını istiyordu. Diğer taraftan, Türkiye'nin Güney Kürdistan topraklarına asker sokması Kürtler arasında endişe ve kaygılara neden olmuştu. PKK, tüm Kürtler nezdinde "işgale karşı" direniş gösteren örgüt olarak algılanıyor, bu durum popülaritesinin hızla yükselmesine, KDP ve YNK'nin gözden düşmesine yol açıyordu. PKK'nin giderek güçlenmesi ve Güney Kürtlerini de kendisine çeken çekim merkezi haline gelmesi Washington'da alarm zillerinin çalmasına yol açmıştı.

TÜRKİYE'Yİ YAHUDİLER KONTROL EDİYOR

Öcalan, operasyon sonrasında, ABD ve İngiltere'ye yönelik eleştiri dozunu artırdı. Ancak eleştirileri ABD ve İngiltere'yle sınırlı değildi. İsrail ve Yahudilere de özel bir başlık ayırmıştı. Öcalan'ın İsrail ve Yahudilerle ilgili düşünce ve eleştirileri aralıksız üç ay sürdü. Üç faktör Yahudilere karşı sertleşmesinde etkili olmuştu. İlk faktör, İsrail'in insansız istihbarat uçağı Heron'u vererek Türkiye'nin elini güçlendirmesiydi. İkinci faktör, Güney Kürdistan'da ağırlığını artıran İsrail'in Öcalan'a alternatif bir milliyetçi Kürt oluşumuna yönelmesiydi. Üçüncü faktör, Öcalan'da, İsrail'in, Türk-Kürt çatışmasına dayalı tehlikeli bir siyasal oyun içinde olduğu kanaatinin oluşmasıydı.

Öcalan, AKP ile Yahudiler arasında da organik ilişki olduğunu düşünüyor, bu ilişkinin daha çok parasal ilişki olduğunu söylüyordu: *"AKP'ye para verip, halka dağıtıp oy toplamasını sağlıyorlar. Bu paranın kaynağı ağırlıklı olarak Yahudilerdir. Erbakan'ın bugünkü durumunun arkasında da bunlar var. Tayyip Erdoğan'ı ise destekliyorlar. Bugünkü AKP İslamcılığı Kalvinizm'dir diyorum,"* (27 Şubat 4 2008). Öcalan, Yahudilerin Türkiye'de satın aldığı topraklara da değiniyor, *"Anadolu toprakları Yahudilerin eline geçiyor"* tezini işliyordu: *"1916-1918'de Avrupa'da Yahudi Kongresi'nde 'Yahudilerin asıl toprakları Anadolu'dadır' deniliyor. Şimdi Ege kıyılarına kim hakim? Antalya'nın yüzde kaçını kimin elinde? Harran'a tek kanalla su taşımaya kimler yapıyor? Türkiye'nin sınırlarındaki mayınları bile onların izni olmadan temizleyemiyorlar. Amaç orayı bölerek kontrol altında tutmaktır. Hedef halkların bir araya gelmesini engellemek. Orayı kontrol altında tutmak istiyor İsrail,"* (2 Nisan 2008).

Öcalan, bu analizden sonra Yahudi halkına nasıl baktığını ise şu şekilde açıklamıştı: *"Daha önce de söylemişim, Yahudi halkı da Ortadoğu halkıdır ve bu coğrafyada özgür ve demokratik şekilde yaşama hakkına sahiptir. Ben bunları söylerken bütün Yahudileri, bütün Yahudi halkını kastetmiyorum. Yahudiler içerisinde bir klik var, onları kastediyorum. Benim söylediklerim Yahudi halkına değil, egemen olan bu kliğin, bu dar grubun yürüttüğü anlayış, politika ve uygulamalara yöneliktir. Bu anti-semitistlik değil, tarihsel ve güncel gerçekleri ifade etmektir. Apo'nun antisemitistliğine cevabım budur. Anti-semitist olduğum yönündeki ifadeler tamamen safsatadan ibarettir,"* (23 Nisan 2008).

İNÖNÜ İNGİLİZ İŞBİRLİKÇİSİYDİ

Öcalan, Yahudilerle ilgili değerlendirmelerini sürdürürken, sürpriz bir şekilde gündemine Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü'yü aldı. 1999 yılından bu yana pek çok kez Kemalizm değerlendirmesi yapmıştı. Ancak Cumhuriyetin kuruluşunda

çok önemli görevler ifa eden iki tarihi figürü ilk kez mercek altına alarak kıyaslıyordu. Amacı Cumhuriyetin kuruluş yıllarında, öncü kadrolar arasındaki ayrışmadan yola çıkarak, günümüzün ideolojik zihniyet kodlarını daha anlaşılır kılmaktı.

Öcalan'a göre İnönü milliyetçiydi, ama Atatürk değildi. Atatürk çok okuyan, dönemin bilgilerini derleyip toplamaya çalışan, pragmatist ve gerçekçi biriydi. Yayılmacı ve maceracı İttihat ve Terakki kadrolarının bir bölümünü tasfiye etti. Kendi bağımsızlık çizgisini oturtmaya çalışırken, çevresi İttihat ve Terakki kökenlilerce çevrildi (27 Şubat 2008). Bunun da nedeni, İngilizlerin Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki emellerine taş koymasındı. Mustafa Kemal, 1919-1924 arasındaki dönemde bağımsızlıkçiydi. Ancak İngilizler, 1922 yılından itibaren denetimi ellerine aldıktan sonra Atatürk'ün kurduğu devleti tanıdılar.

İngilizler müthiş öfke duydukları Mustafa Kemal'i cumhurbaşkanı yaptırarak Çankaya'ya kapattı. Bunun üzerine Atatürk o dönem Lenin'le mektuplaştı (2 Nisan 2008-27 Şubat 2008). O yıllarda İslami ve milliyetçi eğilim şeklinde iki siyasi eğilim vardı. İslami eğilimi Said-i Nursi ve Mehmet Akif'in de içinde yer aldığı kesim, diğer tarafı ise milliyetçi Ziya Gökalp, İsmet İnönü, İttihat ve Terakki kadroları temsil ediyordu (7 Mayıs 2008).

Öcalan'a göre, "Atatürk'ün tersine İsmet İnönü, İngilizlerle işbirliği içindeydi. Atatürk, İnönü'nün İngilizlerle ilişkisini biliyordu. Buna rağmen onunla uzlaşmak zorunda kaldı. İnönü ve Fevzi Çakmak, Mustafa Kemal'e 'cumhurbaşkanı ol' diye dayattılar. Atatürk cumhurbaşkanı olanca bütün güç İnönü'ye geçti. İnönü, Ege'de Çerkezleri, Rumları tasfiye etti. Oysa Mustafa Kemal, bu çizgide değildi. Biraz daha özgürlükçü yaklaşıyordu. İzmit konuşmasında bir çeşit otonomi diyor, bazı açılımlar yapmak istiyordu," (27 Şubat 2007).

Öcalan'ın İnönü-Atatürk kıyaslamasında yer verdiği örnekler- biri de Kürt sorunu. Öcalan'a göre, "Atatürk, Kürt sorunu konusunda özerklik anlayışına sahipti, yani muhtariyet istiyordu. dile de getirmişti ama Kürtlerle uzlaşması engellendi. Her defasında karşısına bir şey çıkarıldı; İzmir suikastı, Menemen Olayı, Şeyh Said ayaklanması gibi. Şeyh Said İsyanı'nda Fethi Okyar başbakandı, 'Benim en yakın arkadaşlarım Kürt'tür, Kürtlerin üzerine gidemem' dedi. Bunun üzerine Okyar'ı düşürerek Kürtlerin üzerine gittiler. Mustafa Kemal, Kürtlerin ve Türklerin uzlaşması, bir arada yaşamaları için çalıştı. 1922'nin başlarında Kürtçe eğitimle ilgili bir de yasa çıkardı. Ancak buna izin verilmedi. İttihatçı kadrolar etrafını daraltmışlardı. Bu kadrolar komünizmi, İslam'ı ve Kürtçülüğü tasfiye ettiler," (12 Mart-2 Nisan 2008).

Öcalan'ın Kürt sorunu ile ilgili örnek verdiği bir diğer örnek de Dersim isyanıydı. Öcalan'a göre, Dersim'den bir heyet Seyit Rıza'nın önlenmesi için Elazığ'a gelecek olan Mustafa Kemal ile görüşmeye çalıştı. Ancak İttihat ve Terakki kadroları bu görüşmeyi engelledi. Atatürk üç saat daha erken Elazığ'a gelebilmiş olsaydı Seyit Rıza ve arkadaşlarının idamı gerçekleşmeyecekti. Birtakım eksik evraklarla, idam imzaları tamamlanmadan, idamlar gerçekleştirildi. İdamlarda İnönü ve çevresinin büyük etkisi oldu (27 Şubat 2008).

Öcalan, Atatürk-İnönü kıyaslaması yaparken Yahudilerin de Cumhuriyetin ilk yıllarında etkin olduğunu, Türkçülük ideolojisinin fikir babalığını yaptıklarını söylüyor, şu hususları dile getiriyordu: "Bugün dayatılan Türklüğü savunanlar aslında Türk değildi. 'Ne Mutlu Türküm Diyene' sözünü de Mustafa Kemal söylememişti. Mustafa Kemal'in katıldığı bir toplantıda Haim Nahum adında bir Yahudi kalkıp konuşmuş, 'Ne Mutlu Türküm Diyene' demişti," (27 Şubat 2008-12 Mart 2008).

Öcalan'ın başlattığı tartışma bir süre sonra Türkiye'nin en çok tartışılan gündemi haline geldi. Başbakan Erdoğan, Atatürk ölür ölmez paralardan resminin çıkarılmasını gündeme getirerek, Atatürk'e sığınarak siyaset yapmayı politika sanan CHP'ye yüklenince tartışma daha da alevlendi. Erdoğan, "Artık Atatürk'ün arkasına saklanıp siyaset yapmayı bırakmalısın. Biz senin evvelini gayet iyi biliriz. CHP zihniyetinin, vefatından hemen sonra Atatürk'ün resimlerini Türk parasından nasıl çıkardığını çok iyi biliriz. CHP zihniyetinin devlet dairelerinden Atatürk'ün posterlerini vefatından sonra bütün ofislerden nasıl indirdiğini çok iyi biliriz. PTT'nin pullarından Atatürk'ün resimlerini nasıl kaldırdıklarını çok iyi biliriz," diyerek Öcalan'la benzer bir yaklaşım sergiliyordu. CHP lideri Baykal ise, "Ben o zaman altı aylıktım. Daha emekliyordum. Erdoğan her şeyi bize yüklüyor," diyerek yanıtlıyordu iddiaları. Baykal-Erdoğan düellosundan sonra köşe yazarları, akademisyenler mütemadiyen İnönü ve Atatürk'ü kıyaslayan yazılar ve makaleler yayınlamaya başladılar. İlginç olan husus, tespit ve eleştirilerin Öcalan'la büyük benzerlik göstermesiydi. Ancak her nedense kimsenin aklına bu tartışmayı Öcalan'ın başlattığı gelmemişti.

ERDOĞAN'I TAKLİT EDİYOR

Kara operasyonundan bir süre sonra Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, sonra da TBMM Başkanı Köksal Toptan, DTP'li vekillerle görüşme gerçekleştirdi. Ancak bu durum Öcalan'ın pek hoşuna gitmedi. Çünkü görüşmelerin arka planında yatan niyetin Kürtleri bölmek olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden DTP'li vekillere "aman dikkat" diyor, görüşmenin niyetini sorgulamalarını istiyordu: "Basından izledim. DTP'liler de bazı görüşmeler yapıyor. Bu görüşmeler önemlidir. Görüşmeler iyi niyetle yapılırsa onları desteklerim. Eğer tasfiye veya baskı altına alma temelinde kullanılırlarsa Kürt halkı

bunu kabul etmez, buna karşı çıkar. DTP'liler elbette görüşmeler yapacaklar ama çok dikkatli olmalılar. AKP üzerinden bir işbirlikçi Kürt-İslam partisi kurmaya çalışıyorlar; AKP içindeki yetmiş milletvekiliyle bunu yapmaya çalışıyorlar. Bir dönem Şerafettin Elçi üzerinden yapmaya çalıştılar, başaramadılar. Sertaç Bucak üzerinden yaptılar, başaramadılar Şimdi bu yöntemi kullanıyorlar. Kürtleri bölmeye çalışıyorlar ama bunu da başaramayacaklar.”

ERGENEKON KANUNİ DÜZENE ÇEKİLDİ

Öcalan, Ergenekon operasyonunun çetelerden korkan AKP tarafından başlatıldığını, operasyona Genelkurmay ve ABD'nin de destek verdiğini, ancak Genelkurmay'ın Ergenekon'u gözden çıkarma karşılığında Erdoğan'dan Kürtlerin üzerine gitme tavizi kopardığını, tüm bu gelişmelerin kararının da 4 Mayıs 2007 tarihinde gerçekleşen Dolmabahçe Zirvesi'nde alındığını belirtiyor ve ekliyordu: *“Ergenekon bitirilmedi, kanuni düzene çekildi.”*

Öcalan, Erdoğan'la Genelkurmay arasında varılan Ergenekon anlaşmasının Kürtler açısından ise şu sonucu doğuracağını söylüyordu: *“Erdoğan daha fazla bu Ergenekon üzerine, bu çetelerin üzerine gitmeyecek, buna karşılık o çeteler de kanun çerçevesine alınacak, kanundışı eylem yapmayacak. Genelkurmay da Kürtlerin üzerine, PKK'nin üzerine her türlü silahla gidecek. Bu anlaşmadan sonra Erdoğan, Kürtlere ilişkin söylediği bütün sözlerini geri almış oldu. Kamuoyu bunları bilmiyor, DTP de tam anlayamıyor. Bütün bunlarla yeni bir döneme girildiğini anlamak lazım. ABD de buna izin verdi. O tarihten sonra da Kürtlere ve PKK'ye karşı her tür yönelim, hava ve kara operasyonları yapıldı. Kürtler bunu böyle anlamalı. Ergenekon'a da yeni bir şekil veriyorlar,”* (14 Mayıs 2008).

DAVA LAİKLİKLE ALAKALI DEĞİL

Sistem içinde, AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından beri devam eden AKP ile laik ve Kemalist çevrelerin kavgası, Ergenekon Operasyonu ile artık bir hesaplaşmaya dönüşmüştü. Operasyondan sonra, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya, sürpriz bir şekilde *“laikliğe aykırı fiillerin odağı haline geldiği”* gerekçesiyle AKP'nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı.

Öcalan da, pek çok kişi ve çevre gibi davanın laiklikle alakalı olmadığını düşünüyordu. Öcalan, ABD, İngiltere ve İsrail'in Türkiye'yi kaosa sürükleme çabalarının bir ayağı olarak değerlendiriyordu kapatma davasını: *“AKP'ye neden bu dava açıldı? Aslında bu meselenin laiklik ve İslam'la alakası yok. Mesele ekonomiktir, kimin ne kadar kar sağlayacağıyla ilgilidir. Bu iki klik (AKP, CHP) çatışıyor. Türkiye'yi kim yönetecek sanıyorsunuz, Türkiye zayıf düşecek, dış güçler, İsrail de yönetecek. AKP giderse geriye Baykal, Bahçeli kalır. Bunların durumu ortada. Ülkeyi yönetecek güçte değiller. Türkiye daha da kaosa sürüklenecek,”* (2 Nisan 2008).

DTP'NİN MECLİS'TE OLMASI ÖNEMLİ, AMA

Öcalan, DTP'nin barışçıl ve demokratik bir ortamın oluşması için üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmediğini düşünüyor, DTP rolünü oynamadığı için iki milyon insanın yaşamını yitireceği çatışmalı günlere sürüklenildiğini söylüyordu.

Öcalan'da DTP rahatsızlığı yaratan bir diğer önemli faktör, DTP'li vekillerin performanslarını beğenmemesiydi. Öcalan'a göre, vekillerin Meclis'te olması önemli bir fırsattı. Ama DTP'li vekillerin Meclis'te kendilerini ifade edemediği, iki kelimeyi bir araya getirip konuşamadıkları, Alevilik konusunda iyi siyaset yürütemedikleri (9 Nisan 2008).

Öcalan, DTP'nin Meclis çatısından atılacağı, partinin de kapatılacağı düşüncesindeydi. Onun için DTP'nin önüne bazı görev ve sorumluluklar koymuştu. Hızla her kesim ve çevreden yüz binlerce kişinin üyesi olduğu kent konseyleri ve kent meclisleri oluşturulmasını öneriyordu. Bu hazırlıklar önemliydi, çünkü DTP'nin parlamentodan atılması, çeşitli yöntemler (para, pul) kullanılarak belediyelerin alınması halinde alternatif örgütlenme ve yönetim modeli olarak hayata geçirilecekti (27 Şubat 2008). Öcalan, bu öneriyi yapmıştı ama 1999 yılından beri dile getirdiği projelerin hayata geçirilmediğinin de farkındaydı.

2000 yılında Demokratik Siyaset Okulu açılması önerisinde bulunmuş, ancak aradan sekiz yıl geçmesine rağmen önerisi yerine getirilmemişti. 2008 yılının Mart ayı geldiğinde önerisini bir kez daha yineledi, isminin de Orhan Doğan Demokratik Siyaset Akademisi olmasını önerdi. Öcalan, demokratik siyasetin güçlenmesi, siyaset yapan nitelikli kadroların yetişmesi açısından önerisini önemsiyordu: *“Bu onlara son önerimdir. Eğer bunu da yapmazlarsa, DTP'yi işbirlikçi ilan edeceğim. Haftaya geldiğinizde bu işle kim ilgileniyor, bu işin sorumlusu kim? Nasıl kuracaklar, ne zaman kuracaklar? Bütün bu bilgileri önümde istiyorum. Demokrasinin gelişmesini, demokratik siyasetin güçlenmesini istiyorlarsa bu okullar şart,”* (12 Mart 2008).

Öcalan, üç hafta boyunca konuyu gündeminde tuttu, avukatları görüşmeye geldiklerinde her defasında önerisiyle ilgili çalışmaların ne düzeyde olduğunu sordu. Siyaset Akademisi önerisi Öcalan'ın yaptığı önerilerden sadece bir tanesiydi. Öcalan, ayrıca Urfa için *“Dinler Bahçesi”* adı altında park inşa edilmesini, Diyarbakır'da Demokratik Siyaset Akademisi, Urfa'da Demokratik Siyaset ve İlahiyat Akademisi, Dersim'de de Demokratik Siyaset ve Alevi Kültürü Akademisi ve sol çatı partisi kurulmasını istiyordu. Öcalan, çatı partisini önemsiyordu, çünkü milliyetçilik ve din arasında sıkışıp kalan ülkenin ancak demokratik platforma dayalı üçüncü bir alternatifle düzlüğe çıkacağına inanıyordu.

BENİM DE KENDİMİ SAVUNMA HAKKIM VAR

DTP savunmasında, oldukça makul öneriler getiren Öcalan'ın yaklaşımlarının "terör olarak" tanımlanamayacağı kaydediliyordu. Öcalan'ın Türkiye'yi halklar savaşına yol açacak çatışma ortamından kurtardığı, her türlü milliyetçiliği reddettiği, beş yıl süreyle tek taraflı olarak PKK'yi çatışmasız konuma geçirdiği ifade edilen savunmada, ayrıca şu tespitlere yer veriliyordu: "Öcalan'ı anlamamak Türkiye'ye değil rantçı, şoven, milliyetçi kesimlere, ABD ve İsrail başta olmak üzere dış güçlere hizmet eder. İddianamede Öcalan'dan ayrılıkçı olarak bahsedilmesi gerçekleri yansıtmıyor."

7. BÖLÜM: TEST SÜRECİ VE MÜZAKEREYE GİRİŞ (2009)

DEVLET YİNE İMRALI'DA

Herkes nefesini tutmuş, 2009 yılı Mart ayındaki yerel seçimleri beklemeye başlamıştı. Bu öyle bir seçim olacaktı ki, sonuçları kader tayin edecekti. Bölge'de DTP'nin değil AKP'nin başarılı olması halinde Kürt sorununda dengeler radikal bir şekilde değişecek, dağın halk nezdindeki meşruiyeti marjinalize edilebilecekti. Aynı şekilde, DTP'nin seçim arenasından başarılı çıkması halinde, devlet ve hükümetin geçmişten buyana savunageldiği tüm tezler tuzla buz olacaktı. PKK'nin dağın yanı sıra ovada da kurumsallaşması, klasik Kürt politikasını artık sürdürülemez hale getirecekti. Yerel seçim sonuçları, AKP ve devlet açısından tam bir şok oldu. DTP kazandığı belediye sayısını 38'den 99'a çıkarmış, AKP ise Van, Siirt ve Iğdır gibi illeri DTP'ye kaptırmıştı. Bu sonuçlar, Kürt sorununda öyle değişiklikler doğurdu ki bir anda paradigma değişti, devlet ve hükümet farklı tercihlere yönelmek, stratejisini yenilemek zorunda kaldı. Yeni tercihi ilk seslendiren İmrالی'ya giden devlet heyeti oldu.

Öcalan, İmrالی'da tansiyonun giderek tırmandığı o günlerde, 2000 tarihinde İmrالی'da yaşadığı bir olayı anlattı, "burada işte bunları yaşadım" mesajı verdi: "2000'nin başında burada sorguya katılan yetkililer gelmişti. Bazıları komutandı, yetkili olarak konuştu. Bana, 'Siz güçlerinizi sınır dışına çektiniz, tek taraflı adım attınız, bundan sonra da tek taraflı adım atacaksınız. Ancak ordu, devlet sizi dikkate almaz' diyordu. Ben, devletin politikasını sordum. Onlar da 'Devlet bu düşük yoğunluklu savaşla sizi dikkate almaz, savaşı tırmandırın, daha ciddi bir savaş verin o zaman dikkate alınırsınız, sizi dikkate almak zorunda kalırlar' diyordu. Kelimesi kelimesine böyle değildi ama öz itibarıyla böyle söylemek istiyorlardı. Yani savaşı orta yoğunluktaki bir düzeye çekmemiz halinde devletin bizi dikkate almak zorunda kalacağını belirtiyordu. Tabii ben savaşı tırmandırmadım. Bunu çekindiğim ya da korktuğum için de böyle yapmadım, samimiydim, sorunun böyle çözüleceğine inanıyordum," (8 Temmuz 2009).

ERDOĞAN DTP İLE GÖRÜŞÜYOR

Pozitif havanın giderek yükseldiği o günlerde, Öcalan, hala ihtiyatlı konuşuyor, Erdoğan'ı süreci yürütememekle eleştiriyor, şu tespiti yapıyordu: "Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Meclis Başkanlığı sizde olacak, yine çözmeyeceksiniz, o zaman bu bir oyalamadır. Mesele demokratik bir anayasa ile çözülebilir, niye yapmıyorsunuz? Erdoğan bu süreci yürütemiyor," (17 Temmuz 2009). Öcalan'ı bu şekilde konuşmaya sevk eden pek çok faktör vardı. Her şeyden önce hükümetin samimi olduğuna inanmıyor, oyun oynadığını, tasfiye amaçladığını düşünüyordu. Bir diğer faktör de hükümet ve devletin İmrالی'da Öcalan'ın kapısını çalmamasıydı. Öcalan, demokratik açılımın başladığı ilk günden itibaren sık sık "burada benimle müzakereler başlamalı" demiş, ancak sesini kimselere duyuramamıştı. Öcalan, yol haritasını devletle müzakere ederek hazırlama taraftarıydı. Ancak devlet bu yönde bir umut vermeyince yol haritasını direkt kamuoyuna açıklama kararı aldı. Devlet isterse açıklayacağı yol haritasını kendisi ile müzakere edebilirdi.

Yol haritası ve demokratik çözüm tartışmaları sürerken, nihayet; hükümet temmuz ayı sonunda sahneye çıkma kararı aldı. İçişleri Bakanı Beşir Atalay, 29 Temmuz'da basın toplantısı düzenleyerek Kürt sorununda demokratik açılım süreci başlattıklarını açıkladı. Atalay, hazır bir çözüm önerileri olmadığını, sorunu demokratikleşmeyle açacaklarını belirtiyor, tüm kesimlerin görüşlerini alacaklarını söylüyordu.

Muhalefetin kapıları kapatması üzerine görüş açıklayan Erdoğan, 14 Ağustos günü muhalefete "Demokratik açılım sürecinde kararlıyız," yanıtı veriyordu. Erdoğan'ın açıklamasının ardından, demokratik açılım koordinatörü Beşir Atalay, asker ailelerini ziyaret ederek açılımda kararlı oldukları mesajını veriyordu. Atalay, açılım boyunca 5 siyasi parti temsilcisi, 22 sivil toplum kuruluşu ve 11 meslek örgütü ile bir araya gelerek görüş alışverişinde bulunacaktı.

Demokratik açılım sürecini yakından izleyen diğer bir kesim de Kürt cephesiydi. DTP, açılımın sorunun çözümüne yönelmesi halinde destek vereceğini açıklıyor, ancak sorunun kim ya da kimlerle müzakere edilmesi gerektiği konusunda ise adres gösteriyordu. 14 Ağustos günü devletin ajansı AA'ya açıklama yapan DTP Eş başkanı Ahmet Türk, "PKK'yi etkileyecek kişi, Öcalan'dır," diyor ve şöyle devam ediyordu: "Öcalan taraflardan biri midir, birdir. PKK üzerinde önemli bir etkinliği var mı, var. Toplum tarafından önemsenen bir isim midir, isimdir. O zaman sürecin gerçekten demokratik, barışçıl bir sürece, çözüm sürecine evrilmesi konusunda etkili olan herkesin hassasiyetini, söylediklerini dikkate almamız gerekiyor." Meydanlarda halka hitap eden diğer DTP'li vekiller ise çözümün muhatabının İmrالی olduğunu vurguluyorlardı.

HAYDİ, DIŞARI ÇIKIN

Öcalan hazırladığı yol haritasını 20 Ağustos 2009 günü cezaevi yönetimine teslim etti:

Aradan günler geçmesine rağmen yol haritası dışarı çıkarılmadı. Devlet yol haritasına el koymuş, dışarı çıkarılmasını engellemiştir. Devletin yasakladığı yol haritasında Öcalan, 23 Ekim’de yaptığı açıklamaya göre üç aşamadan oluşan üç öneri yapmıştı. O öneriler şu şekildeydi: *“Birinci aşama, devlet Kürtlerin tüm haklarını güvence altına alacak. Güvence verecek. PKK de bölücü olmadığını devlete ispatlayacak. Şiddeti yöntem olarak esas almadığını ilan edecek. Bu aşamada çatışmasızlık ortamı oluşturulacak. Devlet Kürtlerin kendi kendini yönetmesine imkan tanıyacak. Bu olursa ikinci aşama olarak sınır dışına çekilme olacak. Üçüncü aşama olarak da devlet verdiği güvenceyi hukuki mevzuata yansıtacak. Devlet bunu yaptığı oranda da geri dönüşler olacak.”*

DEVLET SINAMA YAPMAK İSTEDİ

Öcalan’ın hazırladığı yol haritası devlet ve hükümet kanadında beğenilmemiş, kaşların çatılmasına yol açmıştı. Cumhurbaşkanı Gül, *“Unutun İmralı’yı,”* diyerek Öcalan’ı sürecin dışında gördüklerini belirtmiş, ardından Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ, demokratik açılım sürecinin bir müzakere ve uzlaşma süreci olmadığını tüm açıklığıyla kamuoyuna deklare etmişti. Tüm bu gelişmelerden sonra Kürt açılımı süreci isim değiştirerek demokratik açılım sürecine döndü. Çok kısa bir süre sonra da Millî Birlik Projesi ismi ile anılmaya başlandı.

Süreç tıkanmaya doğru giderken, İmralı’da Öcalan’ın kapısını devlet bir kez daha çaldı. Yol haritası boyunca Öcalan’ın *“gelin haritayı müzakere edelim”* çağrılarını duymazlıktan gelen devlet, Öcalan’ın kapısını farklı bir amaçla çalmıştı. Heyet Öcalan’dan, Türkiye’ye Barış Grubu gelmesi için çağrı yapmasını istiyordu. Öcalan, öneriye şiddetle karşı çıktı, *“Hayır, olmaz,”* dedi. Bunun üzerine heyet Öcalan’a barış gruplarının gelmesinin negatif olan havayı pozitif çevireceğini, sürecin önünü açacağını, kamuoyunda olumlu sonuçlar doğuracağını, örgütün kendisine bağlı olup olmayacağını göreceğini belirterek, grupların gelmesinde ısrarcı davrandı. Bunun üzerine Öcalan, *“Peki,”* diyerek, öneriye fırsat tanıma kararı aldı.

Öcalan’ın çağrısı üzerine, Kandil ve Maxmur’dan iki Barış Grubu, ekim ayında Habur Sınır Kapısından Türkiye’ye giriş yaptı. Bir insan seli eşliğinde kapıdan giriş yapan barış gruplarını, Diyarbakır yolunda milyonlarca kişi sevgi gösterileriyle karşılıyordu. Ancak halkın gösterdiği bu sevgi, devlet ve hükümet tarafından hazmedilemedi. Erdoğan kitlesel karşılamayı *“siyasi rant”*, Bakan Atalay ise yaşananları şov ve provokasyon olarak nitelendirdi.

Sürecin gidişatından duyduğu kaygıyı ifade eden bir diğer isim, de Öcalan’dı: *“Ben bir daha gelmeleri için kesinlikle çağrıda bulunmayacağım, barış grupları gelmez, gelemez. Bundan sonra grupların gelmesi için durum değişmeden hiçbir çağrıda bulunmayacağım, bu doğru da değil, alçaklıktır, onursuzluktur. Ama Devlet gider PKK’yle görüşür, anlaşır, PKK kendisi gönderirse ona bir şey diyemem. Benim tarafımdan bir daha Barış Grubu çağrısı kesinlikle olmayacaktır. Gelen gruplar için şükranlarımı sunuyorum. Bu gruplara çağrı yapmamdaki amaç şuydu; Devlet, bir sinama yapmak istedi. Bana bağlı olup olmadıklarını, ne kadar bağlı olduklarını sınamak istedi,”* (23 Ekim 2009).

“Barış işi ciddi bir iştir, saygı ister. Her şey anlaşılıştır. Bu grupların gelişi ve buna karşı Kürt halkının onurlu sahiplenışı, duruşu, Hükümetin gerçek yüzünü, niyetini ortaya çıkarmıştır. Hükümetin planı suya düştü. Yine her şeyin günahını Kürtlerin üzerine atmaya çalışıyorlar. Tabii ki açılım maçılım hikaye, amaçları PKK’nin tasfiyesidir.” (30 Ekim 2009)

Demokratik açılım sürecinin çökmesi, devlet ve hükümeti daha da fevri ve sert davranmaya sevk etti. Ekim ayı ortalarında Öcalan’a 10 günlük hücre cezası verilirken, demokratik açılım süresince sürdürülen KCK operasyonları daha da tırmandırıldı.

2009 yılında taraflar birbirini sınamış, PKK devleti, devlet de PKK’yi test etmişti. Karşılıklı sinama, test etme durumu, yerini 2010 tarihinde direkt görüşmelere bırakacak, taraftar birbirinin gıyabında yaptığı hamleleri müzakere masasında birbirlerinin gözlerinin içine bakarak gerçekleştireceklerdi.

SONUÇ

Abdullah Öcalan’ın İmralı’da geçirdiği on yıllık zaman kesin analiz edildiğinde, şu parametreler ortaya çıkmaktadır. Öcalan, Türkiye’ye getirildikten sonra yeni bir paradigma oluşturmuştur. Bu paradigmayı da Demokratik Cumhuriyet, Demokratik Uygurluk ve Demokratik Konfederalizm olarak kavramsallaştırmıştır. Ancak paradigma değişikliği epistemolojik bir kopuşu ifade etmemiştir. Yeni paradigma ile ulus-devlet misyonu terk edilmiş, üniter birlik içinde çözüm anlayışı geliştirilmiş, meşru savunma halleri dışında şiddet bir hak arama yöntemi olmaktan çıkarılmış, geçmişi efsaneleştiren simge ve öznenin (PKK) ismi değiştirilmiş, buna bağlı olarak geçmişin örgütsel yapılanması değiştirilerek taban demokrasisine dayalı yeni konfederal örgütsel yapılanma getirilmiştir. Ayrıca, Kürt “etnisitesi” yeniden kurgulanarak reform ve Rönesans öğelerini de içerecek şekilde demokratikleştirilmek, milliyetçi öğelerden arındırılmak istenmiştir.

Öcalan'ın geliştirdiği yeni paradigma, aynı zamanda Türkiye açısından da tarihsel önem arz etmektedir. Çok ciddi açmaz ve sorunlarla karşı karşıya kalan Türkiye'de, ne sağ, ne de sol cemahta sorunları çözecek yeni bir paradigma önerisi çıkmıştır. Bu yüzden, Öcalan'ın İmralı'da geliştirdiği yeni paradigma Türkiye'ye yeni ufuklar ve çözüm dizgeleri getirmesi, tek ve özgün olması itibarıyla da önem arz etmektedir.

Öcalan, eski paradigmadan yeni paradigmaya geçerken değişim stratejisine "acımasız" bir PKK eleştirisi ile başlamıştır. Böylece örgüt üyelerine dönün paradigmasını terk ederek geleceğe doğru yürümeleri için gerekli olan özgüveni sağlamıştır. Bu eleştiriden sonra beklentileri birbirine bağlayan, dönüşüm ve büyüme için temel oluşturan yeni değerler (yeni misyon ve görevler, gerçekleştirilecek yeni hedefler) yaratmıştır. Bu yeni değerler, 2001 yılına kadar Demokratik Cumhuriyet, 2001 yılından 2005 yılına kadar Demokratik Uyarlık ve Demokratik Ekolojik Toplum, 2005 yılından sonra ise Demokratik Konfederalizm olmuştur. Bu paradigmalar birbirini boşa çıkaran bir yöntemle değil, daha çok solunan siyasal ve psikolojik iklime bağlı olarak şekillendirilmiştir.

Öcalan, değişim mühendisliği olarak tanımlanabilecek bu süreçte, 2005 yılına kadar örgüte direkt pratik önderlik yapmış, konumlandırma, program, tüzük ve isim değişiklikleri ile bu önderliği hayata geçirmiş 2005 yılından sonra ise örgüte pratik önderlik yapmak yerine genel doğruları gösteren kılavuzluk yapma ve doğrultu gösterme tutumunu izlemiştir. 2005 yılından sonra daha çok entelektüel alana ve siyaset felsefesine yoğunlaşmış, bu doğrultuda değerlendirmeler yapmış, daha çok bir bilim insanı hüviyeti sergilemiştir. 2007 yılı Mayıs ayından sonra da örgüte pratik önderlik yapmaktan vazgeçtiğini açıklamış, bu görevi ancak kendisinden örgüt ile devlet arasında arabuluculuk yapma teklifi gelmesi halinde kabul edeceğini ifade etmiştir. Öcalan, 2008 yılı Temmuz ayından sonra da örgüt de devlet arasındaki statüsünü tarafsızlık ve bağımsızlık olarak tanımlamıştır.

Öcalan'ın Demokratik Ekolojik Toplum, Demokratik Konfederalizm önerileri ile toplumsal inşa süreci başlamış, Kürt dil, kültür ve kimliğini bir özne olarak talep edecek kurum ve yapılar oluşmuştur. Yeni paradigma ile birlikte aydınlanma, reform, demokrasi, farklılık, birlikte yaşam, barış, savaş, meşru savunma, kadın, sivil alan gibi olgular yoğun bir şekilde tanışma konusu olmuştur. Yeni tezler, Kürtler arasında sosyal, siyasal ve kültürel etkileşimler yaratmış, Kürtlerin milliyetçilikten arınarak ırk ve etnisite odaklı değil insan odaklı hayat ve bakış açısı kazanmalarına yol açmış, yönlerini Erbil'e değil Ankara'ya çevirmeleri sonucunu doğurmuştur.

Öcalan'ı bir veri (gerçeklik) kabul ederek çözülecek Kürt sorununun getireceği yararları ya da aksine Öcalan'ı bir veri kabul etmediğimizde Kürt sorununun yaratacağı zararları sorgulayarak sağlayabiliriz. ... Biz bu muhasebede Öcalan'ı bir veri kabul ederek sorunu çözenin daha rasyonel bir tercih olacağını, çünkü bunun Türkiye'ye büyük kazandıracağını düşünmekteyiz.

A) Çünkü Öcalan'ı bir veri (gerçeklik) kabul ederek sorunu çözmek, Kürt sorununu çözecek tek alternatiftir. Geçen süre PKK ve Öcalan'a alternatif yaratılmadığını, yaratılmayacağını yeterince göstermiştir. PKK ve Öcalan karşıtı alternatif yaratma girişimleri Kürtler arasında kabul görmediği için başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

B) Öcalan'ı bir veri kabul ederek Kürt sorununu çözmek, akan kanın durmasını sağlayacaktır.

C) Öcalan sorunun üniter yapı içerisinde çözülmesini istemekte, bir arada yaşamı ifade eden sembollere (bayrak, dil, üst-kimlik, Atatürk) saygılı olduğunu dile getirmektedir. Kürt sorununu demokratik perspektifle çözenin ülkeye büyük yararlar sağlayacağını, etnik kutuplaşma algısı yaratacak federasyon ve özerklik yaklaşımlarına karşı olduğunu ifade etmektedir. Öcalan dışında dile getirilen diğer çözüm önerileri ise etnik kutuplaşma yaratabilme istidadı içeren federasyon ve/veya bağımsızlık yaklaşımını içermektedir. Hassasiyetleri gören, hassasiyetleri anladığını ifade eden ve o hassasiyetler içerisinde çözüm talep eden bir Öcalan gerçeği Kürt sorununun çözümünde Türkler ve Kürtleri bir arada tutacak tek alternatif olarak göze çarpmaktadır.

D) İç istikrar ve huzura kavuşmuş bir Türkiye, üyelik süreci önündeki yapı ve zihniyetleri elemine etmekle kalmayacak, tam üyelik sürecini gözle görülür şekilde hızlandıracaktır. AB'nin giriş kapısı önünde beklettiği bir ülkeyi, çatışmalı ve istikrarsız ortamına son vermedikçe kendi istikrarlı iç ortamına davet etmeyeceği unutulmamalıdır.

E) Öcalan'ı bir veri kabul ederek Kürt sorununu çözmek, Türkiye'nin ekonomik sorunlarını hallederek refah üreten ve paylaşılan ülke haline gelmesi sonucunu doğuracaktır. Türkiye 30 yıla yakın zaman kesitinde Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek'in ifadesine göre, iç çatışmalı ortam yüzünden 300 milyar dolar aşkın finansal kaynak harcamıştır. Bazı çevreler çatışmalı ortamın turizm üzerinde yarattığı olumsuz etkiler de göz önüne alındığında, bu miktarı 500 milyar dolar olarak dile getirmektedirler. ... Öcalan'ı bir veri kabul ederek Kürt sorununu çözmek, çatışmalı ortam için harcanan kaynakların yoksulluk, işsizlik, eğitim, sağlık vb. alanlarında harcanması gibi imkan ve olanakları doğmasını sağlayacaktır.

F) Öcalan'ı bir veri kabul ederek Kürt sorununu çözmek, Güney Kürdistan'ın ilerleyen yıllarda yaratacağı sıkıntıları gidermek açısından da tek alternatif ve çözüm olarak görülmektedir. Güney Kürdistan'da giderek tırmanma eğilimi gösteren

milliyetçi hissiyatın Türkiye’de istikrarsız savrulmalara yol açmaması için, milliyetçi paradigmadan uzak çözümler öneren Öcalan faktörü iyi değerlendirilmeli ve düşünülmalıdır.

G) Öcalan’ı bir veri kabul ederek Kürt sorununu çözmek, Türkiye’ye, yeniden dizayn edilen Ortadoğu’da refah üreten ve refah paylaşan ülke statüsü kazandıracaktır. Türkiye’nin Ortadoğu’da daha Fazla rol ve misyon üstlenerek imkan ve olanaklardan istifade etmesinin altın anahtarı Kürtlerin elindedir. Kürtlerin yaşadığı coğrafyanın yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynakları itibariyle dünyanın en gıpta edilecek yerleşim alanı olması, bu imkan ve olanaklardan Türkiye’nin değil diğer ülkelerin yararlanması sonucunu doğurmaktadır.

İçeride Kürt sorununu çözen, Kürtlerle yeni uzlaş ve ortak değerlere bağlı olarak yeni bir stratejik ilişki geliştiren Türkiye’nin Güney Kürdistan üzerinde çok etkili bir nüfuz gücü geliştireceğini, oradaki ve diğer ülkelerdeki Kürt kamuoyunu lehine kazanacağını söylemek, gerçeklerin ifadesi olacaktır. Türkiye’nin Öcalan’ı bir veri (gerçeklik) kabul etmeden bu sonucu yaratması beklenmemelidir.

H) Kendi iç barışını sağlamış, demokrasi, insan hakları, çok kültürlülük (farklılıkları ayırıştırılmadan ve çatıştırmadan bir arada tutma beceri ve yeteneği) gibi değerleri içselleştirmiş, buna bağlı olarak AB perspektifi kazanmış bir Türkiye görüntüsü, Ortadoğu halkları arasında benimsenme ve kabullenme yönünde büyük bir sempatiye yol açacaktır. Bu durum, Türkiye’ye, sorun yumağı haline gelen Ortadoğu’da örnek ve model alınacak bir ülke statüsü kazandıracaktır.

Kamuoyunda genel kabul gören “PKK ve Öcalan neden değil bir sonuçtur”, “Kürt sorunu Kürtler ile Türkler arasındaki bir sorun değil Kürtler ile devlet arasında bir sorundur”, “Dili dahi yasaklanan bir toplumun çocuklarının bugün dağlarda olması anlaşılır ve kabul edilebilir bir durumdur” önermeleri dikkate alındığında çok kolaylıkla toplumsal sağaltım ve rahatlamaya dönüştürülebilir.

EK: CEZAEVİNDE DÖRT KİTAP YAZDI

BİRİNCİ KİTAP - Kürt Sorununda Demokratik Çözüm Bildirgesi

Kürt Sorununda Demokratik Çözüm Bildirgesi isimli kitap, Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirildikten sonra yayımlanan ilk kitabıdır.

Öcalan, kitabının ilk bölümlerinde ağırlıklı olarak PKK olgusunu doğuran sosyal, siyasal ve kültürel vasatlar üzerinde durur. Cumhuriyetin geçmişten bugüne izlediği seyri analiz eden Öcalan, bu seyrin PKK’yi doğuran en önemli tarihsel arka plan olduğunu söyler: “Atatürk’ten sonra demokrasi bir yana itilince, ‘50’lerden itibaren sınıf farkları büyüyüp Cumhuriyeti adeta yeniden ele geçirdi. Bu oligarşik yapı, demokrasinin önünde engel haline geldi. Demokratik sistemin giderek gelişecek sınıf, dil, kültür ve hatta dini çelişkileri çözme imkanı doğmayınca, sorunlar 70’lerde yerini çatışmalara bıraktı. Diğer sorunlarla birlikte Kürt sorunu rahatlıkla bir demokrasi sorunu olarak çözüm bulmalıyken, gerek tarihsel temeli, gerek ele alınan dönemin dünya çapındaki çatışmalı, savaşlı karakteri, gençliğin elinde bir kıvılcıma dönüştü. PKK bu derin toplumsal temelin bir sonucu olarak doğdu,” (s. 105).

Öcalan, özeleştiriyi yaptıktan sonra, PKK’nin tarihi bir dönüm noktasında bulunduğunu, tarihi aşamanın yenilenme ve yeniden yapılanmayı zorunlu kıldığını vurgulamış, özeleştiriyi-gelecek bağlamında şu tespitlerde bulunmuştur: “PKK yenilmedi ama fazla gelişme de gösteremedi. PKK artık bir yol ayrımındadır. Ya klasik çizgisinde daha katılaşıp iç ve dış olanaklara dayanarak yaşamını sürdürecektir ya da dünya ve Türkiye realitesini doğru değerlendirip silahlı mücadelesini yasal güvenceler temelinde bırakıp, yeni programına Türkiye bütünselliğini esas alıp genel bir demokrasi programıyla Kürt toplumunun dönüşüm programını, siyasal-yasal eylem ve örgüt biçimini esas alan bir yapıya dönüşecek. Tarihi aşama budur. Bu aşama asla döneklik ve tasfiyecilik olarak ele alınmamalıdır,” (s. 63).

Öcalan’a göre, Demokratik Cumhuriyetin en önemli ilkesi Misak-ı Milli esaslarına bağlılık, ortak vatan gerçeğini tartışmasız kavramak ve kabul etmek olmalıdır (s. 44). Öcalan, bu ilkeye atfettiği önemi şu sözlerle vurgulamaktadır: “Özgür vatan birliği, bütünlüğü kutsaldır, tartışılmaz.” Öcalan, kitabında Demokratik Cumhuriyetin üzerine inşa edileceği değerler ve ilkeler silsilesini ise şu şekilde açıklamıştır: “Cumhuriyet demokratikleştirilmelidir.” (s. 126). “Bunun için ilk aşamada demokratik bir Anayasa hazırlanmalı, Anayasa için ilk siyasal koşul, herkes yurttaş olarak eşit olmalı, yurttaşlar ve uyruklar arasında birinci, ikinci ve üçüncü sınıf ayrımı olmamalıdır,” (s. 92). Öcalan, Demokratik Cumhuriyetin dayanacağı diğer ilkeleri ise şu şekilde dile getirmiştir: “Anayasal vatandaşlık çözüm için güçlü siyasal zemin olmalıdır,” (s. 127). “Kürtler asli kurucu öğedir,” (s. 135). “Kürt toplumunun dil, kültür özgürlüğü sağlanmalıdır,” (s. 130). “Kürtçe yayın, dil yasağı kaldırılmalı, yerel yönetim yapıları geliştirilmelidir,” (s. 111). “Demokrasi şiddetle yürümez, bunun için şiddete kaynaklık eden sorunlar barışçıl yollarla çözümlenmeli, şiddet artık Cumhuriyetin gündeminden kalkmalıdır,” (s. 96). “Kürt ve Türk milliyetçiliği kabul görmemelidir,” (s. 128), “Askeri ve silahlı güç yaklaşımları çözüm için anlamını yitirmiştir ve terk edilmelidir,” (s. 133). “Demokratik Cumhuriyet temelinde barış görüşmelerine gidilmeli (s. 134), hükümet cesur adımlar atmayı bilmelidir,” (s. 138).

Öcalan'ın Demokratik Cumhuriyet tezi kapsamında masaya yatırdığı iki olgu ise otonomi ve federasyon kavramları olmuştur. Öcalan'a göre, "Otonomi veya federasyon gerçekliklerle bağdaşmamaktadır. Otonomi ve federasyon geri toplumsal yapıya bağımlı olacağından demokratik değerlerin gelişmesine fazla fırsat vermeyecektir," (s. 110). Öcalan, federasyon önündeki diğer engelleri ise "lehçe farklılıkları, Kürt-Türk iç içeliği, bölgelerin durumu, Doğu'daki Kürt nüfusunun en azından bir katı kadar Batı'da bulunması" şeklinde sıralamıştır (s. 111). Öcalan, Kürt toplumsal yapısının Demokratik Cumhuriyet değerleri ışığında değerlendirmesini de yapmış, Kürt toplumsal yapısını geri bularak demokratikleştirilmesini önermiştir. "Etnik aşiretsel yapı, dini siyasi örgütlülük, ağalık kalıntıları, demokratikleşmenin önünde en önemli engeller. Bu yapılar aşılmadıkça özgür birey ve toplum ortaya çıkamaz. Dolayısıyla Anayasal vatandaşlık ve devlete katılım gerçekleşemez. Bu kesimler demokrasinin önündeki en büyük engeldirler," (s. 128-129). Öcalan'ın itiraz ettiği bir diğer konu da bağımsız Kürdistan tezidir. Öcalan'a göre, "Ayrılan bir Kürdistan bitmiş veya bir gücün kuklası, işbirlikçilerin malikanesi olmaktan öteye gidemeyecek bir Kürdistan," (s. 123) olacaktır.

Öcalan, kitabında ortak vatan ve ortak değerler skalası oluştururken, Kürtlerin paylaşılan ortak değerlere yaklaşımı konusunda ise şu görüş ve tezlere vurgu yapmıştır: "Türkiye'de ortak bir ulustan bahsetmenin yadırganacak bir yönü yoktur," (s. 104). "Atatürk'ün kurucu rolü bugünkü vatanın gerçekleşmesinin esas nedenidir. Buna hep minnettarız," (s. 124). "Atatürk milliyetçiliği ırk, köken milliyetçiliği olmadığı, esasında tarihten süzülen bir kültür ulusçuluğunu esas aldığı halde, bu ulusçuluktan sapma, karşı bir milliyetçiliğe zemin hazırlar," (s. 104). "Resmi dil Türkçe olmalı," (s. 132). "Her iki toplum açısından da sağlıklı asimilasyon reddedilemez," (s. 131). "Dil, kültür, etnik farklılıkları demokratik potada hem çatışmalı yanlardan koruma hem de ortak kamu yararına dönüştürme düşünülmeli," (s. 105).

İKİNCİ KİTAP - *Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine Doğru*

Öcalan'ın kaleme aldığı ikinci kitap, AIHM'e sunduğu *Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine Doğru* isimli savunma oldu.

Kitabın ilk cildinde, ağırlıklı olarak uygarlık tarihi işlenmiş, tarihsel arka plan kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Köleci Uygarlık, Feodal Uygarlık, Kapitalist Uygarlık ve Demokratik Uygarlık şeklinde dört uygarlık kategorisi oluşturan Öcalan, Köleci Uygarlık Çağı'nda Neolitik Dönem'e ayrı bir önem vermiştir. Bu döneme atfedilen önem, Kürtlerin oynadığı rolden kaynaklanmıştır. Öcalan, M. Ö. 10.000'li yıllarda Mezopotomya'nın Fırat-Dicle Havzası'nda yerleşik hayata geçişle başlayan Neolitik Dönem'in yaşandığını, Neolitik Dönem'i oluşturan Sümerlerin Kürtlerle ortak atalardan geldiğini, dolayısıyla Kürtlerin yerleşik hayata geçişte insanlık tarihine önemli katkılar sunduğu tezini işlemiştir.

Öcalan, uygarlık tarihini ayrıntılı bir şekilde işledikten sonra bazı düşünürler tarafından dile getirilen "tarihin sonu geldi" şeklindeki düşünceye şiddetle itiraz etmiştir. Öcalan'a göre, "tarihin sonu" kavramı doğru değildir. Çünkü uygarlığın sınıf karakterine dayalı özelliklerinin sonu gelmemiştir. Tam tersine Kapitalist Uygarlık derinleşen ve süreklileşen bunalımla yüz yüzedir. Bu kriz, yeni bir uygarlığa dayalı bir çıkışı zorunluluk haline getirmektedir.

Öcalan, Ortadoğu'yu Avrupa Uygarlığı'nın antitezi olan Demokratik Uygarlık haline getirmek gerektiğini, bunun için Rönesans, dinde reform ve aydınlanmaya ihtiyaç olduğunu belirtir. Bunun için Avrupa değerleriyle antitez ve sentez oluşturacak diyalektik bağ kurulmasını, ancak bu bağın ne kabaca reddeden, ne de eriyen, tam tersine kendisinden katan bağ olmasını önermiştir. Ortadoğu'da ideolojik kimliğin yeniden yaratılması gerektiğini ifade eden Öcalan, yeni ideolojik kimlik kapsamında geliştirilecek Rönesans ve aydınlanmanın, zihniyet ve ahlak devrimini içermesi gerektiğini vurgulamıştır.

Öcalan, kitabında yeni zihniyet ve ahlak devrimi kapsamında İslam'a da geniş yer ayırmıştır. Öcalan'a göre, İslam'ın tekrar canlandırılması hiçbir yaratıcı olguya yol açmayacaktır (s. 400). "Çünkü İslam dini kutsallık adına tarihin en gerici ve lanetli konumuna düşürülmüştür. Kendi toplumunun hafızasını felç etmekte ve zehirlemekte bundan daha tehlikeli bir uygulama düşünülemezdi," (s. 407). Öcalan, İslamiyet'e yönelik eleştirilerinin yanında oldukça radikal çözüm önerileri de dile getirmiştir. "Çok geciktirilen dinde reformasyon bir an evvel başlatılmalı, kutsal kitaplar bireye dayatılan dogma olmaktan çıkarılmalı, edebi metinler olarak değerlendirilmelidir. Kutsal kitapların, tüm halkın anlayabileceği bir dille tarih, sosyoloji, ekonomi, sömürü, özgürlük, bilim, ilerlilik, gerilik, materyalist diyalektik, idealist metafizik, ahlak vb. konularla ilişkileri sağlanmalıdır. Camiler başta olmak üzere kutsal yerler halkın eğitildiği akademi ve tiyatro gibi sanatsal bir işlele kavuşturulmalı, kurban yerine parayla yoksullara ve daha hayırlı işlere fon ayrılmalı, ibadet uygulamaları çağın ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmelidir," (s. 408).

Ortadoğu kültüründe çok güçlü olan dogma ve ütopya gericiliğini kırmadan rönesansı gerçekleştirmenin mümkün olmadığı vurgusunu ön plana çıkaran Öcalan, Ortadoğu'nun antitez olabilmesi için hem sosyal hem de siyasal alanda demokratik sürecin oturtulması gerektiğinin altını çizmiştir. Bu yüzden toplumun demokratikleştirilmesinin en acil görev olduğunu, bunun da öncülüğünü kadınların ve gençliğin yapacağını, kadın özgürlüğünün yeni uygarlığın şekillenmesinde en dengeleyici ve eşitlikçi rolü oynayacağını kaydetmiştir.

Öcalan, kitabının ikinci bölümünde Kürt sorununu tartışmıştır Öcalan'a göre tarihte ve günümüzde Kürt olgusuna üç yaklaşım sergilenmiştir.

Öcalan, kitapta, kapsamlı Kürt tarihinden sonra PKK olgusuna değinmiş, PKK'nin doğuşunu analiz ederken şu çarpıcı tespitte bulunmuştur: *"PKK'nin doğuşu ve gelişiminin gücü, ustalıktan ve gelişkin bir örgütsel yapıdan ileri gelmedi. Sorunun sahibi yoktu. Sahip çıkış, sınırlı ve özlu çaba, gerekli patlamayı sağlamıştır,"* (s. 108). PKK'yi yarı modern bir sosyalist yapılanma ve klasik bir Ortadoğu kimlik sentezi (s. 109) olarak tanımlayan Öcalan, PKK'yi büyüten ve geliştiren faktörleri, *"Dünya dengelerinin şiddetli bir çatışma içinde olması, Suriye, Filistin, İsrail ve Lübnan'ın çatışma içinde bulunduğu uygun zemin, İran Devrimi, İran-İrak savaşı, 12 Eylül askeri darbesi, örgütün askeri darbeyi dışarıda karşılaması,"* şeklinde sıralamıştır. PKK'nin herhangi bir dogmatik merkeze bağlılığı bulunmadığını, hareketin büyüyüp dar bir grup hareketi olmaktan çıkması ile ciddi yönetim sorunları yaşandığını, bu aşamada yetersizliklerin de hızla su yüzüne çıktığını ifade etmiştir.

Öcalan, kitabında, meşru savunma olgusuna önem atfetmiş, meşru savunma olgusunun ahlaki, siyasi ve askeri ilkelerini tartışmıştır. Öcalan'a göre, devletin tüm anlayış ve uygulamalarına karşı mücadele ilkesini esas alan meşru savunmanın kabul-ret ölçüleri şu şekilde olmalıdır: *"Devletin cana kastetmesi, halkın kültürel haklarını zorla bastırması, haklarını kullanmakta kararlı olan toplumsal güçleri bastırıp mahkum etmesi hallerinde, silahlı biçimi de dahil halk savunma birlikleri ve savaş sanatının tüm inceliklerine göre içte ve dışta geniş bir meşru savunma düzeni uygulamaya geçirilir. Devlet hukuk devletini, temel insan haklarını ve demokratik siyaset ölçülerini esas alıyorsa meşru savunma silahlı şiddet biçimini alamaz, alırsa gayri meşru olur,"* (s. 115).

Öcalan, Kürt sorununun çözümü için de kitabında mütevazı talepler olarak nitelendirdiği şu tezleri ileri sürmüştür. *"Çözüm ne sınırların değiştirilmesi, ne de otonomi, sosyal, kültürel ve siyasi hakların ayrı bir listesini oluşturmaktan gelir. Çözüm her grubun kendi kültürel kimliğini ve eğitimini resmi sistemi inkar etmeksizin yaşamayı ile gelir,"* (s.145). Üst-kimlik olarak Türkiye ulusu kavramını öneren Öcalan, demokratik çözümün önünün açılmasına büyük bir önem atfetmiştir. Çözümün önünün açılmasıyla birlikte, sorunun anayasal ve yasal boyutlarının zamanla çözüleceğini kaydeden Öcalan, Bölge'ye uygun sosyo-ekonomik teşkilatlar, anadilde eğitim gibi konuların uzun hazırlıklarla çözüm bulacak olgular olduğunu dile getirmiştir. Çözümün artık PKK'nin atacağı adımlarla değil devletin atacağı adımlarla gelişeceğine dikkat çeken Öcalan, Kürt halkının varlığının kabul edilmesini, kültürel değerlerin özgür ifade hakkına kavuşmasını, siyasi bir genel affin hayata geçirilmesini barışın temel koşulları olarak sıralamıştır.

Türkiye'nin, AB'nin hukuk ve demokrasi ideallerini benimsemesinin Kürt sorununda çözümü belirleyici bir konum doğurduğunu, ancak Türkiye'deki egemen güçlerin AB çizgisinde tam demokratikleşmeyi kendi politikalarının bitişi olarak değerlendirdiğini, bu yüzden AB sürecinin arzu edilen sonucu doğurmadığını kaydeden Öcalan, AB'nin Kürt sorununda sergilediği "birey olarak evet, halk ve kültür olarak hayır" yaklaşımının kendi hukuku ve demokratik kriterleriyle çeliştiğini ifade etmiştir.

ÜÇÜNCÜ KİTAP - *Özgür İnsan Savunması*

Abdullah Öcalan'ın cezaevinde kaleme aldığı üçüncü kitap *Özgür İnsan Savunması* ismini taşımaktadır.

ABD'nin Irak'a gerçekleştirdiği müdahaleden sonra yayımlanan kitapta, müdahale de geniş bir yer tutmuştur. ABD'nin Irak müdahalesinin Büyük İskender'in M. Ö. 330'larda gerçekleştirdiği Helenleşme sürecine benzer bir süreci doğurup doğurmayacağını sorgulayan Öcalan, ABD ve İsrail sağının aşırı şiddet hamleleri ile İslami toplumu hedef alan şiddet öğelerinin bu imkanı ortadan kaldırdığını, fakat ABD ve İngiltere'nin Irak müdahalesi ile Ortadoğu'da Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşan siyasi ve askeri yapılanmaların artık aşılabileceğini ifade etmiştir.

Güney Kürdistan ve bağımsız Kürt devleti tezlerini kitapta oldukça ayrıntılı analiz eden Öcalan, 2. İsrail olarak tanımladığı milliyetçi ve devletçi Kürdistan projesi yerine halklar arası ayrışmaya dayanmayan, halklarla ortak yaşamayı ifade eden bir Demokratik Kürdistan Projesi önerir.

DÖRDÜNCÜ KİTAP - *Bir Halkı Savunmak*

Kürt sorununun ayrıntılı ele alınıp değerlendirildiği kitapta, çözüm sürecinde üç yol bulunduğu; birinci yolun, statükocu, ayrılıkçı, şiddet doğuran milliyetçiliğe dayandığı, ikinci yolun daha çok ulus üstü küresel güçlere eklenmeyi amaçladığı, üçüncü yolun da halkların özgürlük ve eşitlik arayışlarına dayandığı kaydedilmiştir. Öcalan, üçüncü yol kapsamında şu somut talepleri dile getirmiştir: *"Türk-Kürt ilişkileri yeniden tanımlansın, soy esaslı ulus kavramı yerine ülke esaslı ulus kavramı esas alınsın. Türkiye Ulusu üst-kimlik olsun, sınırlar tehdit edilmesin, zor devreden çıkarılsın, devleti anlamsız şişkinliklerden kurtaran genel güvenlik ve kamusal alanla sınırlandıran Cumhuriyet reformu yapılsın, toplumsal Özgürlük ile ekolojik toplumu da kapsayan demokratik toplum ve siyaset anlayışına dayalı toplumsal dönüşüm reformu sağlansın, en çok kullanılan dil resmi dil olsun, ama diğer dillerin her tür öğrenim ve kullanımı haklarına kısıtlama getirilmesin."*

Kürt sorunu kapsamında Kürt milliyetçiliğini de irdeleyen Öcalan, Kürtlerin ilkel milliyetçi çizgi ile demokratik özgürlükçü çizgi arasında seçim yapmaları gerektiğini; birincisinde gericileşmiş, çıkara dayanan feodal, dinci ve aşiretçi bağların güçleneceğini, ikincisinde ise dar aşiretçiliği aşmış, feodal ve dinci eğilimlere dayanmayan, demokratik, özgürlükçü, eşitçi bağların güçleneceğini ifade etmişti.

Kitabında, Kürt tarihini de ayrıntılı bir şekilde inceleyen Öcalan, Kürtlerin gerekli sosyal, siyasal kurumlaşmalara gitmeleri halinde Bölgenin yükselen yıldızı olacakları tezini işledi. Öcalan bunun için Kürtlere şu önerilerde bulundu: *“Yeni bir politik üslupla sınırları tehdit etmeden güven verici çözüm olasılıkları her geçen gün önemini daha da artırmaktadır. Kapitalist sistem dahilindeki bir ideolojik türev olarak gelişecek Kürt milliyetçiliğinin bölgenin Arap, Fars ve Türk milliyetçiliklerini hem aşırılaştırma hem de bağlantılı olarak sorunları kilitleme potansiyeli her zaman için mevcuttur. Buna karşı siyasi sınırları veri kabul eden ama Kürt statüsünü yasal tanımaya dayalı, kendine özgü kültürel özgürlük ve demokratikleşmeye içten bağlı bir çözüm tarzı milliyetçilik-dışı yeni bir çözüm modeli olarak gündemleşebilir. Bunun hem barışla hem ülkelerin devlet ve ulus bütünlükleri içinde gerçekleşme potansiyeli taşıması tarihsel ve toplumsal gerçekliklerle daha çok bağdaşmaktadır”*

Öcalan, kitabında AKP iktidarına da geniş yer ayırdı. AKP hükümetinin devlet reformu ve toplumsal dönüşüm projelerinde ciddi başlangıç yapacak yetenekten uzak olduğunu, AKP'nin devletin önemli odaklarından çekindiğini, bürokratik aygıtları aşamadığını vurguladı. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan için *“Turgut Özal'ın donanımı ve cesareti kendisine pek yansımamaktadır,”* tanımlaması yapan Öcalan, AKP'nin Kürt milliyetçiliğini körüklediğini yazdı. Kitabında tarikatlar, din ve Fethullah Gülen olgularını da irdeleyen Öcalan, Kürdistan'daki Nakşibendi tarikatı örgütlenmesine de geniş yer ayırmıştı. *“İlmüli İslam'ın Nakşi İslam'ı”* olduğunu söyleyen Öcalan, kitabında, Fethullah Gülen'den *“Evangelist tarikat önderi”* şeklinde bahsetmişti.

Öcalan, kitabında, ABD ve Büyük Ortadoğu Projesine de (BOP) büyük bir yer ayırmıştı. ABD'nin, bir kaos imparatorluğu olarak varlığını sürdürürken birçok dağılma işareti gösterdiğini kaydeden Öcalan, ABD için, *“Gücünü aşın dağıtması dağılmasını da beraberinde getirmektedir. ABD önderliğindeki sistemin önümüzdeki 25- 50 yılına baktığımızda yükselmekten çok gerileme sürecine girmesi beklenebilir,”* ifadelerini kullanmış, BOP'un Ortadoğu'ya çözüm getirmeyeceğini kaydetmişti. Öcalan, BOP'un önünde faşizmin ötesinde milliyetçilik, dincilikle yüklü mezhepçi ve etnik dokulu despotik siyasal sistemlerin engel teşkil ettiğini, bu olgunun BOP ile çatışacağını vurgulayarak, BOP'un Ortadoğu'da karşılaşacağı zorlukları şu şekilde dile getirmişti: *“Kültürel ortamın Batı bireyciliği ile aşılması zor bir olasılıktır. İktidar bloklarını parçalamak ise gerçek devrimci hamle anlamına gelecektir. 800 yıldır sürekli tutuculaşan zihniyet ve iktidar kalıplarını kırmanın getireceği sonuçlar dünyanın hiçbir bölgesine benzemez. Serbest kalacak birey, kabile ve cemaat sosyalitesi adeta serseri mayın gibi ortalıkta sürüklenip duracaktır. Hangi zihniyet ve ekonomik devrimle bu küçük despotik blok parçalanıp yerine yeni zihniyet ve ekonomik yapılar inşa edilecektir? Köklü bir Rönesans, reformasyon ve aydınlanma geleneğine dayalı Avrupa bireyi ile Ortadoğu'nun tanımlanan bireyi arasında köklü farklar neyle ve nasıl aşılacak?”*

Kitabında *“Hiçbir yüzyıl 20. Yüzyıl kadar acımasız ve kanlı geçmemiştir. Ben bu yüzyılın çocuğuyum ve onu çözmek gerekir,”* ifadelerine yer veren Öcalan, kuantum fiziğinden çevreye, kadından devlete, aşktan Marksizm'e kadar uzanan pek çok konuda geniş tartışma yaratacak görüşlere yer vermiş, Marksizm için *“kapitalizme hizmet etti”* eleştirisi yapmış, kuantum fiziğinin insanoğlunun önüne yepyeni alanlar açtığını söylemişti. Süslenmek ve güzel görünmek için makyaj yapılmasına itiraz eden Öcalan, kitapta makyajın öz kimliğinin ezici biçimde inkarına dayandığını, kadın kişiliğini öldürdüğünü belirtti. Mevcut devlet algılaması ve yapılanmasına da sert eleştiriler yönelten Öcalan, devlet olgusunu, *“Zor aracı olarak devlet ne zorunlu bir ilerleme aracı, ne de zorunlu bir kötülüktür. Bu yönüyle devletin doğduğu ilk günden itibaren kesilip atılması, teşhir ve tecrit edilmesi gereken toplumsal bir ur olarak değerlendirilmesi en doğru tanımdır,”* sözleriyle değerlendirmişti.

ÖCALAN'IN İMRALI GÜNLERİ

1. Baskı, İstanbul / Ocak 2011 (5.000 Adet)
 2. Baskı, İstanbul / Ocak 2011 (10.000 Adet)
- © Cengiz Kapmaz, 2010
© İthaki, 2011